

ГЕОРГИ КАРАСЛАВОВ
ОРЛОВ КАМЪК
РОДОПСКА ЛЕГЕНДА ЗА
ЮНОШИ

chitanka.info

1.

Цял ден двете малки стада се провираха през шубраките в тесния стръмен дол, купчеха се в прохладните полянки и хрупкаха бързо и сладко избуялата трева. Десетина кози се катереха нагоре по канарите, губеха се с часове и се шмугваха като изневиделица в стадата, сити и доволни, все пъргави и немирни. Да бяха само овцете, колко леко и безгрижно щяха да минават дните за Орфея и Дика! Защото, макар че беше лятно време, тук понякога кръстосваха вълци и дори налитаха на заплеснатите брадати немирници. Преди време над Орлов камък изчезна един пръч на Дика, а наскоро се изгуби и едно яре на Орфея. И колко чудно: преди този пръч да изчезне, Дика много му се сърдеше и постоянно го гълчеше:

— Чит, проклетнико! Вълци дано да те изядат макар!

А когато през целия ден не се върна в стадото и по икиндия намериха дългата му козина, омотана в драките, Дика щеше да се скъса от плач. Дълго време Орфей се мъчи да я утеши и разсее и накрай трябваше да ѝ изсвири със свирката си най-веселите и най-игривите песни, които знаеше. Ала оттогава Дика стана много неспокойна, постоянно гонеше козите и все гледаше да ги свърти около овцете.

— Остави ги да се пилеят нагоре! — махаше пренебрежително Орфей. — На козите им дай да се катерят...

— Ами ако пак ми се изгуби някоя лудетина! — гледаше го плахо и учудено с бистрите си сини очи Дика и прибираше от време на време дългите си разпилени руси коси. — Тогава?...

Орфей като че ли забравяше, че тя говори на него, гледаше я радостен, щастливо замаян и не можеше да ѝ се нагледа. Толкова лета двамата пасат малките си стада, а едва сега той вижда колко чудна, мила и хубава е неговата другарка. Какви очи има тя, леко неспокойни и бездънни като вирове нагоре по реката. И той сякаш потъваше в тези вирове щастлив и безмълвен. Той усещаше как в сърцето му прелива нова, силна и сладка радост...

— Кажи де! — гледаше го настоятелно Дика, но така, като че ли за пръв път го виждаше. — Какво ще правя, ако пак ми се изгуби някоя лудетина?

— Няма да се изгуби! — сепваше се и отвръщаше решително Орфей. Колко много му се искаше да тупне с крак и да ѝ обещае тържествено, както никому досега не е обещавал, че ако ѝ се изгуби и най-мършавото яре, той ще ѝ даде в замяна Рогатка, най-млечната си коза. Не, той би ѝ дал всичките си кози, цялото си стадо би ѝ дал, но... какво ще каже баща му?...

И макар че връщаше козите си, Дика все повече започваше да се плаши от вълците. Все гледаше да смъкне стадото надолу към реката, по-близо до бащината си къща. А Орфей се късаше от яд и мъка. Ще ги пазят, да му се не види макар! Пък и той не е малък вече — ей тъй, да му падне, с ръце би удушил и най-силния вълк.

— Много страхлива си станала! — упрекуваше я Орфей, след като дълго и безуспешно беше я молил да изкарат стадата нагоре в дола, дето дренките червенееха вече и кората на орехите започваше да се лющи.

— Дренки има и тук, а орехите още са зелени — все повтаряше Дика, заплесната в нещо.

„Не ще да признае, че е страхлива“ — мислеше си Орфей.

Те млъкваха за момент.

— Искаш ли да идем при Синия вир да се измием? — не я оставяше той.

— Вода има и в реката — отвръщаше тя, все така занесена и като че ли малко сърдита.

С всеки ден тя ставаше по-плаха и по-чудновата. А привечер, преди още слънцето да беше паднало зад близките борови гори, над скалите отвъд реката се показваше майка ѝ и също като да бяха се наговорили, продължително и настойчиво я викаше.

— Виждаш ли? — казваше малко троснато и дяволито Дика, сякаш той беше виновен за всичко това. — Мама ме вика, трябва да се прибирам вече.

— Какво ще правиш толкоз рано в къщи? — гледаше я тъжно Орфей.

— Ех — усмихваше се сдържано Дика, — няма да се свра отсега в къщи, но... ще паса овцете там...

— Пък както искаш! — въздишаше дълбоко Орфей и се облягаше тежко на тоягата си. В тези моменти той забравяше всичко и му идеше да потъне в дън земята от мъка и отчаяние.

Един ден, като се препираха пак така, угнетени и двамата, Дика дигна светлите си очи, решена най-сетне да му каже онова, за което тя чакаше той сам да се досети.

— А ти защо не докараш стадото си там? — Тя го стреляше с такъв умолителен поглед, но той дори не трепна.

— Срамота е да въртя овците и козите си около дворищата — отвърна той твърдо, решително, с достойнство.

И тъй, през най-хубавите часове на деня, когато слънцето клюмваше над високите борови гори и в дола ставаше прохладно и красиво, Дика се прибираше към реката мълчалива, със стиснати устни, комай напушена на плач, и го оставяше сам, загубен в тежки, нерадостни мисли. И тъй като нея я нямаше, за да я гледа и за да ѝ бърбори безгрижно и весело, Орфей вадеше свирката си и засвирваше с такава сила, с каквата никога дотогава не беше свирил. Свиреше той свои песни, изливаше свои жалби, свои надежди и блянове. Притъмнелият дол ехтеше, близките и далечни височини и канари отгласяха на сладките песни. Овците се спираха, свираща глави в шубраците и във високата трева и не смееха да помръднат, дърветата като че ли наперваха още повече тежките си тъмнозелени листа, дори птичките замлъкваха, за да чуят тези чудни, медени песни, нечувани досега в света...

Когато в тихия дълбок дол съвсем притъмнееше, Орфей тръгваше напред, свиреше игриво и стадото го следваше покорно. Дори лудите кози, които обикновено гледаха да се откопчат незабелязано и да се шмугнат настрана, сега следваха своя малък пастир и еднообразният звук от звънчетата бележеше техния равен ход и се вплиташе сладко в игривите песни...

Понякога Орфей повеждаше стадото си не към реката, а нагоре към Орлов камък. Орлов камък се спущаше в дъното на дола и го заграждаше като със стена. Страшна беше тази стена, тръпки полазваха по снагата на всички, които се изкачваха горе, стъпваха на крайната канара, хващаха се за полуизсъхналите храсти и се осмеляваха да погледнат надолу. Наричаха тази страшна пропаст Орлов камък, защото нагоре и към средата на стръмната стена

постоянно прелитаха и се виеха горди, тромави орли. Там, в големи, дълбоки дупки, разядени от времето и водата, те мътеха яйцата си, излюпваха малките орлета, хранеха ги и ги извеждаха по широкия и хубав свят...

Горе, изоставен и самотен, обичаше да се изкачва Орфей. Стадото се посипваше надолу по стръмнината, а той се облягаше на плешивия, изкривен и закърнял орех, гледаше надолу към реката и свиреше. От това място най-добре се виждаше Дикината къща. Ей я долу, на отвъдния бряг, под срещния полегат склон, целият обрасъл с гъст лещак. Тя се подава оттам, свита и скромна, обградена с храсти и овощни дървета, покрита със сиви каменни плочи. Гледаше той малката, сгушена къщичка, мислеше за Дика и свиреше. Жално му беше, че тя се прибираше толкова рано и го оставяше сам сред тези пущинаци, и тази дълбока и тежка жалба трептеше в нечуваните звуци на малката му свирка.

Като свалеше долу стадото си, Дика го оставяше на малкото си братче да го варди около къщата, а тя отиваше да помага на майка си. Когато чуеше Орфей и когато беше свободна, тя излизаше на малкото стръмно дворче, на което през късно лято очукваха ръжта и овеса, качваше се на висок, прогнил буков пън и като се вторачеше жадно и весело към Орлов камък, махаше приветно с ръка. Белият ръкав се вееше като знаме. Изведнъж Орфей скършваше провлечената мелодия и свръщаше друга, игрива и бодра. Тя разбираше неговия възторг, подскачаше леко като птица и с няколко едри, сигурни крачки влизаше в къщи. И като се облягаше на вратата, тя слушаше. Орфей свиреше за нея. Песента се изливаше направо от сърцето му и се изливаше с такива нежни, сладки, красиви звуци, че хората оставяха работата си, захласваха се и си думаха:

— Няма да се роди вече такъв свирец — нито в нашите гори, нито дето и да било другаде по света...

А момичетата стискаха устни и мърмореха сухо:

— Свири за Дика.

Старият дядо Тасо, който не знаеше броя на годините си и който много беше ходил по земята и много беше видял, дялаше с остроото си ножче вретена и лъжици, клатеше възторжено бялата си глава и думаше тържествено:

— Помнете ми думата — това момче ще остане за чудо и за приказ в света.

А когато се смрачеше и над потъмнелите върхове почнеха да мигат първите звездички, когато гъстите сенки на доловете се сливаха

с притихналите борови гори, Орфей подкарваше стадото си надолу, като свиреше високо и радостно, свиреше и думаше, че утре животворното слънце наново ще изгрее, че Дика пак ще изведе овцете си нагоре, той пак ще я види и тя пак ще се кара на шилетата и ще гълчи немирните кози...

2.

В радостни надежди за всеки нов ден измина лятото. Измина и есента, хубавата, топла есен със свежите росни утрини и със спокойните приказни вечери. Наближи зимата, мека както винаги, с малко сняг, който на южните припеци се задържаше едва по за няколко часа. Тогава гората притихваше и само в дълбоките светли нощи от усоите долиташе зловещият и протяжен вой на глутниците. Над малките разпръснати къщурки от селището се виеше лениво димът от големите цепеници и пънове, които догаряха в широките огнища.

Орфей ходеше с баща си за дърва, свличаше вейки от купните, за да храни със суха шума овцете и козите, извеждаше ги на водопой, а когато времето беше добро, помамваше ги нагоре хем да се поразходят, хем да почоплят изостаналите сухи листа по голите хресталаци. Колко пъти поглеждаше той към къщата на Дика, за да види дали и тя няма да изкара стадото си на водопой, но нея я нямаше вече. Понякога с Дикиното стадо излизаше или баща ѝ, или малкото ѝ братче.

— Къде е Дика? — попита веднъж той братчето ѝ уж случайно, но с такъв разтреперан глас, че сам се засрами и изчерви. — Защо тя не извежда овцете?

— Помага на мама в къщи, преде, шие — отвърна момчето. И като помълча, додаде: — Пък и аз вече съм голям, лятос аз ще паса стадото.

Сви се сърцето на Орфея. Краката му се подкосиха от мъка. Отиде си той съсипан и отчаян, затвори се в топлата кошара при овцете ѝ дълго стоя така, с очи натежали за плач. Няма да я вижда всеки ден, няма да чува гласа ѝ, няма да тръпне от сладостна тревога, колчем го стрелне с дълбоките си хубави очи... А може би това са само хвалби на малкия немирник.

Но ето дойде пролетта, реката потъмня, зашумя по-високо и по-весело, букаците напъпиха, по долини и върхове буйнаха тревите и цветята. Всичко растеше, развиваше се и пъстрееше, както всяка друга пролет, но кой знае защо, на Орфея се струваше, че сега е по-

величествено, по-красиво и по-тържествено. И слънцето изгряваше по-голямо и по-светло, и птиците пееха по-гласовито и по-упоително. Всичко беше се променило в очите на малкия пастир. Той дишаше с пълни гърди свежия пролетен въздух и усещаше как в младата му гъвкава снага преливат чудни, неудържими сили. Каква хубава година започна, какво светло лято иде, какъв прекрасен живот ще се живее! С Дика той ще обиколи цялата планина, ще намери най-тучните пасбища, ще отгледа най-хубавите овце в целия край.

Сутрин той подкарваше стадото си нагоре в дола и все поглеждаше назад, и все се заслушваше да чуе познатите звънчета. Но нея я нямаше. И нито стадото ѝ се виждаше, нито звънчетата се чуваха. И стана онова, в което се съмняваше и от което се страхуваше. Една сутрин той ходи у лелини си, които живееха зад баира. На връщане, както си бързаше по горската пътека, той зърна настрана през сечището Дикиното стадо. И със стадото наистина вървеше братчето ѝ. Орфей се спря, остра болка го срязва през гърдите. Той викна на малкия хлапак и приближи до него:

— Къде натагък?

— В Чакалово, на паша — отговори Дикиното братче.

— Далече е — рече с пресъхнало гърло Орфей.

— Там са другарите ми — от отвъдните къщи.

Така Орфей остана сам в цялата околност, сам със стадото и със свирката си. Той ходеше при Синия вир, навеждаше се, пиеше вода, плискаше лицето си и все му се струваше, че Дика е зад него, че го гледа сериозно и съсредоточено с големите си светлосини очи и че ще му продума. Но нея я нямаше. Орфей беше сам-самичък в пустия дол, над който само от време на време прелитаха орли. И когато мъката го стягаше до задушаване, той вадеше малката си дървена свирка, потапяше я в бистрата вода, изтриваше я с ръкав и я надуваше.

Не, не свиреше това чудно момче, не свиреше, а говореше, говореше и на малки, и на големи, говореше за този хубав край с дивите, тъмни, непроходими борови гори, за пъстрите избуяли ливади, за любимата река, която се плиска от бряг в бряг, от камък в камък и се провира като змия из дивите клисури и край малките зелени полянки, говореше за хладните букаци; за родните лещаци, за хубавия дол с дренаците и орешаците, дето той познава всяка стъпка, говореше за Орлов камък, дето са преживели толкова хубави, щастливи дни с нея...

Ето, тук живее Дика, тя обича този край, тя е влюбена в това небе... Орфей свири за всичко, което ѝ е мило и скъпо. Мъката и радостта му, надеждите и разочарованията му се изливаха в тези нечувани, съвършено нови, нежни и топли звуци. Навсякъде, докъдето стигаха тези звуци, хората се спираха, оставяха си работата и го слушаха със затаен дъх.

Привечер, когато Орфей се качваше на Орлов камък, тогава го чуваше и Дика. Слушаше тя и сърцето ѝ трепереше от сладост. И не можеше да разбере защо навремени ѝ беше толкова радостно, приятно и волно на душата, а навремени ѝ ставаше мъчно, тежко и болно. Не тъжеше ли за леките безгрижни дни на миналите лета, когато ходеха двамата из дълбокия дол? Или ѝ беше мъчно за малкото стадо, за кротките овчици, за немирните кози, които брат ѝ сега отвеждаше отвъд към Чакалово?

— Чуваш ли? — закачаха я понякога завистливо дружките ѝ. — За тебе свири, проклетникът, пък всички ни подлудява със свирните си.

— Защо да ви е подлудил? — отвръщаше зачервена Дика. — Я виж какви сте си кротки и хрисими.

— Тъй, лесно ти е да го кажеш... Заради свирните му хората и в огъня ще стъпят...

Веднъж вместо на Синия вир, Орфей свали да напои стадото си на реката. Влечеше го натам, погледът му беше все към Дикината къща. Може би ще зърне някъде наблизко Дика. И наистина, на един широк брод, през който минаваше път за срещните рътлини, той я видя.

Сърцето му се преметна, гърлото му засъхна, краката му отмаляха. Защо отпадна така? Та за пръв път ли я вижда? Какво стана с него? Тя беше нагазила в реката, переше. Дрехата ѝ беше прибрана, усукана и затикната между коленете, русата ѝ коса, отпусната надолу току над водата, препречваше погледа ѝ, та затуй, увлечена в работата си, тя не го видя. Наистина дочуха ѝ се звънци от овце, но тъдява понякога минаваха пастири и от отвъдните къщи. Но овцете и козите се спуснаха от брега, един пръч отиде пред нея и я загледа учудено. Тя го позна, ахна и се изправи, като отметна косата си назад. Орфей стоеше на брега, подпрян на тоягата си, смутен и щастлив.

— Переш ли? — попита той като с чужд глас.

— Нали виждаш? — отвърна Дика, сякаш разсърдена, задето я сепна и разтревожи.

— Защо не идваш вече със стадото?

— Защото съм голяма.

— Ух! — прихна той да се засмее, но се въздържа. — Мислиш си! — И като я изгледа присмехулно, додаде: — Престаряла си вече.

— Пък и мама не ме пуска — рече Дика, сякаш за да се оправдае.

— А защо не те пуска майка ти? — поуспокоен, попита Орфей.

Дика приглади косите си и само се извърна към него с лице зачервено, свежо и опреснено от бистрата планинска вода.

— Няма вълци да те изядат — рече на подбив той.

— Овчарлъкът е мъжка работа, братчето ми пасе вече нашето стадо — отговори тя троснато.

— Бре, сега ли разбра, че било мъжка работа? — усмихна се той. — Толкова лета си пасла овцете и козите.

Когато тя струпа изпраните дрехи на кобилищата и ги понесе леко нагоре, Орфей остана все така подпрян на тоягата си, натъжен и замислен. Той гледаше как кръстът ѝ се превиваше нагоре по тясната пътечка и как розовите ѝ прасци се изгубиха в шумака. Орфей остави стадото си на пладнице под един висок, стар, клонест дъб, сви се до грапавия дънер и прехапа устни. „Дика ми е сърдита — заключи найсетне той. — Но защо ми е сърдита? С какво съм я обидил? Свирия си само, но лошо ли е да свири човек?“

Привечер, тъжен и отпаднал, Орфей подкара стадото си към Големия извор, който беше при речния завой и на който водата беше лековита. Там идеха недъгави хора, за да се лекуват. Името на този извор беше се разнесло много надалече и от години вече всяко лято идеха да се къпят разни хора. Орфеевият баща разправяше, че като се къпели и като пиели вода от този извор, болните оздравявали. Той поръчваше на Орфея да пои овцете си там, защото така те ставали по-здрави и по-млечни, но Орфей обичаше да ходи при Синия вир в дола, тъй като там беше тихо, а водата беше бистра като сълза и студена като лед. Миналото лято Орфей и Дика поиха няколко пъти стадата си на Големия извор, но там те видяха люде, които се тресяха като трепетликови листа, имаше мъже и жени със схванати ръце и крака, с изкривени вратове, имаше и такива, които бяха изгубили свестта си и

лудуваха, приказваха безпътни приказки и от нищо не се страхуваха, нито се срамуваха...

Някои от болните, които бяха по-отдавна на лечение и бяха слушали как малкият пастир свиреше наблизко в гората, щом го зърнеха, отиваха при него и го молеха да им посвири. Орфей ги гледаше, дожаляваше му за тях, за недъзите и болките им, вадеше свирката и я надуваше. Те слушаха притихнали и кротки, със светнали лица и с погледи, устремени някъде в бистрия небосклон! Но понякога, щом ги забележеше, той подбираше стадото си и бягаше от тях. В такива моменти тегнеше мъка и в неговото сърце, но нямаше кой да го утеши...

И сега някои от болните, щом го забелязаха, дигнаха се, приближиха го и го помолиха да им посвири. Да им посвири ли? Каква полза, ако им посвири? Ще им олекне ли? Ще оздравеят ли? Ще се раздвижат ли схванатите им ръце, ще се прояснят ли тъмните им души?

— Какво ще стане, ако ви посвирия? — сви рамене Орфей. — По-добре да се къпете, за да оздравеете. Нали за това сте дошли?...

— Твоята свирка е по-лековита от всички води в света! — извика един млад момък, който се друсаше цял от някаква незнайна болест. — Ти не знаеш как ни олеква и как ни се прояснява, когато те слушаме да свириш нагоре из баирите...

— Посвири! Посвири! — протегнаха към него ръце и другите болни.

— Наистина ли? — гледаше ги развълнуван Орфей.

— Нямаме думи, за да ти опишем всичко.

— Ние сме ти много благодарни! — рече възторжено, но скромно един мъж с огненочерни очи и с гъста къдрава брада.

Орфей измъкна малката си дървена свирка, потопи я във водата, за да стане още по-гласовита, намести я в ъгъла на устата си и я наду. Откъснаха се нежни, сладки звуци, които галеха сърцата и разтапяха в надежди и упования душите, звуци, които вълнуваха и възраждаха млади и стари...

Болните дишаха дълбоко и усещаха как в очите им се прояснява и как болките и мъките в телата им се изпаряват. И дълго, след като престана да свири, дори след като подкара стадото си нагоре, те не се помръдваха, унесени, доволни и щастливи. Някои се сепваха като след

дълъг и безкрайно сладък сън и търсеха да му благодарят. Но той беше далече сред гъстите шубраки на баира. Орфей веселеше другите, а сам беше самотен и замислен, дълбоко потиснат, натъжен и угнетен. Да, той тешеше, лекуваше и радваше другите, но него нямаше кой да утеши, да погали и да зарадва...

3.

Един ден из прашния път, който водеше край бистрата начупена река и пресичаше широката красива планина, се зададе голям и шумен керван от скъпи коли. Такива големи, удобни, леки и скъпи коли не бяха виждали по този край. Откъде идеха те и накъде отиваха? Кой пътуваше с тях? Керванът спря при Големия извор. Но вместо да си почине и да продължи, керванът остана на нощувка на поляната при извора. От околните къщи се сипнаха мъже и жени, стари и млади, за да гледат това чудо невиждано. Пътниците взеха да смъкват тежки вързопи, да вадят скъпи тъкани и да ги опъват върху зелената трева. Защо наистина само за една нощ свалят толкова много товар? Но когато в средата на поляната забиха високи, тънки, но здрави стълбове и започнаха да опъват палатки, тогава планинците разбраха, че тези хора не спират тук само за една нощ. Докато да се мръкне, около Големия извор беше построено цяло селище.

Слугите и коларите, които откараха конете на паша, се сближиха набързо с бедните овчари и им разказваха, че тук с този керван е дошъл владетелят на безкрайни земи и морета. Неговите богатства били неизброими, войската му нямала чет, а столицата му била толкова голяма и толкова красива, че с думи не можела да се опише. Само че този богат и силен владетел бил болен. Викал като луд, биел, ругаел, беснеел. Нямало радост и щастие при него. Често пъти от мъка и гняв той посинявал цял и когато всички избягвали кой накъдето види, владетелят се тръшкал като дете, на което не са дали играчка, късал си дрехите и се биел в гърдите. Всички прочути знахари и билкари от неговите безкрайни земи ходили в столицата му да го лекуват, но никой с нищо не му помогнал. Най-сетне пристигнали неznайни пътешественици, влезли в двореца и му разказали за този лечебен извор. Те разказали, че който се къпел в него, ставал тих и добър, че несвестните възвръщали свестта си, че недъгавите тръгвали като бодри и весели юноши. Изслушал ги владетелят и веднага дал заповед да се готвят за път. Пътували с дни през поля, равни като тепсии,

къпали се в широки, лениви и топли реки, лежали в гъсти, прохладни дъбови сенки. Минали през градове и селища, докато стигнат в това диво и пусто място.

— Див и пуст ли ви се вижда нашият край? — изгледаха ги учудени простите и добродушни планинци.

— Това е най-дивият и най-пустият край, който видяхме по пътя си! — извикаха в един глас коларите.

— А вашето село, от което идете, то какво е? — обърна се дядо Тасо, целият пламнал от любопитство. Той пръв беше дошъл да види чудния керван и да се запознае с непознатите гости.

— Ние идем от най-големия град на света, нали разбирате? — отвърна малко насмешливо най-старият колар. — Това е най-богатото място на земята, най-бляскавата столица, каквато досега е изграждана.

— Значи, богата! — заклати глава дядо Тасо, като се мъчеше да си представи като какво ще да е това богатство.

— Да са само богатствата! — рече с гордост старият колар. — Какви красоти и чудесии има още! Всичките ви гори наоколо, додето виждате, няма да стигнат само за направата на половината кораби, които са в пристанищата му.

— Има ли и море в този град? — мигна още по-любопитно дядо Тасо, тъй като той знаеше, че щом има кораби, трябва да има и море.

— Този град е построен на две морета и на две земи, които нямат край. Никой досега не ги е изходил и никой не знае докъде свършват те. Там се кръстосват всички пътища, там идват кервани от далечни краища, дето изгрява и залязва слънцето. — Старият колар изгледа гордо слисаните планинци. Той знаеше какво значат за тях думите му, но той също така знаеше, че нито лъже, нито преувеличава. — Ето, това е градът на нашия владетел.

Планинците мълчаха. Какво знаеха те? Какво бяха видели? Светът беше толкова широк, а тяхната родна и скъпа планина беше толкова малка...

Но дядо Тасо, който не признаваше богатства извън овцете и конете, помръдна с дългия си побелял мустак и проточи сухата си шия:

— Богат, казвате, бил този ваш господар. Ами колко коне има? И какви са стадата му?

Слугите и коларите се усмихнаха пак снизходително. Можеха ли да се измерят с нещо богатствата му.

— Та всичките ваши крастави стада не струват колкото една стая от неговите палати! — извика с пламнали очи млад колар. — А оборите му са толкова дълги, колкото е дълга реката, що тече през вашата планина.

Планинците ахнаха от почуда. Та може ли да има толкова богатства в ръцете на един човек? И защо му са? Може ли да ги изяде?

— Богат, а болен, казвате? — наведе се пак дядо Тасо.

— Тежко болен — въздъхна стар слуга.

— И не може да се свърти на едно място — додаде тихичко друг, като че ли се страхуваше да го не чуят.

— Къде не е ходил, с какво не се е лекувал — няма помощ, все по на лошо отива — заклати глава старият колар.

— Аз да имам такива коне, че да видиш дали ще ми е лошо — обади се едно плещесто момче от насъбралите се планинци и очите му се разгоряха.

— Конете! — усмихна се присмехулно главният прислужник на владетеля. — Какво са конете? Нищо. Конете у него са като пясъка на морския бряг. За един миг спокойствие нашият господар би дал хиляди, хиляди коне. — И като се обърна към дядо Тасо, той махна с ръка. — Ако тебе, старче, те изгърсят изведнъж в най-големия му палат, който е на морския бряг, ти ще се объркаш. И ще се побъркаш от страх и почуда.

— Защо от страх? — мигна любопитно дядо Тасо. — Че страшно ли е?

— Е, не е страшно — отвърна приятелски главният прислужник, — няма вълци, лъвове и тигри. Но искам да кажа, че е много красиво и скъпо. И ако тебе те изгърсят изведнъж там, ти ще се смаеш и ще си изгубиш ума, защото няма да знаеш къде си попаднал...

Млъкнаха планинците и се замислиха. Те знаеха само един град — града, който беше разположен на двата бряга на тяхната река, хее там, дето свършва планината и дето започва равна и плодородна земя. Този град им се виждаше много голям и много величествен. А какъв ли ще е градът, в който живее този богат и силен владетел?... Орфей също слушаше и си мислеше за скъпите палати и за непознатото чудновато и прекрасно море. Той не познаваше никакъв град, той не беше излизал от тяхната планина и затуй душата му жадуваше да види нови земи и непознати светове. Но да бъдат заедно с Дика. Как ли ще зяпа и как ли

ще се чуди тя!... Какво ли ще е, ако той има един такъв голям, красив и светъл палат, а в стаите му да има толкова големи огнища, че зимно време да може да хвърля цели товари дебели букови дърва и те да горят с такава сила, че навсякъде да е топло и приятно. И през една тежка зима, когато падне дебел сняг и птичките се свият гладни и измръзнали под стрехите и в корубите на старите дървета, той да излезе на лов из планината. И сред една поляна да намери Дика, загубена, вкочанясала, бледа, с премрежени очи... Орфей ще я вземе на ръце и ще я отнесе в своята голяма и светла къща. Там ще я остави на широко меко легло и ще разтрие измръзналите ѝ ръце. Тя ще се раздвижи, ще се съвземе и когато се ободри и научи как е била спасена от сигурна смърт, ще се просълзи и ще му благодари...

Кой знае колко време би мечтал така Орфей, ако няколко от охранените коне на незнайните и далечни хора не бяха се сритали и не бяха подплашили стадото му, което пасеше наблизко. Той се стресна, размаха чевръсто тоягата си, разгони конете и скупчи овцете си. И унесен пак в най-различни мисли, той остави господарския лагер с високите големи коли и с пъстри копринени палатки и пое нагоре към Орлов камък. Отдавна, откак Дика остави стадото си и започна да помага на майка си, Орфей не е бил така доволен, весел и щастлив. „Ето — мислеше си той, — този владетел, който има толкова коне и живеел в много палати, все пак е дошъл тук, при нас, да търси изцеление... Няма по-красив от нашия край, макар глупавите колари да разправят, че бил див и пуст...“ И наистина, можеха ли палатите на този владетел, колкото хубави и големи да са те, да бъдат по-красиви от тези безкрайни тъмни борови гори, дето се премятат рунтаво-опашати катерички и въздухът е напоен със смола, от тези пъстри полянки, застлани с гъби и ягоди, от тези страшни, отвесни скали, по които се катерят диви кози и в дълбоките пролуки на които вият гнездата си гордите орли, от тези тъмни долове, дето бликат бистри извори, дето прелитат плахи птички и дето по дърветата се катерят пъргави и хитри диви котки?...

И друго няма в палатите на този владетел. Няма толкова дивно момиче като Дика. Защото никой в света не се усмихва така примамливо и сладко и никой в света не говори така звучно, сърдечно и мило като нея...

Като мислеше за Дика и се радваше на родните гори, Орфей неусетно стигна до Орлов камък. Той се покатери като коза на най-високата канара, седна, разгледа се, взря се в покрива на малката Дикина къщурка, извади свирката си и я сложи удобно в ъглеца на устата си. Тъй леко беше на сърцето му, тъй светло беше на душата му, тъй бодър и радостен беше той, че свирката разля най-веселата песен, ехото на близките и далечни върхове и гори разнесе най-животворните звуци.

Свиреше той, а очите му бяха впити насреща, зад реката, в познатите сиви плочи от покрива на Дикината къща. Само от Орлов камък тази малка, сива, свита и бедна къщурка се виждаше така ясно, като на длан. Само от Орлов камък Орфей можеше понякога да зърне за миг своята палава другарка, която имаше такава свилена руса коса и такива дълбоки светли очи...

Орфей гледаше и свиреше, унасяше се в света на своите песни, забравяше се и не помнеше нито къде е, нито защо се е качил на тази канара и е напъдил овцете си... Вълци ги яли, та малко ли е тичал след

тях! Нека се пилеят, където им скимне, не му е сега до тях, сега, когато на сърцето му е толкова весело и леко!...

Но стадото не беше се загубило из усойте, не беше се пръснало из нанадолицата, не беше се замотало из шубраките. И козите дори не бяха се покатерили по скалите да късат и да белят корите на младите дръвчета. Стадото беше свърнало настрани от канарата, дето извиваше малка полянка с прегоряла трева. Овцете бяха навели глави, като че ли му се молеха да свири още, да свири до тъмно, до полунощ, не — да свири, докато отново изгрее слънцето. Само от време на време някое едро агне или някое немирно шиле бутаха в хълбоците закованите овце. Гората също беше занемяла. Нито ветрец полъхваше, нито птичка прехвъркваше. Нищо не се помръдваше, дори гущерите, които се стрелкаха из гъстата опадала шума, дори и те бяха се спотаили някъде и не се помръдваха. Всичко беше заслушано в песните на младия свирец, загледан насреща зад реката в сивите плочи на малката сгушена къщурка...

4.

Владетелят, който току-що беше се върнал от Големия вир, дето беше ходил да види къде и как ще се къпе, крачеше бързо и неспокойно из широката и висока копринена палатка, постлана със скъпи и живописни килими от мека камилска вълна, махаше високо и гневно ръце, като се заканваше на всички, които го бяха изпратили да търси цяр в този див край, в това миризливо блато, в тази тинясала локва. Той не можеше да намери по-тежки думи и по-люти закани, не можеше да си прости, дето пропътува толкова път само за да се върне отново още по-болен и по-разстроен.

— Какъв цяр може да има в тази кал? — викаше задъхан, с обещени очи владетелят. — Как мога аз, господарят на толкова земи и народи, да вляза в тази мръсна вода? Как ще прекарам със седмици в тази дива планина без никакви забави, само с няколко музиканти... И аз, старият глупак, послушах ония хитри изнудвачи. Трябваше в тъмница да ги хвърля, а не да ги слушам с часове... Ще ги обеса на един сал и ще ги пусна в морето да разнасят по света моя справедлив гняв... — Владетелят не можеше да поеме дъх от злоба и притеснение. Край него пристъпваше леко и безшумно, като се усмихваше угоднически, най-верният му прислужник — Мар. Когато намереше сгода, Мар успокояваше своя господар и го молеше да не се коси напразно. Той му внушаваше меко, но настойчиво, че тази вода наистина била лековита и че тъкмо от миризмата може да се познае, че водата е лековита. За ден, за два дни всичко ще бъде изчистено и пометено, обещаваеше верният прислужник. Тук идват болни от всички краища и те до един се излекуват с вяра и търпение...

— Има ли тук болни? — спря се за миг владетелят.

— Не. Ние ги изпъдихме до един още щом пристигнахме! — поклони се Мар.

— Добре сте направили — мръдна сухата си мургава глава владетелят. — Но как ще вляза в тази мръсотия, как ще се къпя в тази локва? — избухна пак той.

— Не се безпокой, господарю! — усмихна се угоднически Мар. — Още утре изворът ще бъде почистен и посипан с чисти бели камъни от реката. И тогава изворът ще заприлича на твоята морска баня.

Владетелят седна на един стол до стълба и се замисли дълбоко. Тежки и опасни мисли се диплеха под черното му сбръчкано чело. Те се трупаха като облаци, за да се превърнат на гръмотевици и при най-незначителния повод. Старият верен прислужник познаваше това мълчание на господаря си, беше изпитал и на своята глава тези страшни избухвания. И поради това той трепереше сега и не знаеше каква приказка да похване и как да успокои сърдития и вечно недоволен владетел. Дотегнал му беше този живот при злобния и жесток човек, но нямаше какво да прави — трябваше да слугува и да го понася. В двореца беше по-друго. Там понякога се отбиваше Лира, едничката дъщеря на владетеля. И само пред нея той млъкваше и се успокояваше. Но сега Лира я нямаше — как ще го утешава, как ще го забавлява, като не с дни, а с мигове ставаше все по-нетърпелив и по-лош!

Отчаян, Мар кроеше разни планове, когато изведнъж владетелят трепна и мрачното му лице се оживи. Навъсеното чело се проясни и очите му светнаха с непознато и невиждано доволство. И двамата гледаха учудени, изненадани и поразени. Отнякъде долитаха сладки, мили, упоителни звуци.

Това бяха звуци от игрива, жизнерадостна песен, която разтваряше заключените сърца и разведряваше угнетените души, също както белият вятър разведряваше натежалото от облаци небе.

Владетелят се усмихна с цялото си лице.

— Какво е това? Къде съм аз?

Той още не можеше да се опомни, още не можеше да повярва, че в тези глухи пущинаци могат да се чуват такива неземни, нечувани благозвучия. Сънува ли! Измама ли е това или е истинска песен? Владетелят се отпусна на лакътя си и се заслуша успокоен и доволен. Той слуша дълго, без да помръдне, и това бяха най-спокойните минути през времето, откак верният прислужник беше при него на работа. Но и самият прислужник дотолкова се унесе в медните звуци, че забрави и за болния и сърдит владетел, и за дивия планински край с лековития извор, и за това, че трябваше да търси майстори да го поправят...

И когато песента секна, въздухът като че ли още беше напоен със сладките звуци. Владетелят и прислужникът още стояха приведени, унесени, захласнати и забравени, запленени и омагьосани. Най-сетне владетелят дигна очи, потънали във влага и блясък, и се усмихна кротко.

„Ах, какво чудо става с този човек! — съвзе се и прислужникът. — За пръв път го виждам да се усмихва, и то тук, сред този пущинак!“

— Кой свири? — все така усмихнат и учуден попита владетелят.

— Не знам, господарю — отвърна Мар и се поклони дълбоко, с широко закръглени очи.

— Защо не са ми казали досега, че в моите земи има такъв знаменит свирец?

— Не знам, господарю.

— Познава ли го някой от тукашните хора?

— Навярно го познават, господарю.

— Видиш ли, Мар! — обърна се меко и ласкаво като никога владетелят. — А на мене все още ми се струва, че слушах тази песен насън.

— Не, не беше насън, господарю. Аз съм прост човек, но вярвам на ушите си.

— Ах! — примижа от доволство владетелят. — Стопи ме от радост и доволство. Тукашен ли е този свирец?

— Тъдявашен трябва да е.

— Намерете го! — заповяда владетелят. — Искам да го видя. Аз имам хиляди певци и музиканти, но всички те не могат да се сравнят само с един звук от неговите чудни песни.

И изведнъж лагерът заприлича на разроен кошер. Разтичаха се придворни сановници, управители и съветници, щукнаха в гората прислужници и коняри, хукнаха да търсят чудния свирец. Кой ли ще е той? Къде ли ще е? Те се оглеждаха на всички страни и чакаха да чуят пак упоителните звуци, но вълшебната свирка бе замлъкнала. Само далече някъде към острите канари, отдето преди малко се чуваха медените песни, долитаха като някакво слабо, откъснато, закъсняло и загубено ехо дрънченията на хлопатарите.

— Кой свиреше? — тичаха около лагера придворните сановници, управители и съветници, тъй като не можеха и не искаха да навлязат в гъстите шубраки нагоре. — Къде свиреше?

Планинците, които бяха струпани около големия чудноват стан, гледаха уплашено и мълчаха, защото не знаеха защо така припряно питаха за свиреца. Дали пък не са се разсърдили на Орфея, че си свири там някъде в канарите? Дали няма да му направят нещо лошо? Главният прислужник настигна дяда Таса, който си отиваше към къщурката зад реката.

— Кажи, старче, кажи: кой свиреше одеве? — спря го той. — За добро го търсим, друг път такова щастие няма да му се случи...

— Свири едно пастирче... наше момче, ей отвъд живее... пасе трийсетина-четиресе овчици и няколко кози...

— Ха покажи ми го, моля ти се. Ще ти платят... ще те възнаградят... много ми трябва... искам веднага да го намеря...

— Утре ще те заведа у тях — рече старецът и понечи да си тръгне. Но главният прислужник препречи пътя му.

— Не — каза той умолително, — още сега трябва да го намеря.

— Де ще го търся по скалите със старите си кокали! — дусна се старецът. — Защо не каза преди малко, момчето беше с нас при палатките.

— А как се казва това момче?

Старецът помълча, помисли, поколеба се и рече твърдо и решително:

— Фейо се казва. Орфей.

Главният прислужник знаеше каква награда и какво благоволение ще получи оня, който пръв отведе Орфея при владетеля. И поради това трепереше от нетърпение.

— Хайде, дядко, ела да отидем при този Орфей... Ще те крепя, дядко, ще те нося... — И той го помъкна нагоре.

— Та къде ще го търсим! — опъна се старецът. — Той е нагоре към Орлов камък. А там аз от десет години не съм ходил.

Но главният прислужник не го слушаше и вече го мъкнеше нагоре по пътеката. Старецът не можеше да проумее защо все пак този чужденец иска веднага да намери Орфея, когато и без това след малко момчето ще се прибере у дома си, а къщата им е наблизо, на отвъдния бряг, под старата букова гора. Но той потичваше след чужденеца и от време на време краката му се спъваха в камъните и се преплитаха смешно.

— Е, почакай, човече — разсърди се най-сетне старецът. — Детето няма да избяга, аз знам къде е.

На едно място дядо Тасо се свлече и се просна на пътеката. Прислужникът се помъчи да го дигне, но като не можа, изправи се задъхан над него и го зачака нетърпеливо да се поотмори. Но в това време се чуха наблизко хлопатари. Старецът се повдигна и даде ухо нагоре. „Някой слиза, дано е Орфей! — помисли си той. — Инак този мъчител ще ме мъкне чак до канарите!“

Най-напред пред двамата задъхани мъже се показа едно бяло яре, изгледа ги внимателно и изпитателно и отстъпи назад. След малко се струпаша и овцете, подплашиха се и се пръснаха настрана из шубраците.

— Да — рече успокоен старецът. — Това е неговото стадо.

Ето, на пътеката застана и сам Орфей. Главният прислужник го гледаше, но не можеше да си представи, че такова малко момче, с очи, кръгли и тъмнокафяви като шикалки, с коса, навита на едри къдри, босо, разгърдено, с опърпана риза и с къси сиви гащи, че то може да свири така хубаво.

— Орфей — каза старецът, — търсят те.

— Кой ме търси? — попита спокойно момчето.

— Ето този чужденец.

Главният прислужник прекрачи грохналия старец и се спусна като луд към малкия пастир.

— Ти ли свиреше преди малко? — хвана го той за ръцете.

— Аз — отвърна бързо Орфей. — Та лошо ли е, като свирия?

— Ах! — усмихна се угоднически главният прислужник. — Кой казва, че е лошо? Напротив, много беше хубаво, толкова хубаво, че нашият господар поиска да те види.

— Вашият господар ли? — слиса се Орфей. — Този, дето е дошъл да се лекува на Големия извор? И дето бил най-богатият човек на света? Че той, като е толкова богат, няма ли си по-големи майстори-свирци?

— Ех! — махна широко с ръка главният прислужник. — Нашият господар има музиканти и певци, каквито другаде в света няма, но пред тебе те не струват колкото една шушка. Всички ние те слушахме и си викахме — не е имало, а няма и да има такъв свирец като тебе... Но да вървим, защото господарят заповяда, където те намерим,

незабавно да те заведем при него... Хайде по-скоро, няма време за бавене.

— Трябва да си откарам овцете — отвърна небрежно и спокойно Орфей. — Как ще ги оставя сред гората — нали татко ще ми се кара!

— Кой ти гледа стадото, бе момко! — изгледа го учудено и малко насмешливо главният прислужник. — Хайде остави ги тия красти и тръгвай.

— Тръгвай тогава, щом бързаш толкова! — отвърна троснато Орфей.

— Ти шегуваш ли се? — още по-троснато рече главният прислужник. — Нашият господар заповядва.

— Вашият господар може да заповяда на вас, но не и на мене! — изчерви се леко Орфей. — Аз овцете си не оставям сами сред гората.

— Нашият господар ще ти даде овце, колкото си искаш.

— За какво? — сви устни Орфей. — На думи аз малко вярвам. Да оставя, значи, питомното, па да ида сетне да гоня дивото. Ха със здраве! — И Орфей махна с тоягата си към разпръснатите овце.

— Моля те! — прегърна го главният прислужник. — Ето, старецът ще свали овцете надолу, пък ние с тебе ще идем при господаря. Нали ще ги повардиш малко, дядо?

— Не мога, синко! — заклати бялата си глава дядо Тасо.

— Той е стар, на, краката му вече не държат.

— Не, не е стар, не е толкова стар! — извика нетърпеливо прислужникът.

— Как да не съм стар? — изгледа го смаян старецът. — Та аз най-напред не мога ги събра тия проклетници.

— Ние ще ти помогнем! — подскочи главният прислужник. — Нали, Орфей? Ще ги изведем на пътеката, сетне лесно. — И като изгледа парцаливата фигура на стареца, той свали връхната си дреха и я сложи върху гърба му.

— На, носи я със здраве, старче. Нека тя е награда за труда ти.

Дядо Тасо се ококори.

— Ама как? — извика той. — Даваш ми я, задето ще сваля стадото до Орфееви? Хайде, вървете, като очите си ще го вардя.

Прислужникът се усмихна снизходително, потупа го по рамото и хвана Орфея за ръката.

— Да бързаеме! — каза той нетърпеливо и дръпна малкия свирец надолу. — Господарят чака.

Орфей тръгна смутен и уплашен. Защо наистина толкова много бързаше да го отведе при своя господар? И защо този прославен и богат владетел искаше да види именно него — Орфея... Главният прислужник едва смогваше да го настигне, защото Орфей се провираше из шубраците като козле. На няколко пъти този охранен и тромав чужденец се спъва, но той не изостана нито един разкрач назад, защото се страхуваше да не му избяга това диво планинче. Как тогава ще се яви при своя господар? Вместо награда ще получи толкова тежко наказание, каквото никога досега не е получавал. Най-сетне, зачервени и задъхани, те спряха на равнището до завоя на реката, дето беше големият стан. Някой от сановниците и управителите бяха се върнали вече, без да открият следите на чудния свирец. Те бяха дали подаръци на някои юноши със заръка да открият малкия музикант и да им го доведат. И през всичкото време се оглеждаха настрана, като се заслушваха да чуят пак вълшебните звуци. Щом видяха главния прислужник на владетеля, те го спряха:

— Сигурно това момче знае къде е чудният свирец.

— Това е свирецът.

— Хай води го тогава! — кимна му с глава един сановник, тъй като помисли, че прислужникът се шегува. Другите сановници и съветници погледнаха небрежно опърпаното момченце и също си помислиха, че прислужникът е попаднал на някой хитрец. Но се спогледаха като гръмнати, когато главният прислужник отстри с ръка пазачите пред палатката на владетеля и наистина въведе вътре хлапака.

В целия лагер настъпи тревога. Сановниците, управителите и съветниците тичаха към палатката на владетеля — те искаха да видят чудния свирец от дивите гори. Пазачите не пуцали никого — така им казал Мар.

— Какъв е свирецът? Кой е? — питаха всички.

Ония, които бяха го видели, дигаха рамене и разперваха ръце. „Момче“, думаха те неохотно, защото не вярваха, че толкова малко опърпано пастирче ще може да свири така хубаво...

5.

Орфей влезе с подкосени крака. Той гледаше като замаян и не вярваше на очите си. Къде попадна той? Какво беше това? Можеше ли човешката ръка само за няколко часа да преобрази така едно малко кътче от тази дива, сурова и груба природа? Никога досега той не беше се замислял върху това, докъде може да стигне умението на хората в уредбата на едно жилище. Най-напред го смая това, дето отвън палатката беше ясносиня, а отвътре — портокалена, с чудни разноцветни украшения. Целият под беше постлан с дебели, меки, топли килими. По тях трептяха всички цветове, които Орфей познаваше в гората и по небето през четирите времена на годината, но зеленият цвят преливаше над всичко. В дъното на палатката блестеше нещо. Това беше леглото на владетеля с рамки от чисто ковано злато. То беше покрито със скъпи тъкани. Около стълба, на бой и половина височина, имаше кръг от сребърни свещници със златни основи и златни върхове. В палатката имаше още няколко стола, широки и меки, имаше и няколко по-дълги и по-тесни като люлки. Тези столове бяха за излежаване. В дъното, близо до леглото, имаше един много широк стол с по-високо облегало. Това беше столът на владетеля. Средата на облегалото грееше като слънце. На този стол не можеше да сядат никой друг освен владетеля. Но и владетелят рядко сядаше на стола си. Обикновено той ходеше нагоре-надолу, сумтеше, ругаеше, чупеше мебелите си, късаше скъпите тъкани, а понякога, когато много се ядосваше за някоя дреболия, хвърляше се върху сановниците, съветниците и управителите си и ги биеше с юмруци по главите и гърбовете. Те само се свеждаха, без да смеят да продумат нещо. Като изпочупеше всичко, владетелят се ядосваше още повече и тогава за неговите сановници и съветници настъпваха страшни мигове.

За пръв път, след като чу свирнята на Орфея, той се успокои и се усмихна. За пръв път той повика някои от най-любимите си съветници и се разговори с тях тихо, човешки. Те го гледаха поразени и трепереха, защото не знаеха докога ще продължи това необикновено

настроение. Те до такава степен бяха свикнали с неговия избухлив и непоносим нрав, че сега това състояние им изглеждаше ненормално.

— Какво има, Мар? — попита кротко владетелят, като измери внимателно първия си прислужник. — Защо ми водиш това момче?

— Нали поръча да намерим оня, който свиреше така хубаво и чиито песни толкоз много ти харесаха! — поклони се до пода верният прислужник.

— Алек върна ли се? — попита владетелят, като предположи, че неговият най-пъргав и най-остроумен довереник е изпратил това опърпано планинче. — Той ли праща момчето?

— Аз го доведох.

— Навярно знае нещо за чудния свирец?

— Момчето е свирецът, господарю.

— Ти шегуваш ли се? — сепна се и попита троснато владетелят. — Ти сам чу ли го да свири?

Главният прислужник пребледня. Наистина, момчето може би умее да свири, но как свири?

— Не съм го чул, господарю, но ми казаха... — заекна прислужникът. — Добър човек ми каза... честен човек... стар човек...

— Може да е добър и стар този човек, но те е излъгал, Мар — каза решително и напътствено владетелят. — Някой хитър планинец се е пошегувал с тебе... На такива диваци аз не мога да имам никакво доверие.

Верният прислужник погледна плахо и същевременно умолително Орфей и наведе смутено глава. За него вече нямаше никакво съмнение, че старецът го излъга и че дрехата му отиде на вятъра.

— Наистина, знаеш ли да свириш? — обърна се едва забележимо прислужникът и попита шепнешком Орфея.

— Аз знам да свиря — дигна гордо глава Орфей, — но не знам дали моето свирене ще ви хареса.

— С какво свириш? — обърна се владетелят. Отговорът на това диваче му хареса.

— Ето! — И Орфей извади от пояса си малка дървена свирка.

Прислужникът погледна тази проста клечка, пробита като на шега, и още повече преbledня. А така дълбоко се развълнува и тъй много се зарадва, че пръв откри прочутия свирец и толкова бързо го

отведе при своя господар. „Похвалите и наградите — мислеше си той — са в кърпа вързани. Само дето дадох хубавата си дреха на оня стар измамник!“ — въздъхна пак той.

— Я посвири малко да те чуем! — каза шеговито владетелят и погледна приятелски своите съветници. „Ще се позабавлявам малко с това планинче“ — рече си той, доволен, че все пак тук има един вълшебен музикант и че Алек ще го открие и ще го доведе.

Орфей стоеше със строго стиснати устни и гледаше съсредоточено пред себе си.

— Свири де! — натърти малко владетелят.

— Сега не ми се свири! — отговори спокойно Орфей.

— Момче! — опули се главният прислужник и дръпна Орфея за ръкава на скъсаната дреха. — Знаеш ли с кого приказваш?

— Остави го, Мар! — усмихна се владетелят. — Наистина как ще свири, като не му се свири! — Той беше уверен, че и това хлапе е хитро като всички тези прости овчари, но играта беше забавна. Като го погледна добродушно, владетелят стана, отиде до леглото си и като никога измъкна малък сандък и го отвори. Сетне започна да вади такива тънки и красиви копринени тъкани, че на Фея свят му се зави.

— Ето, ще ти дам всичко това, ако посвириш малко — посочи ги владетелят.

Наистина тези тъкани бяха ненагледно хубави, но защо му са на Орфея, какво ще ги прави? И изведнъж трепна, кръглите му очи блеснаха. „Ще ги дам на Дика! Ах, как обича да се кичи с такива работи!“ И той си представи как ще я срещне някъде по пътеката до реката и как ще ги метне на раменете ѝ. А тя ще го погледне дяволито и ще се престори, че уж не ги иска...

— Добре, ще посвирия! — рече Орфей, извади свирката си, духна в нея, огледа я внимателно, за да види дали няма някаква повреда, и я залепи на тънките си устни, над които вече се сплиташе едър мъх.

Владетелят се сепна — толкоз много го изненадаха първите звуци, които като невидими птици изхвъркнаха и се удариха в меката жълта подплата на копринената палатка. Меките, къдраво нежни и ненаситно сладки тонове се плъзгаха по лъскавия плат, извиваха се нагоре към островърхия купол, сплитаха се хармонично и леко, стапяха сърцата и душите на хората и потъваха в здрачевината на топлата вечер. Сановници, съветници, управители, прислужници,

готвачи, кочияши, коняри, метачи и неколцината музиканти се натискаха към палатката на владетеля и спираха поразени и смаяни пред вратата. Звучите ги галеха, унасяха ги, пълнеха сърцата им с бодрост и наслада, гърдите им дишаха по-леко и по-приятно, кръвта се вълнуваше като през най-щастливите и безгрижни млади години... Песента беше бодра, жизнерадостна, весела, тя вдъхваше твърда вяра в хубавото бъдеще, тя нашепваше за братство и щастие под слънцето, за красота и доволство на земята.

Всички чужденци в лагера се чудеха пред палатката на владетеля. Кой свиреше? Откъде беше дошъл вълшебният свирец? Един от съветниците, който не беше поканен в палатката, не се стърпя и макар че това беше строго забранено, отметна тежкото платно, сложено за врата, и надникна вътре. Владетелят седеше на стола си, облакътен, замислен, усмихнат. Първият му прислужник беше се облегал на един нисък стълб в дъното на палатката и очите му светеха от възторг. Да, той беше сполучил, той беше победил. След дълбокото смущение и тежкото отчаяние преди малко, сега идеше неизразимата радост и гордостта от бързо и точно изпълнената поръчка. А свирецът? Той наистина беше онова малко опърпано момче, което одеде въведоха при владетеля. То беше допряло леко до устните си проста дървена свирка и пръстите му играеха така пъргаво и ловко, че се сплитаха в една неуловима мрежа.

Нямаше насищане на тази музика. Тя упойваше като старо гъсто, черно, отлежало вино, тя освежаваше като лек горски ветреца през пролетно утро, тя галеше като нежноснежен пух. Всички бяха се забравили, заслушани в сладките звуци, всички бяха отмалели от наслада, та когато Орфей скърши последните бодри и радостни извивки, никой не се помръдна и никой не знаеше колко време беше се изменило в това неизразимо блаженство. И владетелят, и сановниците, и съветниците, и управителите, и всички слуги стояха, като упоени и не дигаха глави.

— Отивам си — рече Орфей, като постоя и почака да му продумат нещо. — Оставих овцете си на дяда Таса, не знам дали ги е откарал у дома.

Пръв се сепна владетелят. Той стана, пристъпи важно и тържествено до малкото овчарче, сложи ръка на рамото му и го погледна мило.

— Остави стадото — рече той успокоително и кротко, — то няма да се загуби. Пък и да се загуби, не е голяма беда.

— А татко? — учуден и леко изплашен, дигна очи Орфей. — Как ще му се мярна сетне?

Владетелят се усмихна толкова снизходително, че някои от сановниците и съветниците си смигнаха и се изсмяха гласно.

— Бъди спокоен — хвана го той за брадичката и го щипна леко и гальовно, — татко ти нищо няма да ти направи. Татко ти ще бъде много доволен, защото за едно изгубено агне аз ще му дам сто стада.

— Откъде ще ги вземеш? — погледна го недоверчиво Орфей.

— То си е моя работа — отвърна все така бащински покровителствено владетелят. — Но кажи ми ти, малък вълшебнико, кажи ми, ти с тази чудна дарба за тази дива планина ли си? Кой ще те чуе тук и кой ще те разбере?

Орфей мълчеше. Той не можеше да проумее добре думите на този богат чужденец, пред когото всички се кланяха и му се усмихваха пресилено. Но той долови, че в тези думи все пак има нещо много интересно и за него. Защо той казва, че планината им била дива и че нямало кой да го чуе и да го разбере? „О, колко хубава си е нашата планина! — отвърна мислено Орфей. — И как всички оставят работата си да ме слушат до захласване!... И Дика, и тя как ме слуша!...“

— Как се казваш ти, малък свирецо? — наведе се загледан ласкаво владетелят.

— Фейо. Орфей.

— А ти искаш ли да дойдеш с мен в моята столица?

— Не искам.

Всички сановници, съветници и управители ахнаха в един глас. Владетелят си мислеше, че това момче, което беше се родило и израснало в този див край и което не знаеше с каква дарба беше надарено, може и да откаже, но такъв пряк и решителен отговор той не очакваше.

— А защо не искаш, драги Орфее? Та ти не знаеш колко хубаво е там! — Владетелят се наведе съвсем близо до лицето му. — Ти ще живееш в най-хубавия ми палат, който е построен на брега на морето, ще имаш най-голямата власт след мене, на тебе ще се подчиняват всички мои сановници, съветници и управители, ще ти прислужват най-верните и най-пъргавите ми слуги и роби. Там ти ще свириш в

салон, който събира хиляди души, ще свириш пред най-отбраното общество със златна свирка, каквато никой музикант в света още не е получавал... Ще дойдеш ли, а?

— Не искам.

Несвикнал да му отвърщат така решително и рязко, владетелят се изчерви леко и по сухата му шия запулсираха две набъбнали вени, но тутакси се съвзе пак и още повече се наведе към лицето му.

— А защо не искаш? — попита го той малко по-строго.

— Тук си ми е добре — проломоти глухо и сърдито Орфей.

— Ти наистина не знаеш какво е при мене, в моя град, та затова приказваш така! — гледаше го усмихнат и внимателен владетелят, уплашен, че момчето наистина може да се дръпне и да не дойде с него. „С хубавото, с доброто!“ — рече си на ума той. — Е, насила не мога да те взема — каза той гласно и го потупа приятелски по гърба. — Но всеки на твое място би дошъл поне да види свят, да се срещне с други хора... Знаеш ли какво ще бъде, когато се завърнеш оттам богат и с такива премени, че всички тук ще си прехапят устните от почуда? И какво ще бъде, когато всички от планината излязат и те посрещнат, а?

— Не искам! — отсече пак момчето.

Сановниците и съветниците се спогледаха смаяни. „Глупаво момче!“ — мислеха си със завист те.

— Там никой няма да те държи насила — продължи все така кротко и любезно владетелят. — Когато поискаш, веднага ще се върнеш тук. Ще пътуваш с моята кола, ще ти дам най-опитните колари и най-смелите водачи. Ще те придружи цяла армия и тази армия ти ще я командуваш. От моите прислужници ще си избереш, които си искаш.

— Не искам.

— Какво не искаш?

— Не искам да дойда.

Орфей въртеше малката дървена свирка в ръцете си и гледаше упорито насреща, точно над леглото на владетеля. Да остави своя роден край, да остави Орлов камък, откъдето най-добре се вижда малката къщурка с покрив от сиви плочи, да не вижда Дика, не, за нищо няма да се съгласи Орфей.

Владетелят се отпусна, намръщи се леко и се завъртя настрана. Всички сановници, управители, съветници и прислужници изтръпнаха. Владетелят може всеки миг да избухне и тогава горко му на това

глупаво, дебелоглаво планинче, горко им на всички тях, дето са се събрали тук и с нищо не могат да помогнат.

— Но ако поискам всеки ден да идваш да ми посвирваш, ще се съгласиш ли? — извърна се пак владетелят към Орфей и го загледа изпитателно.

— Тук ли? — оживи се Орфей.

— Тук.

— Тук мога да идвам.

— Е, видиш ли? — усмихна му се владетелят. — Ще се спогодим, ще се разберем с тебе. А сега си иди. И утре пак ела тука. Ще дойдеш ли? Но ще доведеш и баща си. Искам да го видя, да се сприятелим и с него.

Един прислужник даде обещаните дарове на момчето, даде му и няколко златни монети и го изпрати до дома му.

Орфей се спря пред малката схлупена къщурка и дълго мисли да влезе ли с даровете, или да ги скрие и утре, при сгода, да ги даде на Дика. Чудно и непознато смущение бушуваше в душата му и спъваше краката му. За пръв път му се случваше такова нещо. Но защо да не влезе с даровете, защо да не каже, че ги е взел само защото се е досетил, че Дика много ще се зарадва, като ги види!

6.

От години владетелят не беше спал така леко, дълбоко и сладко, както спа през нощта, след като на два пъти бе слушал вълшебните песни на това малко, диво, просто и упорито планинче. На сутринта той се събуди спокоен, бодър и весел. В душата му още звучаха чудните звуци, сърцето му преливаше от възторзи и доволство, светът му изглеждаше красив и необятен. Дори в такъв пуст и далечен край той можеше да живее известно време, ако, разбира се, имаше кой да му свири така хубаво. „Там, в моята столица, помисли си той, като гледам Лира и като слушам този хлапак, аз най-сетне ще се успокоя и ще заживея като истински владетел — снисходителен, справедлив и щедър.“

Друг път, като се събудеше, той беше мрачен и сърдит и освен Лира никого не можеше да търпи и да гледа. Дори жена си той не можеше да понася. Своите сановници той не можеше да търпи не само когато грешеха в държавните работи, но и когато бяха свършили нещо не така, както си го представяше той, макар и да бяха го направили много по-добре. Тогава той викаше, удряше с юмруци, ругаеше и най-люто се заканваше на всички. В такива минути на необикновена ярост, той притихваше само когато пред него се мернеше неговата тънка, стройна, мургава дъщеря, с коси, гъсти и черни като разсипана смола. Но утихваше само когато тя беше при него. Излезеше ли си, той отново започваше да вика и да ругае.

Всеки ден в столицата му идеха вещи билкари и хитри знахари и се молеха на неговите слуги да ги пуснат в двореца. Те се надяваха, че ще могат да му помогнат, и по този начин да получат милостта и щедрите му дарове. Някои се вмъкваха при него и го тровеха с горчивите си церове и с тайнствените си заклинания, но нищо не помагаше. Вместо да се смири и успокои, владетелят ставаше още по-зъл и по-жесток. Той мъчеше така своите прислужници и роби, че дори безсърдечните сановници и съветници се отвращаваха. Но никой не смееше да му продума нито думичка. И най-слабото подозрение за укор вбесяваше богатия и силен владетел. И поради това, от страх и от дълъг навик, всички и навсякъде само му се усмихваха и се чудеха как да му угодят. Твърдите и спокойни възражения на Орфея ги смразиха от страх. Но те виждаха, че в господаря им беше настъпила дълбока и

необяснима промяна. Изведнъж в този тих и далечен край, дето той дойде да търси някакъв целебен извор, едно опърпано овчарче преобрази сърцето му като с магия, укроти душата му, както магьосниците от Далечния изток укротяваха с блясъка на очите си най-отровните змии. Погледът на този мрачен човек се отвори, върху сбръчканото му черно лице за пръв път видяха да цъфва усмивка. Наистина песните на момчето бяха вълшебни, но и злото в душата на този човек беше дълбоко и безкрайно.

Целият стан се преобрази. Изчезна оная мъртвешка строгост, която всички носеха още от далечната и красива столица. Всички сановници, съветници, управители, прислужници и работници се развеселиха, започнаха да си подсвирват, затананикаха си. Инак никоой не смееше да подсвирне с уста или да запее, защото това сърдеше вечно недоволния и проклет владетел. Но те бяха радостни и си подсвирваха не само защото господарят им беше весел и доволен, но и защото те сами бяха упоени от чудните песни на младия свирец.

— Дано това чудно планинче се съгласи да дойде с нас! — молеха се те, събрани на купчинки рано сутринта. — Какво спокойствие ще бъде, какво веселие, каква радост! И каква изненада за всички жители на нашата прославена столица. Какъв урок за надутите придворни певци, певици и музиканти!

Слугите и кочияшите караха охранените коне на водопой, гледаха тъмните върхари на боровите гори, въздишаха за тези дивни планински места с тучни паши и се ослушваха. Те искаха да чуят малкия пастир, който вчера така хубаво свири.

Те се гордееха с него, защото той, макар че беше беден като тях и макар че като тях гледаше няколко добичета, свиреше по-хубаво от всички натруфени придворни музиканти, които само се коряха и клеветяха пред владетеля, пред жена му и най-вече пред дъщеря му...

Когато слънцето се издигна над срещните върхове и на места започна да се промъква в завоите на реката, в големия и ранобуден стан спря дребен планинец, с лице, измъчено, необръснато и загоряло от дъждовете, жегата и ветровете. Той изглеждаше доста възрастен, макар че нямаше повече от петдесет години. Но той беше здрав и жилав. Ръцете му бяха напукани като гърба на костенурка, дланите му бяха закоравели от стари слинове. Недоимъците бяха го състарили, но тежката работа, суровият живот и чистият планински въздух бяха го

калили. Той се оглеждаше плахо, пристъпяше несигурно и се чудеше къде да свърне. Един от конярите, който връщаше конете си от водопой, го забеляза и го проследи с поглед. „Този планинец — мислеше си конярят — или се е объркал, или се е вмъкнал за нещо. Как стражата пред палатките на сановниците не го е върнала назад.“ И още щом планинецът го наближи, конярят го спипа за яката.

— Кой си ти и какво търсиш тука? — попита го той троснато, като се наведе чак до задебелялото му небръснато лице. Но планинецът не трепна.

— Аз съм Примо, бащата на Орфея, и търся богатия и силния човек от далечните земи, който е пристигнал тук да се лекува в Големия извор! — издекламира на един дъх планинецът, като че ли предварително беше го заучил.

— Нашия господар ли?

— Вашия господар... чужденеца! — отговори бързо и уверено Примо.

— Че защо ти е той?

— Търсил ме. Поръчал на Орфея да дойда, искал да приказва нещо с мене.

— С тебе? — облещи се конярят и го изгледа присмехулно.

— С мене.

— Ти, приятелю, да не си нещо побъркан?

— С ума съм си аз — заклати все така уверено глава Примо. — Орфей няма да ме лъже.

— А кой е този Орфей?

— Моето момче.

— Значи твоето момче те е поканило при нашия господар! — И конярят се изсмя високо и звънко. Но планинецът не се обиди.

— Ти му обади, па да видим какво ще рече! — настояваше той. — Оня човек, речи, бащата на Фея, дето си искал да го видиш, той, речи, е дошъл.

— Не мога, приятелю, не мога. Хай върви си по работата.

— Защо да не можеш? — не отстъпваше, планинецът.

— Затуй че нито на мене е работа да влизам при нашия господар, нито пък ти си му затрябвал за нещо. Хай пръждосвай се, излъгал те е някой.

Планинецът не се помръдваше.

— Тогава кажи ми къде живее вашият господар! — рече той с такава настойчивост, че конярят го изгледа смаян.

— Сам да влезеш при нашия господар?

— Че защо? Нали и той е човек — няма да ме изяде я.

— По-лошо, прости човече — пребледня конярят. — Ако изяде само тебе — харно. А то така ще се разсърди, че никой няма да се свърти тука. И тъй като ти ще си причина за това, не знам какво ще те направят нашите сановници и съветници. Така е — господарят гони тях, те гонят своите подчинени и така се стига до нас, до народа. А ние няма кого да гоним и само пъшкаме и мълчим.

— Лошо живеете вие! — рече замислен Примо.

— Много лошо! — потвърди конярят.

— И значи толкоз проклет е този ваш господар?

— На тебе само го казвам и тук да си остане — животът ми е дотегнал от него.

— А защо Фейо казва, че бил много добър и любезен?

— Кой Фейо?

— Орфей, моят син, дето вчера свири със свирката си на вашия господар.

— Ами че тъй кажи, бе човече! — хвана се за главата конярят. — Ой, какво щях да направя, ако бях те изпъдил! Орфей — казваш. Но аз отде да знам, че това е овчарчето, което вчера свири в палатката на господаря. Тюю, да му се не види макар! Тръгвай скоро с мене. Че от снощи всички в лагера само за тебе приказват. Всички чакат ти да направиш нещо. А то инак пак ще почне по старому...

И докато бащата на Орфея да попита какво очакват от него, конярят го замъкна до най-голямата, най-високата и най-красивата палатка, бутна пренебрежително пазачите и тъй като знаеше колко нетърпеливо е очакван този дрипав горянин, отметна тежкото сукно и тикна лекичко вътре смаяния човек.

На малка трапеза, отрупана с различни закуски и лакомства, владетелят на безкрайни земи и народи ядеше бързо и с наслада. На софрата, свити чинно, седяха и трима от най-доверените му сановници — и те закусуваха с него. Главният прислужник стоеше изправен като стожер и наблюдаваше дали господарят му няма да направи някакъв знак. Други двама прислужници стояха като заковани до тежката завеса, която служеше за врата. Владетелят се смееше, шегуваше се,

мляскаше апетитно и очите му светеха радостно. Откак неговите най-близки сановници и постоянни прислужници помнеха, той не беше ял с такова доволство и при такова добро и приятно разположение на духа.

Като видяха бедния горянин, който се вмъкна в палатката на господаря им без предупреждение и разрешение, сановниците изтръпнаха и го загледаха уплашено. Какво щеше да стане сега с този човек? Те погледнаха владетеля и очакваха лицето му изведнъж да се помрачи и тъй като той се усмихна, те останаха още по-зачудени. Но те бяха истински смаяни, когато владетелят стана от софрата и несдъвкал дори залька си, приближи до планинеца и като го хвана приятелски за ръката, поведе го към софрата.

— Ти си бащата на Орфея, нали? — попита го той.

Планинецът кимна леко и скромно с глава.

— Ти имаш славно момче! — похвали го владетелят. — Такъв музикант досега не се е раждал, а не вярвам и за в бъдеще да се роди.

— Да е живо и здраво, харно свири — отвърна тихо бащата.

— Аз бях зле, много зле — подхвана възторжено владетелят, — никъде не можех да се свъртя, никого не можех да понасям, не можех да спя, не можех да седя, не можех да лежа, дори не можех да ям. Целият свят ми беше крив, всички мразех, всички като че ли ми пречеха. Ненавиждах хората, а и хората не можеха да ме търпят вече. Аз разбирах това и още повече се дразнех. Виках най-прочутите билкари и лекари от моята безкрайна страна, съветвах се с най-умните си хора какво да правя и как да се лекувам, но и те не можеха да ми помогнат. Нищо не ме болеше — само ми беше тясно и задушно, нещо все ме издуваше отвътре и не ми даваше покой. Веднъж един от моите най-далечни управители ми изпрати прочут знахар и пътешественик. Той беше от някакво незнайно племе — дори езика ни не можеше да говори добре. Та този знахар ми каза, че ме мъчела невидима болест, че тази болест с време щяла да ми помрачи ума и че се лекувала само с целебна вода. Много извори ми посочи той, но най-лековит бил ето този извор. Взех аз водачи, запретнах най-здравите си коне и тръгнах. Много питах и много скитахме, но най-сетне го намерихме. Още не съм се къпал и не съм опитал дали е лековит или не е...

— Лековит е — кимна с израза на познавач Примо. — Много нещастни хора са намерили тук спасение...

Сановниците и съветниците се спогледаха хитро и се усмигнаха. Най-напред те не знаеха защо техният владетел дава такива дълги обяснения на този прост и див горянин и после се учудваха, че той позволи да прекъснат изложението му.

— Тук вчера аз чух да свири твоето момче. И това, което хиляди целебни извори едва ли щяха да направят, направи го песента на Орфея. Изведнъж ми олекна, пред погледа ми се проясни, като че ли магнах превръзка, гърдите ми задишаха леко, нищо вече не ме издуваше, аз се успокоих като някакво сукалче, което се е нахранило до насита. Пратих да намерят и да ми доведат този майстор на свирнята, този вълшебен свирец. Мар, моят пръв прислужник — и владетелят посочи прислужника си, който се изчерви от удоволствие, — го намери и ми го доведе. Момчето свири тук, в моята палатка, и съвсем ме излекува. Да, да. Излекува ме. Това може да се вижда чудно на някои хора, но за мене то е така.

Владетелят млъкна за момент, притегли бащата на Орфея към софрата си и го покани да седне. Бедният планинец, който никога през живота си не беше виждал такива ястия и сладкиши и такива скъпи, бляскави прибори, се дръпна назад, като че ли го караха да стъпи в жарава.

— Не, не искам, не искам! — извика той. — Не съм гладен, ей сегичка доих овцете и изпих половин ведро прясно мляко...

— Малко си похапни — придърпа го пак кротко и приятелски владетелят. — Гостенин си, не може, ще седнеш на софрата ми...

Като видя, че няма да се отърве така лесно, Примо пристъпи плахо, седна несигурно върху мекия стол, сякаш щяха да го навикат, и посегна, та взе един сладкиш. Преди това обаче той забеляза как яде един от сановниците. И той взе сладкиша така, както го взе сановникът, и го хапна също като него. Но като го кусна само, бедният горянин се нахвърли върху вкусните ястия и яде, комай докато да му прилошее.

— Слушай сега какво ще ти кажа — обърна се владетелят, когато бащата на Орфея се нахрани и се дръпна назад. — Ти ще пуснеш своя син да дойде с мене. Аз ще го гледам по-добре от свое чедо, защото освен дето той е едно чудо на земята, но той ме излекува от непоносими страдания. Без неговата музика аз не мога да живея вече.

Примо пребледня, разтрепера се, плюнката в гърлото му засъхна. А, ето каква била работата! Ще му вземат първия помагач, най-голямата опора в живота! За какво ще да е сетне той, бедният планинец? Но след първото сътресение Примо се съвзе.

— Ако детето иска, нека дойде — отвърна той.

— То не иска — заклати глава и го загледа изпитателно владетелят. — Снощи приказвах с него — не ще и не ще. Ала то е младо, то още не разбира къде е късметът му. Но ти знаеш колко по-добре ще му бъде, ако дойде с мене, и аз те повиках да го склониш.

— А къде ще идеш ти? Далеч ли? — пребледня пак Примо.

— Ще идем в моята столица — отговори неопределено владетелят, защото схвана защо питаше планинецът. — Това е най-големият и най-красивият град на земята. На Орфея ще дам цял палат и колкото прислужници и роби иска. Ще си свири там и ще си живее на воля и в охолство...

Бащата мълчеше.

Владетелят започна да барабани нетърпеливо по страничното облегало на своя стол. Той погледна изпод вежди планинеца и дигна глава:

— Ти съгласен ли си?

— Ще може ли да си идва по-често? — попита глухо Примо.

— Па... ще си идва... когато може и... когато иска — рече колебливо владетелят.

— Не знам — сви рамене Примо, — каквото каже детето, това ще е.

— А на тебе ще ти направя голяма и хубава къща, каквато на три дни и три нощи път наоколо не ще можеш намери. Ще оставя майстори и още утре ще поръчам материал от вашия град. И дрехи ще ти изпратя от моята столица. Най-хубавите и най-здравите дрехи, каквито се тъкат под небето.

Бащата мълчеше.

— Ще ти оставя един цял товар жълтици. Ти ще станеш най-богатият човек в цялата планина. А и в равнината не ще има кой да се мери е тебе. С тия пари ти ще си живееш господарски и няма никога да изпадаш в беда. А?

Бащата мълчеше.

— Ще ти дам и едно избрано стадо от хилядо брави! — рече възторжено владетелят. — Ще ти пратя овце от другия край на моите земи — такива едри овце с такава буйна и мека вълна няма никъде другаде... — Бащата дигна очи, които при споменуването за стадо от хилядо избрани овце пламнаха като жарава.

— Е, ще поприказваш ли малко с Орфея? — изгледа го победоносно владетелят.

— Ще поприказвам... защо да не поприказвам — отвърна Примо.

— И довечера ще дойдеш да ми кажеш какво сте решили, нали?

— Ще дойда.

Излезе си бащата на Орфей из палатката на богатия владетел и се замисли. Не му се искаше да се разделя с момчето си, но като си представи голямата и хубава къща, стадото от хилядо избрани брави, дрехите и жълтиците, разигра се сърцето на бедния човек, преви се коравата му горянска душа. Кръв нахлу в лицето му, хиляди мисли забръмчаха в главата му. „Кой ще е като мене? — възгордя се бащата на Орфея. — Хората ще ме сочат от два баира разстояние и ще ми се

кланят като на богат и силен човек. В града ще ходя по-често и ще ходя не с магаре, а с голяма и хубава кола...“ Ще се свърши с тежкия живот, ще се свърши със сиромашията, няма да се превива за парче хляб, няма със седмици да свлича дърва от най-усойните и стръмни места за едни нищо и никакви цървули... Пък и момчето ще бъде добре. Както се вижда, този човек наистина е богат и силен и ще го гледа добре...

Като се върна у дома си, най-напред той се похвали, че ще имат много голяма къща, същински палат, че ще получат дрехи, каквито на три дни и три ноци път оттук няма да намериш, и че ще са господари на стадо от хилядо избрани овце. На всичко отгоре ще си скътат един товар жълтици за стари дни... Бедната жена си помисли, че нейният добър и трудолюбив стопанин си е изгубил ума. Тя беше проста и бедна жена. Освен на горния баир, по-далече не беше ходила, но знаеше, че толкова работи нито се намират изведнъж, нито се дават току-тъй. Ако всичко това не беше лъжа, тогава отде щяха да получат такава имане? Наистина той, нейният съпруг, спомена снощи, че някакъв богат човек го викал за сутринта в стана на чужденците и може да са уговорили нещо, но пък да е толкова богат, че да им даде хем товар злато, хем стадо от хилядо овце не й се вярваше. Ако им дава такава богатство, тогава какво ще иска в замяна? Кой ще им направи даром цяла къща, и при това голяма и богатата като къщите в града? Тя не знаеше и не помнеше някой да е подарил някому и колиба, та камо ли и цял палат.

И изведнъж жената прежълтя и очите й се разискриха. Тя си спомни, че снощи Орфей, като се върна късно, след като дядо Тасо му докара стадото, донесе някакви подаръци, които каза, че били за Дика, и разправи за някакво пътуване в някакъв далечен град. Тя не обърна внимание на тези детински приказки, защото той, Орфей, често обичаше да си дрънка такива глупости. Но ето че сега и Примо... И преди тя да поразпита за всичко онова, което беше се случило и за което тя само се догаждаше, Примо излезе, за да търси Орфея. Мисълта за голямото богатство беше го запалила. Отначало той дори не можа да си представи като как ще изглежда стадо от хиляда овце. Но сетне пламна. Пред погледа му се мерджелееше вече голямата и висока къща, в ушите му звучаха стотици звънци, звънци от неговите стада, пръснати по тучните околни пасбища.

„Къде ли е отишло това момче? — попита се той още щом излезе от двора. — Сигурно е отишло към Орлов камък.“ И хукна по пряката пътечка нагоре. Орфей наистина отиваше към Орлов камък. Той мамеше най-послушните си овце и същевременно преглеждаше и почистваше свирката си.

— Чувай, Фейо! — извика задъхан баща му. — Чакай де, да ти кажа нещо. Оня човек долу, богаташът, иска пак да идеш при него. Исква да те води в неговия град... Добре щял да те гледа... като свое чедо щял да те има...

— Да си върви сам, не му искам гледането — отвърна студено и малко троснато Орфей.

— Ако идеш с него да го развеселяваш от време на време, той обеща да ни направи голяма къща, да ни даде цял товар злато и стадо от хилядо брави... А?

Орфей мълчеше. Бащата се окуражи.

— Ние ще станем богати! — подхвана той с развълнуван глас. — Няма да тичаме като луди за един хляб, ще си живеем добре и винаги ще сме сити и доволни... Помисли си само — толкова богатство за едно отиване до някакъв си град!... Пък колкото и да е далече, няма да е накрай света я!... Като речеш да си дойдеш, ще си дойдеш... Толкоз хора отиват и се връщат...

— Не искам да ви оставям сами — отвърна тъжно Орфей и очите му се напълниха със сълзи.

— Ех — сами! — усмихна се виновно бащата. — Няма да сме съвсем сами. Ще повикаме или голямата, или малката ти сестра, при толкова богатство, което ще получим, и двете ще се съгласят да дойдат при нас с майка ти. А пък ти, като се върнеш, ще бъдеш богат и знатен мъж. Зер за кого ще го пазя този имот — нали за тебе?

Орфей беше прехапал долната си устна, гледаше в краката си и мълчеше.

— Ще идеш там, ще видиш свят — подхвана пак бащата, — ще си поживееш и ще си дойдеш. Хората дават мило и драго за толкова нещо, а тебе като господар те молят, такъв лек и богат живот ти отреждат, и да не искаш... Грехота е...

— Но кой ще ви помага тук? — рече през плач Орфей. — Мама е слаба и болна.

— Виж го ти за какво се загрижил! — засмя се кротко бащата. — Ами нали ще сме богати вече, ти забравяш това. Ще си вземем работници, овчари... Толкоз имот трябва да се гледа и да се работи. Пък ако не идеш, ще си останем бедни, както досега... Тогава и майка ти ще се съсипе... А инак ще си седи в къщи и ще си гледа здравето.

Орфей пак наведе глава и пак замълча.

— Пък ако не идеш доброволно, този човек ще те вземе насила — заключи бащата. — Тогава и тебе няма да те има тука, и ние ще си останем бедни. И тогава майка ти съвсем ще грохне...

Орфей мислеше за майка си. Жал му беше за нея. Мислеше и за Дика. Как ще я остави, как ще я забрави, как ще живее, без да я вижда, без да я среща, без да чува хубавия, звънкия ѝ глас? Мислеше и за цялата тази дивна околност, сред която беше се родил и отраснал. Мислеше за Орлов камък, отдето се виждаше Дикината къща и дето така свиреше с малката си свирка, та гората занемяваше... Как ще ги остави, как ще ги забрави и дали ще се върне, за да ги види пак?

— Е, какво, ще идеш ли? — наведе се бащата.

— Но ще ме пуснат ли да се върна, когато поискам? — дигна светлите си очи Орфей.

— Ще те пуснат! — отговори твърдо баща му.

— Добре, ще ида тогава! — заяви решително Орфей и скри свирката в торбичката си.

Привечер той се изкачи върху най-високата канара на Орлов камък и там изплака всичките си жалби и желания. Тихи и тъжни бяха песните му този път, но на края той изсвири и песента на своите надежди. И тази песен говореше, че той пак ще се върне, защото никога няма да забрави и да остави своя роден край, своята болна, измъчена майка. И нея — светлооката палава Дика...

7.

Шумно и тържествено беше дигането на големия стан. Народът от целия край беше се сипнал да гледа. Имаше хора, които бяха бъртали половин ден път през баири и чуки, за да видят как и едно момче от техния край ще замине с богатите чужденци. Най-сетне всичко беше опаковано и приготвено. Няколко коли минаха напред, за да определят и изпитват пътя, но избързаха, за да не дигат прахоляк върху колата на владетеля, след която се готвеха да тръгнат двадесетина конници за охрана. В тази кола, до самия владетел, щеше да пътува и Орфей.

Неговите другари и акрани зяпаха завистливо отстрани и от време на време поръчваха по нещо. Орфей гледаше безучастно и само клатеше мълчаливо глава. Той мразеше вече тези хора, които го откъсваха от родния му край, и се чудеше как ще им свири, когато душата му беше занемяла от скръб. Баща му се полакоми по богатството, но защо му е на него, на Орфея, това богатство, когато в сърцето му няма да има възторзи и радост? Но прав беше баща му — ако не беше заминал доброволно, щяха насила да го отвлекат и да го държат там като роб. А тъй все има надежда да се върне в родната планина...

И ето, най-тежкият миг настъпи. Орфей се прости с родителите си и с всичките си роднини. Прости се и с всички съседни и другари. И с Дикините родители се прости. Те първи бяха дошли тук. Само Дика не беше дошла. Откак научи, че Орфей е склонил да тръгне с владетеля от далечния чужд край и че Орфеевите родители стават много богати хора, тя избяга в гъстия лещак над двора им, свря се в най-тъмното и затулено място и дълго и безутешно плака. Кого ще търси да зърне вече на канарите отсреща? Кой ще ѝ свири така хубаво, сладко и упоително? Кой ще я поздравява всяка вечер от Орлов камък? И кого ще търси да зърне тя по бродовете на реката?... Няма го вече нейния скъп приятел, с когото толкова лета пасоха малките си стада из китните долчинки и веселите поляни под стръмните и горди върхове! Няма да зърне вече усмихнатото му лице с кръглите миловидни очи, няма да види вече как лекият немирнен ветрец си играе с къдриците на косата му!... Страшна мъка късаше сърцето ѝ само като си помислеше колко студена и строга е била към него, как го е тревожила и обиждала

със своите палавости и хитрини, как безпричинно го е разтакавала... И колко търпелив, благ и услужлив е бил той!... Не, Дика няма да си прости за туй, дето така троснато и опако му е отвърщала винаги, когато той се е обръщал към нея... Това ѝ се пада сега. Той сигурно се е отчаял от нейната студенина и е склонил да замине в далечния непознат град. Какво ще стане там с него? Тя знае какво ще стане. Най-важното — той няма да се върне вече. И защо ще се връща в тези диви планини, сред тези прости горяни и овчари? Там той ще се обърка с богати и учени хора, ще се запознае с градски момичета, на които ръцете са бели и меки като памук. Та за нея ли, малката овчарка с изпръхналото лице, ще си спомни той?

Сега на него сигурно много му е драго, че тръгва за далечния град с непознатите чужди хора, и сигурно не му и хрумва, че тя, Дика, се пука от мъка и го оплаква, като да е умрял. Да, за нея той е умрял вече, защото няма да се върне и защото ще я забрави още по пътя...

А Орфей все се разтакаше около колата на владетеля, все се сбогуваше със струпания народ и все се оглеждаше на всички страни дано да види оная, която беше най-близо до сърцето му и на която искаше да каже само, че ще се върне, че много скоро ще се върне, че само за нея ще се върне. Всяка малка, забрадена моминска главичка го стряскаше. „Ето я!“ — викаше той в ума си със сърце, премаляло от милост и болка, и клюмваше, като разбереше, че не е тя. До последния миг той гледа жадно и трескаво, но най-сетне голямата мека кола се плъзна надолу по пътя. И докато да се скрие зад първия завой между високите скали и стръмните гористи склонове, той се извърщаше, отмяташе малката завеска и провираше главата си навън. Ето, изпращачите изчезнаха, хубавият роден край се скри.

Но колкото да беше тъжен и угнетен, Орфей се унесе от равномерно друсане на широката, удобна, мека, разкошна кола, запрегната с четири бели коне, силни и бързи като вятър. Той седеше до владетеля, който постоянно го питаше не желае ли нещо, дали не е гладен или жаден. Но на Орфея не му беше нито до ядене, нито до пиене сега. Той се прощаваше с ония познати местности, по които беше скитал през късните есенни дни, когато дивите круши зрееха, и в далечните усойни склонове дренаците бяха налели тъмночервени плодове. Но полека-лека познатите места изчезваха и Орфей се заплесваше вече по непознатите долини, върхове и завои. Тук реката

ставаше по-широка и по-спокойна, тук вировете бяха по-големи и по-синкави. Ето ония възвишения, които той толкоз пъти бе гледал от техните чукари. Все пак те му бяха познати и това много го вълнуваше. И той дотолкова се захласна по новия път, по който за пръв път минаваше, че съвсем престана да отвърща на владетеля.

Най-сетне малко преди обед те излязоха от планинското дефиле, по което протичаше тяхната река, и отпреде им се ширна безкрайна равнина, гладка като тепсия, потънала в орешаци, кории, лозя, жита и целини, обрасли с висока, прегоряла вече трева, свърталище на зайци и костенурки. По-нататък пътят се губеше само сред такива целини, в които като че ли човешки крак никога не беше стъпял.

Орфей гледаше като гръмнат. Досега той не знаеше и не можеше дори да предположи, че на земята има такива необгледни и красиви равнини. Наистина баща му и другите мъже от околните къщи бяха слизали дотук и често си приказваха за тези пътувания, но повечето те приказваха за някакъв бял град с високи и удобни къщи, с крепости и улици, прави като буки. Те завиждаха на гражданите, които носели стоки от други далечни краища и им ги продавали скъпо и прескъпо, а купували стоките на горяните на безценица. Ааа! Ето го този чуден, красив, голям град, за който е трудно да се разкаже колко интересен и прекрасен е той. Но колкото Орфей се дивеше и не знаеше кое по-напред да види, колкото жителите на този град му изглеждаха като някакви същества от друг свят, толкова хората, които пътуваха с владетеля и които спряха сред града да поят добитъка, гледаха равнодушно на всичко и дори се подиграваха и с къщите, и с улиците, и със струпаните любопитни хора.

— Твоят град по-хубав ли е от този? — обърна се Орфей към владетеля.

Владетелят го погали по косата и се усмихна снизходително. Като помълча малко, замислен за съвсем друго нещо, той рече малко заканително:

— Ще видиш.

Като слязоха от колата, за да се поразтъпчат малко, Орфей се залепи до един коняр и попита дали градът, в който отиват, е по-голям и по-хубав. Конярят сви презрително устни.

— Е, млади момко — рече той, — това е едно нищожно мръсно селище. Истински град ти ще видиш, когато пристигнем в столицата

на нашия господар.

Сега вече Орфей повярва, че градът, в който отиваха, е наистина много по-красив и по-голям от този град. Отначало той дори си помисли, че това е столицата на владетеля. Но тутакси си спомни, че говореха за някакво гладко, синьо, топло море, на брега на което била тази прочута столица. А тук имаше само една малка река, на която той зимно време поеше овцете. Ако питаха него, той би останал тук, защото бе близко до родния му край и защото във водите на тази река, на най-хубавия и бистър бързей до тяхната къща, Дика переше дрехите си. От друга страна, Орфей страшно искаше да види и море. Какво е то? Как изглежда? От техния край море бяха виждали само неколцина по-възрастни хора. Някога, през по-тежки години, те прекосявали планината и слизали на юг с кервани магарета да купуват сол. Та и досега те разказваха за морето, до което стигнали. Веднъж Орфей слуша един такъв разказ за ненагледното и тайнствено море отвъд планините и оттогава мечтаеше да го види и той, да му се полюбува, а и да го възпее. И ето, сега той отиваше вече натам...

След къса почивка дългият, пъстър и шумен керван продължи нататък по сухия, пращен и равен път. Това беше път през полето, какъвто Орфей досега не беше виждал. На юг, много наблизко, се точеше тяхната планина, стръмна, обрасла с гъсти букови и борови гори. Далече на север като някаква синя сянка се мерджелееше друга планина. Орфей не знаеше накъде да гледа по-напред. Той искаше да види докъде се простира тяхната планина, а искаше да знае каква е и как изглежда по-нататък и далечната синя планина. Същевременно не можеше да се начуди на безкрайното поле, загубено някъде към изгрева. Никъде не се виждаше нито един хълм, нито една долчинка. На места от високите и гъсти треви край пътя хвъркаха ненадейно яребици или пъдпъдъци и също като големи и сиви камъни, метнати от някой юначина, тупваха пак някъде в гъстите треви. На едно място видяха малко селце, чиито къщурки бяха пръснати около шаварливо блато.

Орфей постоянно питаше кога ще стигне до големия град на брега на красивото море. Но владетелят все клатеше глава, мърмореше нещо, но не казваше точно и ясно още колко път им остава. Най-сетне стигнаха до една голяма река. Орфей гледаше от колата като гръмнат. Тази река беше много широка, мътна и се влачеше като великански сив

смок между гъсти върби, ракитаци, тръстики и буйни треви. На места, дето пътят се отбиваше през спокойните прохладни върбалаци, реката изчезваше от погледа на Орфей, застанал на малкото прозорче на колата, чакаше да блесне пак мътната вода. На едно открито място се виждаше голям речен завои. Там спряха за малко хем конете да си поотпочинат и да си похапнат, хем Орфей да разгледа по-отблизо реката. Водата се губеше в посока към синкавата планина сред рамка от големи, тежки гъстозелени върби, чиито клони се плакнеха в самата река. Някои от кочияшите и прислужниците се съблякоха набързо и се гмурнаха да се къпят. Орфей гледаше учуден. Тези хора плуваха толкова леко, че той им завидя. Те обещаха да го научат да плува, когато стигнат в столицата. Нека почака той — като морската вода не е виждал. Но кога ще стигнат? Когато пресекат тази голяма река, която извива и се влива надолу в морето, ще пътуват още ден-два и ще стигнат в големия град. Керванът потегли пак и спря сред полето при голям извор. Там разпрегнаха и останаха да спят. Запънаха конете, наредиха стражата, нагласиха леглата и си легнаха. Орфей дълго време не можа да заспи. На няколко пъти той става. Нощта беше безлунна, спокойна, небето гореше в жарава от звезди, откъм реката появяваше лек, приятен, прохладен ветрец. Това беше нов свят, непознат и чудноват, и Орфей гледаше в смълчаната нощ, слушаше припряното пърхане на спънатите коне и мислеше за своя роден край. Беше му чудно, че и там грее същото небе, че и там сега е така тъмно и безлюдно, само че реката пее непрестанно в тишината на дълбоката звездна нощ и околните върхове бдят като великански стражи. Дълбоко развълнуван, той си легна и неусетно заспа.

Събуди го пъстрата глъч на разроения лагер. Коларите викаха сърдито, прислужниците се караха, сановниците, съветниците и близките на владетеля се разхождаха нагоре-надолу. Орфей скочи, както скачаше сутрин у дома си, но веднага се опомни. Утрото, окъпано в лека роса, блестеше красиво и свежо. Някъде от безкрая на равнината слънцето плискаше снопове от ослепителни лъчи. Над гъстите върбалаци, които чертаеха пътя на реката, беше легнала нежно млечна мъгла. Огнени паяжини се сплитаха над високите треви, зеленото поле грееше, като че ли бяха запалени милиони невидими искрици. И в този величествен порой от ослепителна светлина трептяха и пееха чучулиги. Свежестта на утрото и бодростта на тези

песни галеха сърцата и окриляваха душите. Колко красиво, ненагледно и радостно беше сред това пъстро и китно, безкрайно поле!...

Орфей поглъщаше тези бодри звуци и тази величествена красота и в съзнанието му се изплитаха звуците на една нова песен, песен на младостта, жизнерадостта и доброто в света. Когато се върне в своя роден край, дето същото слънце сега огрява любимия Орлов камък, той ще изпее тази песен на Дика. И тогава тя ще разбере, че на всяка стъпка, че всеки миг той е мислил за нея. Сърцето ѝ ще се изпълни с умиление и вяра. И тава ще бъде най-голямата и най-скъпата награда на Орфея за неговото неизменно приятелство.

Орфей извади неволно свирката си, прегледа я, както винаги, когато сърцето му накупяваше от радост или от мъка, прекара я по

върховете на зелената тревица, за да я намокри с утринната роса, и бавно, и с някаква неизразима наслада я сложи в ъгъла на устните си. Хората се извърнаха и застинаха, конете, които след късата предутринна дрямка бяха се разшавали и хрупаха лакомо свежата трева, отпуснаха глави и се заковаха на местата си, цялото поле стихна и занемя в някаква дълбока и сладка тръпка. Като че ли всички дръвчета, тревички и цветчета се сведоха надолу.

Владетелят лежеше в своята кола, превърната на удобно меко легло, слушаше и чувствуваше как от сърцето му се свличаха и се стапяха останките от някаква тежка мъчителна преситеност, от някаква непоносима досада, от някаква ръждива, отровна мнителност. Той усещаше колко дълбоко и страшно е била загнила душата му, как безнадеждно и жестоко е било покварено сърцето му. Сега той дишаше леко като младенец и раздвижената кръв биеше с нова сила в слепите му очи. Старите сановници, съветници и управители, освободени от гъстата и отвратителна мътилка на всички господарски пороци, от дребнавите и злостни чувства на завистта, користта и себелюбието, гладеха полекичка брадите си, забравени от удоволствие, спокойни, възторжени и бодри.

Керванът пак тръгна по течението на голямата и спокойна река, към изгрева, към синьото топло море, към големия и шумен град. Но този път хората не пътуваха мълчаливи и замислени, озлобени един към друг, подозрителни и готови да угодничат на всеки по-силен от тях, а всъщност да го мразят и ненавиждат до дъното на душата си зад гърба му. Над равното поле се извиха песни и свирни — пееха и свиреха прислужниците, конярите и коларите. Защото те знаеха, че докато Орфей е с тях и докато той свири със своята малка вълшебна свирка, никой няма да ги нахока, да ги накаже, да ги набие. За пръв път техните бедни и честни сърца се разтваряха за такава непринудена радост, за такъв неудържим, свободен възторг. На тях не им тежеше трудът, на тях им тежеше тиранията, тежеше им жестоката сиромашия, тежеше им постоянният унизителен страх за своеволието на владетеля и на всичките му сановници, съветници, управители и близки. И сега, отпуснати и весели, те се питаха дълбоко в душата си: — Докога ще продължи това?

Пътуваха цял ден, преспаха край брега на голямата тиха река още един път и едва на другия ден привечер в далечината, дето се

мяркаха сиви хълмове, се очертаваха къщите на голям град. Този град беше построен там, дето в голямата тиха река се вливаха още две реки. Красив и примамлив беше този град, много по-голям и по-хубав от града в подножието на родната планина, дето се измъкваше от клисурите тяхната бистра палава река. И Орфей комай беше уверен вече, че това ще е столицата на силния и богат владетел, за която от толкова време пътуваха. Но тук нямаше море. Напразно Орфей се приповдигаше и гледаше на всички страни. Наистина никъде не се виждаше море. Ако и този голям и чудноват град не е столицата на владетеля, тогава каква ли пък ще да е тази столица? И той изгаряше от нетърпение да иде час по-скоро и да види морето, на брега на което беше построен този приказен град.

Двама конника бяха избързали напред, за да съобщят за пристигането на владетеля. И към края на града беше се сипнала голяма тълпа, начело на която беше застанал управителят на града и неговите помощници и роднини. Управителят и неговите помощници бяха облечени със скъпи пъстри дрехи, но любопитната тълпа зад него беше оръфана и боса, мръсна и чорлава до погнуса. Владетелят слезе от колата, поразгледа се, хвърли на тълпата няколко шепи дребни и поедри монети и когато бедняците се сборичкаха в прахоляка на улицата, той се качи на колата и заповяда да продължат.

Пренощуваха в града и на следния ден призори продължиха все към изгрева. Орфей беше вече неспокоен и равното прегоряло поле, разхълмено тук-там, не го привличаше. Той питаше все по-често и по-често кога най-сетне ще стигнат в големия град.

— Скоро, скоро — тупаше го по рамото владетелят.

Бавно и мъчително минаваха последните часове на това дълго пътуване. И чак когато на едно място морето блесна с величието и красотата си, Орфей изтръпна и остана така, закован, занемял, поразен. Той гледаше с онова юношеско любопитство, което за цял живот връзва и запазва в паметта интересните случки и величавите картини.

Ето и първите очертания на столицата. Всички се оживиха, впиха погледите си напред, Орфей не мигаше, превърнат на зрение, захласнат, учуден, развълнуван и затрогнат до дъното на душата си...

8.

Орфей не можеше да разбере сън ли е това или е наяве. Понякога той гледаше и не вярваше на очите си. Столицата на богатия и силен владетел беше наистина толкова голяма, толкова красива, потънала в такива блясъци, че той не можеше да го изкаже с думи. Сега градът в подножието на тяхната планина и градът на трите реки му изглеждаха при тази столица като малки бедни селища. Само в един дворец, а само владетелят имаше десетина такива дворци, можеха да се съберат всички жители на техния край.

Но богатствата, разкошът и дворците бяха само в центъра на града и край най-красивото морско крайбрежие. Оттам, откъдето те влязоха в този прочут град, Орфей видя малки, схлупени бордеи, вкопани наполовина в земята, покрити със саз и треволяци, претъпкани с мъже и жени, със старци и деца, всички изпити и бледи, с широки хлътнали очи, трескави и гладни. Това беше една мръсна рошава тълпа, която стражата с мъка разгонваше, за да даде път на меките, широки и скъпи коли. И на тази тълпа владетелят хвърли няколко шепи монети. Прислужниците казваха след това, че толкова щедър той никога не е бил. Какво работеха, как живееха и с какво поминаваха тези хора, Орфей не можеше да разбере. Но той постоянно мислеше за тези бедни хора, за тези гладни мършави деца и му се искаше да иде да ги види, да се запознае с тях, да им помогне, ако може, с нещо. Впечатлителен и чувствителен, Орфей мислеше за тези мъченици на крайнините, страдаше за своя роден край и за близките си и се топеше във водовъртежа на дворцовите клюки, интриги и неправди.

Орфей остана да живее в малък, но много хубав дворец на брега на морето. Това море всъщност беше тесен морски ръкав, изпъстрен с малки, китни островчета, но всичко наоколо беше толкова красиво през всички часове на деня и нощта, че Орфей постоянно гледаше от един балкон и не можеше да се нагледа. Той вливаше поглед към отвъдния бряг, дето страшно му се искаше да иде, за да види какво има и какви хора живеят. Но той беше още като зверче, уловено в дивите гори и хвърлено в широка, златна клетка. Но — клетка. Първите два-три дни той само се любуваше и се чудеше на широките и светли стаи, в които имаше толкова блясък и злато. И за какво бяха тези къщи?

Кому служеха те? Но скоро той свикна с обстановката — само на морето не можеше да се нагледа.

Една сутрин Орфей слезе до брега на морето, дето имаше тесен кей, направен нарочно за малкия дворец. Орфей клекна, гребна с шепата си вода и я плисна на лицето си. За пръв път той разбра колко солено-горчива и противна е тази вода. И както гледаше как рояк рибки се трупаха към зеленясалите камъни на кея, при него съвсем незабелязано и безшумно спря малка лодка. Лодкарят плесна с веслото си и Орфей погледна плахо. За една монета бедният лодкар го разведе из това прекрасно яносиньо море и му разказа сума интересни и забавни работи. От него Орфей научи, че това море не е единственото море, че нагоре има друго море, черно и бурно, а надолу има и трето море, бяло, топло и кротко, а колко морета има още нататък, той, лодкарят, не може да каже, защото не е ходил нататък. По говора той позна, че Орфей не е тукашен. На свой ред Орфей му разказа как е попаднал тук. И тогава лодкарят, като се отпусна, отначало двусмислено, а сетне и съвсем открито, разказа какъв жесток и алчен тиранин бил техният владетел и как безогледно и безмилостно ограбвал всички.

Уморен и угнетен от тези страшни разкази, Орфей се върна в двореца. Прислужниците го попитаха дали ще закуси, но той се свря в ъгъла на един от големите балкони и се загледа в този наистина хубав, но чужд и нещастен край. Той мислеше за другите морета и му се струваше, че друго такова красиво море не може да има на земята. В неговите води той виждаше не само всички цветове на дъгата, на която така се е любувал в своя роден край, но като че ли тук се мяркаха отсенки, каквито никъде другаде в природата не се срещат.

Същия ден при Орфей дойдоха двама души. Те казаха, че ги изпраща владетелят да му направят нови дрехи. Орфей се учуди — та само преди няколко дни му шиха нови дрехи. Но шивачите взеха мярка и си отидоха. След два дена те пак дойдоха. По-възрастният шивач, плешив и мършав, премери дрехите, отбеляза си нещо и на следния ден пак ги донесе ушити, стегнати, нагласени — свят да ти се замае. Орфей облече дрехите, а плешивият шивач дълго се въртя около него. Той ту отстъпяше два-три разкрача, ту приближаваше до Орфея. Найсетне се оттегли доволен и каза, че такива хубави дрехи не е шил дори и на самия владетел. Наистина дрехите бяха много красиви и скъпи, но

на Орфей те бяха много неудобни и той се чудеше как ще ходи с тях. Той се учуди, че за толкова късо време, му направиха вече два костюма. И тогава шивачът му обади, че тези дрехи били поръчани от самия господар и че наскоро Орфей щял да излиза пред най-отбраното общество на столицата.

След няколко дни, като поноси новите дрехи, Орфей разбра колко по-удобни бяха те. Всъщност работата била до навика, а не до удобството.

По цял ден Орфей се разхождаше из двореца, любуваше се на морето, радваше се на леките платноходки и гледаше към срещния бряг, откъдето, както му разправяха, започвала друга, голяма, безкрайна земя с много и разноцветни народи. От време на време, притеснен и измъчен, той си спомняше за широтата и свободата на своя роден край, за майка си, за Дика и остра, непоносима болка го прерязваше през гърдите. Когато му домъчнеше до плач, Орфей вземаше свирката си и засвирваше. Той рисуваше със звуци малката къщичка с покрив от сиви плочи, игривия бързей, дето Дика переше със запретната пола и отпуснати руси коси, описваше с най-нежните тонове сбръчкания образ на своята измъчена майка, възпяваше любимия Орлов камък, пътеките в хладния дол, бистрите и студени води на Синия вир, столетните орехи, с кора, напукана като петите на босонога стара баба, говореше за далечните родни върхове, за тъмните гори, които опасваха цялата долина от северозапад.

В такива моменти в коридорите се купчеха не само прислужниците, но към малкия кей се отправяха всички лодки и се събираха пред двореца като риба на стръв. А когато Орфей преставаше да свири, рибарите дълго стояха там и чакаха, отпуснали въдиците, прибрали мрежите, забравили дори за какво са излезли.

В града и в околността приказваха само за Орфея. Най-оживени разговори се водеха в дворцовите кръгове. Жените се интересуваха толкова много от необикновения свирец, че нарочно минаваха край двореца му, та дано да го чуят или видят. Най-сетне те го отрекоха напълно. Той, казваха те, е своеобразна преценка на владетеля, който, всички знаеха, беше капризен и непостоянен като дете. И това мнение сред жените се наложи само защото Лира се изказа крайно отрицателно за малкото овчарче. И когато сановниците и съветниците, които бяха го чули в неговия роден край, я убеждаваха внимателно и

учтиво за необикновените му способности, тя махаше нервно с ръка и ги пресичаше нетърпеливо:

— Всички вие — казваше тя — сте подлизурки и щом като баща ми е казал веднъж, че харесва музиката на това диваче, вие сте започнали да го величавате. Как може в някакви диви гори да се роди красива, упоителна музика? Не, това е невъзможно, не ме убеждавайте повече.

Придворните се усмихваха и не смееха да твърдят вече, че Орфей е чудо на музикалната дарба. Нищо, казваха те, скоро ще има концерт, тогава всички ще го чуят и ще преценят дали казваме истината или угаждаме на господаря.

Когато Лира се ядосваше пред баща си, задето постоянно говореше и хвалеше Орфея, владетелят се усмихваше и примижаваше хитро с очи. Като го чуеш, казваше ѝ той, няма никога вече да го забравиш. Лира скачаше и очите ѝ искряха от злоба и завист.

Любопитството на някои сановници и съветници стигна дотам, че те се преобличаха като рибари, наемаха лодки и по цял ден се въртяха несръчно с веслата пред двореца на Орфея, за да го чуят. Но Орфей седеше на балкона и гледаше тъжно и равнодушно в далечината. Той мислеше за своя роден дом, за Дика, за стадото си. Понякога той си спомняше, че владетелят обеща на баща му голяма къща, товар злато и хилядо овце, но, кой знае защо, никак не вярваше на това обещание. И той беше уверен, той дори искаше това — когато се върне в родния си край, да намери всичко така, както го остави.

Наскоро при него дойде сам владетелят. Той разпита прислужниците как живее малкият музикант, изслуша ги търпеливо дори когато те започнаха да дрънкат надълго и нашироко съвсем незначителни работи, попита дали новите дрехи му прилягат и на отиване обади, че след три дни ще има голям концерт в най-голямата зала на централния дворец и че на този концерт Орфей ще свири пред първите хора на неговата столица. Той посъветва Орфея да не се страхува, да не тъжи, да бъде весел и да се държи спокойно. Искам, заключи той, да видят какъв велик музикант се е родил в моите земи.

Орфей беше забучил поглед в пода и упорито мълчеше. Владетелят сложи ръката си на рамото му и го изгледа изпитателно.

— Е, какво — рече владетелят, — приемаш ли да свириш пред хората, които съм поканил? — Той беше уверен, че малкото овчарче

няма да откаже, но все пак имаше малко съмнение — зер, каквото е диво и своенравно, може всичко да се очаква от него.

— Приемам — отвърна като в просъница Орфей. Сега той искаше да го оставят само на мира — тъй сладко беше се замечтал по своя роден край. Той си представяше, че е на Орлов камък, че овцете са струпани долу на стръмната полянка, че погледът му не се откъсва от сивата къща отвъд реката и че пръстите му играят по дупките на малката свирка. И песента се лее, бодра и сладка, вълнува и стари и млади, гората немее, дори дивите зверове се спират, душат и не се помръдват като заковани.

— Ако ти трябва да се приготвиш, кажи — обърна се пак владетелят. — Всичко, каквото ти трябва, ще ти бъде дадено.

— Това, което имам, ми стига — отговори сухо Орфей.

И владетелят си отиде доволен. Никога досега Орфей не беше се смущавал, когато го молеха да посвири, нито беше се страхувал, че ще сбърка. У него песента извираше направо от сърцето му и се предаваше съвсем естествено чрез движението на пръстите. И поради това да свири за него беше толкова естествено, колкото естествено беше и да се усмихва. Неговите песни се раждаха в душата му, оформяха се и той дълго и с наслада ги слушаше, като че ли му ги свиреше някой друг Орфей.

Като му съобщиха, че ще свири пред някаква отбрана публика, Орфей дори и не помисли върху това. Какво значение имаше дали слушателите са сановници, съветници, управители, придворни ласкатели и разглезени господарски роднини или прости планинци, овчари и дървари? Нали всички го разбираха и се възхищаваха от песните му? Но след като владетелят си излезе, Орфей се замисли и го достраша. За пръв път в живота си той се смути. Защо владетелят го попита дали няма да има нужда от нещо — ако иска да се поупражни например? Защо ще трябва да се упражнява, когато всичко е толкова ясно, лесно и обикновено! Ще свири, каквото е на сърцето му, ще свири, тъй както е свирил досега — леко и безпогрешно.

И макар че си се успокояваше, Орфей чакаше това излизане пред най-отбраната столична публика с трепет и смут. Смущаваше го туй, дето не знаеше като какво ще бъде. Какви ли ще да са и хората? Кои ли ще са? Дали знаят да свирят и дали някой от тях не би му излязъл насреща?

И ето, уреченият ден дойде. Привечер пред вратата на неговия дворец спря хубава кола, запрегната с четири едри кестеняви коне. Придворен прислужник му обади, че владетелят го вика в двореца си и че му поръчал да си вземе и свирката. Сетне, когато Орфей се качи в колата, прислужникът му се похвали като на близък, свой човек, че голямата зала била пълна с най-отбрана публика и че всички с голямо нетърпение чакали само него, Орфея.

— Ти не се страхувай от тях — заключи прислужникът. — Всичките са много прости и глупави. Нищо не разбират и само се преструват, да го знаеш.

Този истински другарски съвет възвърна смелостта на Орфея. Но когато влезе в голямата зала на централния дворец, той все пак политна от смущение. Не го смути толкова отбраната публика, която просто го глътна с очи, колкото го смути този нечуван и невидан блясък, този приказен разкош. Неговият дворец на брега на морето, който отначало му се видя като нещо недостижимо, пред това голямо разточителство му се стори същинска колиба. Златото, разсипано на всички страни под формата на украшения, свещници, сводове, дръжки, съдове, закачалки, столове, маси и хиляди други предмети, на които Орфей дори не знаеше имената и предназначението, отражаваше светлината на хилядите свещи.

Пръв в голямата зала го посрещна владетелят. Това беше чест, която не беше правена досега другиму. Придворните жени, натруфени с най-новите си премени, съскаха от завист. Владетелят го посочи, каза нещо, но какво каза, Орфей нито чу, нито разбра, защото беше смутен и изчервен.

След малко, като се поокопоти, Орфей разгледа салона. Неговият ястребов поглед долови всичко. В средата, на разкошен стол, седеше владетелят. От дясната му страна седеше жена му, от лявата — дъщеря му. Орфей разбра изведнъж какво си мисли в момента тази разглезена капризна девойка. Устните ѝ бяха склучени тъй, че изразяваха най-дълбоката досада и най-силното презрение. Защо ли си губя времето — искаше да каже тя. Тя се ядоса извънредно много, когато видя, че Орфей е облечен с най-скъпите и най-разкошни дрехи, каквито имаха право да носят само членовете на владетелската фамилия. Тя се наведе към баща си и го уязви за това. Орфей, който тъкмо по това време я гледаше, разбра за какво се навежда и шепти на баща си. Тя беше

свикнала да се говори само за нея и откак дойде това диво планинче, в придворните кръгове забравиха за нея. Освен това тя самата минаваше за добра музикантка и при едно пътешествие откри малко момче, което свиреше прекрасно. Тя го взе, даде го на най-добрите майстори от придворната музика и само за една година то стана първата им сила. Много причини имаше, за да ненавижда Орфея. Сега тя чакаше само за да види как любимецът на баща ѝ ще се провали. „Аз ще дойда, каза тя на баща си, и ще дойда само за да ти кажа пред всички, че си се излъгал в това диваче.“ „Кажич“, отвърна владетелят, уверен, че никога няма да каже това.

Около владетелското семейство бяха наредени най-близките придворни и роднини, сетне сановниците, съветниците и управителите, висшите служители, техните близки и най-сетне в дъното на салона бяха наредени придворните музиканти. Те чакаха с крайно нетърпение да чуят малкото момче. И всички до един бяха уверени, че то ще се провали. Те се чудеха как така някакво пастирче от някакви далечни и затънтени планини ще излезе да свири пред най-отбраната дворцова публика, преди те, старите признати майстори, да го бяха изпитали и подготвили.

Ония сановници и съветници, които придружаваха владетеля до Големия извор в Орфеевите планини, се мъчеха да убедят своите съседи, че това момче е едно невиждано дарование и че щом засвири, всички ще занемаят и ще се забравят. Жените около тях проточваха любопитно шии, но се усмихваха недоверчиво. Чак пък дотолкова — да занемаят и да се забравят! Наистина владетелят и неговите придружници са решили да се подиграят с най-отбраната публика на столицата, с най-големите любители на хубавата музика.

Орфей гледаше тази пъстра публика, натруфена и наконтена, начервена и ухаеща, и не знаеше какво да прави. Владетелят му даде знак и Орфей извади бавно малката си дървена свирка. Всички в залата се усмигнаха, като разбраха с какво ще им свири. Шега ли им устройва техният владетел или тук се крие някакво чудо? Орфей прегледа свирката си, както я преглеждаше там, в планината, духна в дупките, както духаше там, на Орлов камък, когато привечер изливаше мъката и надеждата на сърцето си, сетне нареди внимателно дългите си тънки пръсти и я сложи бавно в ъглеца на устата си. За миг шумът в залата стихна, всички, заковани на местата си, чакаха да видят какво ще стане сега.

И чудото дойде. Изведнъж в светлините на хилядите свещи, в безбройните отражения на златото и среброто, на скъпоценните камъни се заплетоха толкова сладки звуци, тъй мили и толкова нови, толкова дълбоки и сърдечни, че всички отмаляха от наслада, с очи, разширени и от учудване, и от изненада, и от упоителен екстаз. Нежните и топли тонове, които като че ли извираха като меки нишки, уплитаха всички, галеха сърцата, нашепваха им онова, което беше най-чисто и най-човечно, онова, което ги е вълнувало през най-хубавите дни на детството и младостта, откриваха им един нов, непознат свят на

висшето съзвучие, отнасяха ги в далечна, неподозирана страна на бляновете, дето хората бяха братя и дето животът беше радост и възторг, дето блясъкът на утрото и багрите на залеза събуждаха във всички честни души едни и същи пориви за творчество, за съвършенство, за красота...

Това беше нова песен, която не само проникваше в най-дълбоките кътчета на сърцата, галеше ги, шепнеше им слова, каквито езикът не беше изричал, вълнуваше кръвта, пренасяше и малки, и големи в някакви мечтани светове... Владетелят беше се облегнал на стола си и усмивка на доволство и гордост — гордост на откривател — беше отпечатана на цялото му лице. Жена му слушаше с полуотворена уста, потопена в тези нечувани изблици на съзвучия, дъщерята беше заковала погледа си в малкия музикант, забравена, отнесена, поразена. Откъде се родиха тези неземни звуци? Каква тайна се криеше в тази проста дървена свирка? Как се движеха тези дълги, тънки, пъргави пръсти, та бликаха такива удивително хармонични тонове? Къде и при кого беше се учило това чудно момче?

Дълбокото учудване изчезваше полака-лека, всички потъваха в неизразима наслада от тази съвършена, нечувана досега музика. Слушателите забравиха, че се намират в най-големия град, в най-голямата зала на най-красивия дворец. Те се пренесоха в една далечна страна, сред диви и величествени планини, сред островърхи канари, сред била и долини, потънали в гъсти борови гори и глухи, спокойни, вековни букови лесове, напоени с миризмите на цветя и смола... Те видяха една малка пастирка, красива като нимфа, палава като козле, сетне се любуваха на дяволита девойка, потопила белите си крака в бистрите струи на малка планинска река, с отпуснати коси, меки и лъскави като млад мъх. Те слушаха песните на чучулиги и славеи, резкия, ясен предупредителен глас на кукувица, наслаждаваха се от еднообразното цвърчене на хиляди, хиляди щурци... Любуваха се на величавите поднебесни кръгове на горди орли, на изгревите и залезите над величавата планина, на мекия блясък на млада луна и на неуловимия романтичен трепет на звездите... Те видяха уморената походка на възрастна горянка със сиви дрехи и с черна забрадка, с боси, напукани нозе и с две кръгли кахърни очи. Но през всички картини те виждаха меката коса на светлооката девойка, галена от лек ветрец. „Дика! Дика! Дика!“ — две сладкозвучни срички сплитаха и

разплитаха едно име непознато на тези хора, но толкова мило, толкова скъпо за Орфей.

„Дика!“ Това име се носеше в широката бляскава зала и галеше ушите, пълнеше сърцата на поразените слушатели.

Орфей свиреше и си представяше как голямото огнено слънце потъва бавно над тъмната черта на северозападните борови реки. Той е застанал върху най-острата скала на Орлов камък и гледа малката къща отвъд реката, сгушена сред овошки и лески, със сив покрив от тънки четвъртити плочи. Една светлоока девойка прекосява като невестулка малкото стръмно дворче над къщата, качва се на широк буков пън и дълго, мечтателно се вторачва нагоре, отдето идат мили, гальовни звуци. Там се пренася Орфей, за там свири, свири оная песен, която толкова пъти е кънтяла над спотаените дървета и острозъбите канари в родния му край. Тази песен беше най-скъпата на сърцето му, защото в нея той възпяваше младостта, радостта, красотата, другарството и обичта. В нея имаше и смях на млади, безгрижни юноши, и блеенето на къдриви агънца, и звъна на кротки сити стада, и плахия шепот на горски листа...

Колко време свири той? Орфей погледна към своите слушатели. Те бяха потънали в дълбок сладостен унес и никой не помръдваше поне един пръст от ръцете си. Те заемаха най-различни пози. Едни бяха отпуснали глави в скутовете си и като че ли бяха заспали дълбоко, други бяха облакътени, трети зяпаха... Но още ли трябваше да свири? Той погледна — никой не му даваше знак. И пазачите на вратите бяха обвесили глави като задрямали. Свещите в свещниците бяха догорели до половината. Значи, отдавна беше засвирил той, но никой не беше се пошавнал от мястото си.

Най-сетне пръстите на ръцете му отмаляха, той скърши кръшните звуци с една ловка и красива извивка на главата си и млъкна. Но никой пак не се помръдна, никой не вдигна глава, за да види какво става. Владетелят, жена му, дъщеря му, сановниците, съветниците, управителите, придворните, дворцовите музиканти, прислужниците — всички като че ли бяха упоени. Най-сетне някои от слушателите мръднаха, като че ли се събуждаха от дълъг и сладък унес. Но никой още не продумваше, като че ли челюстите на всички бяха сковани. Само очите им светеха щастливо и възторжено.

Сепна се дъщерята на владетеля и погледна учудена. „Къде съм?“ — питаха потънали във влагата на блаженството нейните очи. Тя дигна глава и се вторачи в Орфея. Кое е това чудно момче? Откъде е? На него ли се ядосваше преди малко, когато дойде да го чуе? Заради него ли се сърдеше на баща си? Тя ли разправяше на баща си, че това диво планинско овчарче ще го засрами и ще го изложи пред най-отбраната публика на столицата? Тя ли твърдеше с непоколебима увереност, че нейният любим музикант ще го надсвири, защото е даровит и с отлична музикална подготовка?

И ето, сега младата своенравна дъщеря на владетеля гледаше като паднала от небето. Тя още не вярваше на очите си, не вярваше на ушите си. Нима е възможно такова чудо? Нима е възможна такава дарба? Откъде наистина беше това дивно момче? Не е ли измама, че то е намерено в някакви диви гори? Не е ли доведено то от някоя културна страна, от някой по-голям град, не е ли от школата на някой прочут майстор-музикант? Но може ли да има в света град, по-голям и по-красив от техния град, и може ли да има по-добри музиканти от музикантите на владетеля?

Постепенно залата се разбръмча. Всички се кланяха наляво и надясно и търсеха думи да изкажат възторзите си. И докато те търсеха думи и сравнения, за да го нахвалят, владетелят стана гордо и важно, приближи се до Орфея, хвана го за ръката като някакво дете и го издърпа още две-три крачки напред. Орфей вървеше покорно като вързан, защото той за пръв път виждаше толкова много хора, събрани в една зала и облечени толкова богато и разкошно.

— Това е Орфей, моят добър приятел! — рече натъртено владетелят, като го посочи с поглед. — Аз го открих в една от най-отдалечените провинции на моята държава. Той наистина е едно чудо на музикалното дарование и аз съм сигурен, че втори като него няма да се роди вече. Вие го чухте, вие знаете вече как свири той и смятам, че ще се съгласите с мене и че ще бъде напълно справедливо да го провъзглася за пръв придворен музикант. И аз пак подчертавам, че той ще носи с достойнство това звание и че не само сега, но и за в бъдеще няма да се роди по-голям майстор на мелодията от него.

— Няма да се роди — повториха като ехо всички.

След това столовете се размествиха и публиката се разшава. Най-доверените сановници и роднини на владетеля заобиколиха малкия

музикант и започнаха да го разпитват откъде е, кога е започнал да свири и при кого се е учил. Смутен, объркан и зачервен, Орфей отговаряше наивно и просто и при друг случай те биха му се смели, но сега само защото им го представи владетелят, а не защото свиреше така вълшебно, те ахкаха от възторг и намираха, че е много културен и учтив. Те намираха също, че е много красив, не защото той наистина беше много красив, но само защото искаха да угодят и да се харесат на неговия покровител. Орфей слушаше тази врява и му ставаше противно. Той беше уморен от този шум, от тези необикновени впечатления, от тази чужда лицемерна тълпа.

Най-сетне приближи и Лира. Нейната гордост беше победена. Тя виждаше, че няма защо повече да стои настрана, защото някои нейни другарки, дъщери на сановници и роднини, се притискаха към малкия музикант. Направиха ѝ чинно път.

— Аз — рече тя бавно, но твърдо — наистина не мога да изкажа с думи възторга си от твоите песни. И за награда на твоята чудесна дарба ще ти подаря свирка, каквато още никой музикант в света не е имал. И ако ти с тази проста свирка свириш така, че човек се забравя, със свирката, която ще ти подаря, ти ще свириш още по-леко и по-вдъхновено.

Орфей смутолеви, че той свири добре и с дървената си свирка, но думите му бяха така накъсани и объркани, че никой не го разбра. Той си мислеше, че изказа и някаква благодарност, но не беше дотам уверен — толкова голямо беше смущението му през тази незабравима вечер...

9.

Владетелят тържествуваше. Песните на Орфея замаяха всички придворни, които говореха само за него и се хвалеха, ако успяваха да се доближат или просто да разменят по някоя дума с него. Те се смятаха за щастливи, ако можеха да влязат в двореца му и да поприкажат малко с него. После хвалеха малкия музикант и го хвалеха така, че да подчертаят голямата заслуга и тънките художествени разбирания на владетеля. Орфей посрещаше тези лицемерни егоисти и ловки ласкатели с безразличие и простодушие. Той не знаеше още, нито искаше да знае кой каква власт има и какво е общественото му положение. Те се хвалеха с титлите си, със службите си, с богатствата си. А той си мислеше за своя роден край, за своите горяни, за измъчената си майка, за Дика... Неговото равнодушие ги ядосваше, но те не смееха да заговорят открито против него. И само пред най-доверените свои хора те подмятаха полугласно, че първият придворен музикант е едно диво, просто момче, което няма никога да се научи на благородни обноски. По-късно, когато Орфей разбра колко празни и глупави бяха тези натруфени мъже и жени, той започна да ги подиграва. Той ги подиграваше с онази откритата и малко грубовата горянска хитрост, която те добре разбираха, но на която се усмихваха угоднически.

От време на време при Орфея наминаваше и дъщерята на владетеля. Тя се отбиваше уж случайно, уж само за да го види като покровителка, но всъщност тя от дни кроеше как да се вмъкне в малкия дворец на брега на морето и по какъв повод да иде при него. Няколко пъти тя ходи, за да го пита каква точно да бъде свирката, която беше му обещала в деня на първия му концерт и която щеше да поръчва вече. Беше заповядано на един прочут майстор и златар да дойде в столицата, за да приеме поръчката направо от Лира. Тя искаше да обясни направо и подробно къде и как да бъдат сложени скъпоценните камъни, колко голяма да бъде свирката и от какво злато да бъде направена.

Тя постоянно говореше на Орфея за тази свирка, непрекъснато го питаше как би желал да я направят. Но Орфей свиваше равнодушно устни и все се заглеждаше замечтано навън. Лира все уж щеше да го пита само нещичко, уж все щеше да стои само минутка, но се

отплесваше в излишни и неинтересни за Орфея въпроси и по цели часове оставаше при него. Веднъж, когато Орфей беше се загледал в тихото и спокойно синьо море, Лира съвсем ненадейно го попита има ли по техния край момичета и красиви ли са те. Като стана дума за неговия роден край, Орфей се оживи и в хубавите му кръгли, замечтани очи блесна дълбока, неудържима радост. Да, там има и много красиви момичета, живи и пъргави като кози. Дъщерята на владетеля го изгледа проникателно и прехапа устните си.

— И според тебе кое момиче е най-красивото? — попита тя дръзко и ненадейно.

Орфей се смути за миг, изчерви се и като заекна малко, отвърна отсечено:

— Дика.

Дъщерята на владетеля не откъсваше очи от руменината, която бавно се стапяше върху бузите на малкия музикант. И нещо тежко и мъчително притисна сърцето ѝ.

— А ти често ли виждаше това момиче? — попита тихо и с неудържимо любопитство тя.

— Всеки ден! — отвърна бързо и с увлечение Орфей. — Ние с нея пасяхме стадата.

Лира се замисли. „Дика! Дика! Дика!“ — повтаряше си на ума тя. Къде по-рано е чувала това име? Защо то ѝ е познато? Защо то звучи така дълбоко в душата ѝ? Защо тя е уверена, че не за пръв път го чува? Кой ѝ е говорил по-рано за тази пастирка от далечните диви планини? Тя се силеше да си спомни, в някои мигове беше на прага да го налучка, но всичко пак изчезваше в тъмнините на съзнанието ѝ. И изведнъж тя се сепна и без да усети, се плесна леко по коляното. Тя чу това име на първия концерт в големия дворец. „Дика!“ То звучеше във всички песни, то се преплиташе във всички мелодии, то проникваше във всички души.

Остра, неизпитана досега болка клъвна сърцето на Лира. Тя, която бе свикнала да говорят само за нея, сега за пръв път усети непоносимата горчивина на ревността. И сега вече той не ѝ изглеждаше див и недодялан планинец, доведен от баща ѝ за развлечение и разтуха, както би си довел една опитомена маймуна или един пъстър папагал. Сега той и изглеждаше велик, съвършен, красив и дори недостижим. Неговите живи, кръгли очи я пронизваха, неговият

ясен, чист и светъл поглед я стапяше, неговият сладък младежки глас я упойваше. Но ето, той я смята за чужда, може би му е противна, той може би я понася и ѝ отвръща само защото е дъщеря на владетеля. Той мисли за някаква дива пастирка, която според него е най-красивото момиче на света. А как ѝ се искаше той да мисли за нея, да говори за нея, само за нея. Да я чака с трепет и да я изпраща със съжаление. Как жадуваше да чуе в песните му своето име. „Ли-ра!“ Как тези два звука биха залели сърцето ѝ с неизразима радост! Как биха потопили душата ѝ в блаженство! Как биха я направили най-щастливата девойка на земята!...

Тя му поръча свирка в един далечен град на бащините си владения, дето над земята пече страшно слънце и дето е чудният и страшен свят на палмите, на лъвовете и на пустинната жажда. Като тази свирка няма да има втора, тя ще остане за чудо и за приказ на вечни времена. В нея ще се отразяват всички светлини на небето и всички красоти на морето. В нея ще блестят всички цветове и отсенки на планината. Свирката ще бъде достойна за този невидан и нечуван музикант на всички времена и земи. Но с тази свирка той ще свири не за Лира, а за някаква проста и дива овчарка.

Лира усещаше как сърцето ѝ се наливаше с омраза към тази далечна и непозната девойка. Страшно ѝ се искаше да я види, да я сравни със себе си, да я прецени и... ако наистина тя е по-хубава, да я премахне, да заличи следите ѝ, да накара да я забравят всички, за да я забрави и той, Орфей...

Колкото и да беше безразличен към външната красота на свирките, все пак Орфей знаеше какво значи да свириш с хубаво изработена свирка. И той често си мислеше за скъпия подарък, който щеше да му пристигне от някакъв далечен град. И той чакаше с нетърпение деня, в който капризната и разглезена дъщеря на владетеля ще му я поднесе. Наистина, над всичко си остава умението, майсторството, опитността, но с новата, скъпа, сръчно изработена свирка той все пак ще свири още по-добре. За столицата новата свирка няма да му трябва. Кой тук заслужава да му свири още по-хубаво? Но когато си иде в своя роден край, тогава той ще засвири с тази свирка на нея, на Дика, ще свири на своите родители, на своите връстници и приятели, ще свири на всички горяни, защото те лежат на сърцето му,

защото те ще разберат неговите жалби и ще се отзоват на неговите желания.

Освен отвращението от тези чужди и лицемерни хора, които постоянно му се натрапваха, Орфей затъгува за своя роден край и за своите близки и познати. В малкия дворец край морето, заобиколен с толкова много прислужници, които трепереха над него, той се чувствуваше като в скъпа и удобна клетка. От време на време той слизаше на морския бряг, гребеше вода с шепи и плискаше камъните на малкия кей. Понякога го отвеждаха в големия дворец, дето свиреше на владетеля и на неговото семейство. Това бяха тихи и спокойни вечери, през които Лира надълго и нашироко го разпитваше за живота му в планината, за стадото, за приятелите му. И колчем той споменеше за Дика, тя разширяваше очи и огънят на мъката и ревността изгаряше бузите ѝ. Когато една вечер той разказа как Дика престанала да ходи до Орлов камък и как той останал самичък да пасе стадото си, Лира не се стърпя и се приповдигна от дълбокия си стол.

— Видиш ли! Тя не е добра!

Но се сви пак сконфузена. Орфей се увличаше в своите спомени и разказваше колко величествени, красиви и мили са върховете, горите, канарите на неговия роден край. Лира, която от омраза към Дика смяташе, че всичко там е диво и противно, се обръщаше към баща си:

— Татко, вярно ли е?

Тъй като баща ѝ не знаеше защо го пита така настойчиво и за да угоди на малкия музикант, отвърщаше равнодушно:

— Да, вярно е.

— А защо по-рано разправяше, че било много лошо? — сопваше се Лира.

— А че... за оня, който не е свикнал... тъй е.

Веднъж Лира погледна Орфея, който разказваше с вдъхновение за своята любима планина, и в един момент, когато той си поемаше дъх, попита, пламнала от любопитство:

— А ще се върнеш ли пак там?

Орфей я погледна смаян. Как може да пита за такова нещо?

— Разбира се! — отговори той.

Момичето помълча малко — то искаше да каже нещо, но не намираще думи и само кършеше пръстите на тънките си нежни ръце.

— Е, да — рече най-сетне Лира и се изчерви от мъчителна ревност, — но ако татко те пусне.

— Лира! — извика ядосано и строго бащата, като я изгледа продължително. — Орфей дойде свободно и свободно може да си иде.

А когато малкият музикант се върна в двореца си, владетелят смъмра още веднъж дъщеря си.

— Ти знаеш — подхвана укорно той, — че този чуден момък е като птичка — само ако се почувствува затворен, и ще престане да свири. А за какво съм аз тогава?

— Но ако поиска да си иде, ще го пуснеш ли? — извърна се бързо Лира, плаха и загрижена.

— Няма да го пусна току-тъй — махна с ръка владетелят, — аз ще направя всички усилия да го задържа, но ако той припре, тогава... не знам... май няма какво да се прави... А рано или късно той ще рече да си върви.

— Татко! — хвана го за ръката Лира, като проплака глезено. — Не вижда ли той, че тук е по-добре — защо ще иска да си ходи? Ще намери ли там такова образовано общество, ще намери ли такива ценители?

— Да, мила — рече замислен бащата, — ако той разбира, няма да иска да си ходи... Но го влече и родният край... Нали знаеш, че от родното място по-скъпо няма...

— Но ние трябва да му обясним... трябва да разбере, че тук е по-добре! — друсна тя тънките си гъвкави рамене.

— Та иди, обясни му — усмихна се снизходително бащата.

Лира не каза вече нищо, но очите ѝ потъмняха и се наляха със сълзи. Тя не можеше да разбере защо този чуден момък ще иска да си ходи. Досега тя си мислеше, че ако някой прекрачи прага на бащината ѝ столица, той не би си отишъл за нищо на света, стига да има с какво да се препитава. А Орфей? Какво му трябва още? Има дворец като владетел, има слуги, има почести! Защо ще си ходи? И какво ще намери там? Дика. Да, заради нея ще си иде той.

Ах, ако нямаше тази малка, дива пастирка, Орфей сигурно щеше да остане завинаги при тях. Но Лира няма да го пусне. Тя ще го задържи тук и след време, когато той разбере какво добро му е направила, ще ѝ благодари от все сърце. Не, тя не искаше този мил Орфей, този вълшебен музикант, този красив и кротък младеж да ги остави. Тя ще го отрупа с подаръци, каквито още никой не е получавал, но ще го задържи в столицата. Към него тя ще бъде толкова внимателна, колкото не е била към никого досега. Ако пък той не разбере добрините, които тя иска да му направи, тогава просто ще каже на баща си да го спре насила...

А дните си хвърчаха и на всеки три-четири дни Орфей ходеше по веднъж в големия дворец да свири. Понякога го слушаха не само владетелят, жена му и дъщеря му, а и други видни сановници и съветници. Инак той седеше по цял ден в широката стая, от прозорците на която се откриваше най-красивата гледка към морето, и с часове наблюдаваше огледалната повърхност, рибарските платноходки, гларусите, птиците, що прелитаха нататък към близкия бряг. От този бряг започваше нова, непозната земя... Ех, да може и Орфей да се откъсне от този студен, досаден дом, от този омразен дворец, дето по цял ден се върти и не знае какво да прави и дето вървят по стъпките му мълчаливи и покорни слуги! Но на тези слуги той гледаше повече като на пазачи, на които владетелят е заповядал да го следят на всяка стъпка.

Така в мечти за родния край и в самотни страдания дойде есента, дойде зимата, премина пролетта и настъпи златното знойно лято. През пролетта Орфей има само едно малко забавление — получи скъпата свирка от Лира. Това наистина беше нещо ненадминато. Той ѝ се радва с дни, опитва я, но не засвири с нея. Мъка му беше, струваше му се, че ако остави своята малка, проста, дървена свирчица, ще измени на родния си край, на близките си, на Дика! Тя сигурно го е забравила

вече, но той помни хубавите дни, когато пасяха стадата си с нея, помни я той и няма никога да я забрави, па ако ще би да иде накрай света...

Тежка, остра болка по родния дом пресече гърдите му. Кога ще се махне от този проклет град, кога ще си иде в чудната планина, в която отрасна и която сега му се струваше още по-хубава и по- пленителна!

Лятото нахлу с всичката си сила. То дойде от юг и от изток със страшни горещини, с вихрушки и с душни, бели лунни ноци. И в тези дни на ужасна мараня и дълбока тъга Орфей още по-силно замечта за родната планина. Там сега е хладно, там сега е просторно, там сега привечер духа мек и лек ветреца в живописната и зигзагообразна клисура.

Една вечер, когато Орфей беше пуснал тежките завеси в най-затътената северна стая и си припомняше незабравимите дни в дола под Орлов камък, и се мъчеше да си представи звънкия смях на Дика, до малкия кей пред двореца спря голяма ладия с широки бели платна. Един слуга от главния дворец намери Орфей и му съобщи, че владетелят иска да го види още сега. Орфей се качи на лодката. Колко време пътуваха по гладката тъмна вода, в която се отражаваха и трептяха звездите, Орфей не разбра, защото той гледаше на всички страни, захласнат и поразен от тази чудна красота. Най-сетне ладията се долепи безшумно до един бряг, потънал в гъста зеленина. Пръв скочи прислужникът, сетне Орфей, а след тях и двама от лодкарите. Отведоха Орфея в нисък, но много красив и удобен дворец, в който през тези тежки задушни дни беше се преместил владетелят. Тук беше и Лира. Владетелят беше замислен и мрачен. Така замислен и мрачен Орфей не беше го виждал досега. Лира и майка и също бяха уморени и тъжни. Те се усмигнаха пресилено на малкия музикант и му направиха място да седне. По едно време, когато владетелят се наведе да оправи пантофа си, Лира се наклони към ухото на Орфея.

— Баща ми пак не е добре — рече тя и го изгледа с натъжените си очи. — Посвири му малко... нещо весело му изсвири...

И Орфей му свири дълго, но понякога той забравяше за мрачния и сърдит владетел, отплесваше се в спомени за своята родина и сърцето му се наливаше с тъга по незабравимите дни със стадото и Дика и свирката неволно скършваше песни, които бяха толкова жални, че късаха и най-коравата душа. При тези тъжни песни владетелят

пухтеше тежко и се мяташе като ранен на широкия си стол. Лира гледаше умолително Орфея и му правеше знаци да свирне нещо весело и бодро. Когато най-сетне завърши с една игрива песничка за малката река, в която Дика переше дрехите си, и млъкна уморен, владетелят го изгледа продължително.

— Какво? — смигна той с подпухналите си потъмнели очички.
— Не ти се седи вече тук, а?

— Искам да си ида! — призна умолително Орфей и се зарадва, че владетелят е разбрал мъката му.

— Защо искаш да си ходиш? — хвана го за ръката Лира. — Не ти ли е добре тука?

— Не, не ми е добре! — завъртя глава Орфей.

— Мъчно ти е за родния край — обади се майката, която обикновено си мълчеше. — Но да не си недоволен от някого, та искаш да си ходиш, а?

— От всичко съм недоволен! — отвърна троснато Орфей.

— Няма да си ходиш! — отсече ненадейно и мрачно владетелят.
— Какво ще правиш в оня див край?

— Той ще остане, той няма да си ходи! — избърза да предвари някоя необмислена дума на Орфея майката. — Нали ще останеш още тук, а?

Орфей стисна устни, заби пръсти в дланите си и наведе глава. „Да — рече си той на ума, — това ти е на тебе честната дума. Докато да ме докараш в този ненавистен град, всичко обещавахте. А сега...“

— Какво не ти харесва тук? — попита заплашително владетелят.
— Цял дворец съм ти дал.

— По ми е добре у дома — рече глухо Орфей, все така забучил глава надолу.

Той се прибра в малкия дворец на брега на морето, но този път не погледна нито към тъмната водна повърхност, нито към светлото звездно небе. Сърцето му плачеше от мъка и яд. Досега му беше много тежко, но поне си мислеше, че като рече и настои да си ходи, веднага ще го пуснат. А сега вече няма никаква надежда. Той ще угасне в този пуст дворец, ще умре. Той няма вече никога да види своя роден край, своите родители, любимите места, Дика...

Когато изпратиха Орфея, владетелят, жена му и дъщеря му дълго мълчаха. Най-сетне владетелят измърмори нещо през зъби и погледна

въпросително дъщеря си.

— Какво казваш, татко? — изви се тя.

— Да го махна ли този хлапак или да го оставя? — повтори той по-високо и по-ясно.

Лира пребледня. Един миг тя стоя като закована в широкия си стол и като че ли не можеше да проумее думите на баща си.

— Как? — заекна тя с очи, плувнали в сълзи. — Да го изпъдиш?

— Но виждаш какъв дивак е! — отвърна по-меко бащата. — Той не разбира от добрините, които му правим. Тогава да се пръждосва оттук.

— Сигурно някой го е обидил! — изплака Лира. — Кой го е обидил? Досега той не е искал да си ходи.

— Мила моя — погали я по косата майката. — Никой не го е обидил. Той наистина е едно диваче, както казва баща ти, и му е мъчно за неговия затънтен и некултурен роден край. Ясно е, че той не може да разбере добрините, които му прави баща ти. Но аз смятам, че той трябва да бъде задържан тук, докато ни е потребен...

— Вие го пъдите! — изплака високо Лира. — Но ако той си иде, аз... аз... — Тя не се доизказа, но родителите ѝ разбраха какво значеше този плач.

— Аз ще го задържа тъй, както задържам всеки мой роб! — рече троснато владетелят.

10.

Втора есен посрещаше Орфей в големия и шумен град, дето всички хора, сред които живееше и с които се срещаше, му бяха опротивели до втръсване. Той се сдружи само с някои от прислужниците, но и те бяха плахи, мълчаливи, все се опъваха като струни и все гледаха да му угаждат. „Как няма нито един свестен човек да разменя една думичка с него!“ — въздишаше дълбоко Орфей.

По-рано той с часове седеше на балкона или пред прозореца и гледаше морето. Той се радваше на чайките, на птичките, които си летяха на воля, завиждаше на тези малки животинки и мечтаеше. Сега и морето беше му омръзнало. Не се заглеждаше и в рибарските лодки, не го радваха големите кораби, които особено есенно време се раздвиждаха и често-често минаваха край неговия дворец. На всеки три-четири дни го викаха при владетеля да свири, но сега и тези разходки не го радваха и не го забавляваха. Сухият зъл човек от ден на ден ставаше все по-мрачен и по-непоносим. Той изслушваше малкия музикант, махаше с ръка да си ходи и дълго след това седеше в широкия удобен стол замислен и мрачен. Какво мислеше той? Никой за нищо не смееше да го запита. Всички придворни го следяха страхливо, усмихваха се принудено и чакаха да ги погледне. Понякога той се обръщаше към тях, измерваше ги нацупено и така ги нахокваше, че те излизаха на пръсти като попарени.

На няколко пъти Орфей го запита кога ще му позволи да си замине. Първия път владетелят само го погледна, без да се помръдне. „Ще бъде!“ — рече само той. Сетне каза, че поръчал да му приготвят особена кола за дълго пътуване, и вече все с тази кола се оправдаваше. Орфей напущаше двореца с душа, потисната и отровена, чупеше пръсти и се топеше от мъка. Той отслабна, лицето му загуби някогашния здрав и бодър загар, изпръхналите му устни станаха бледи и тънки. Само очите му горяха със същия дълбок, неугасим пламък.

Една хубава есенна вечер владетелят беше по-радостен и по-разположен. Орфей пак го помоли да го пусне. Владетелят каза, че не смее при такъв дълъг, тежък и опасен път да остави в несигурни ръце най-великия музикант на земята.

— Ами ако стане нещо с тебе, сетне нали аз ще отговарям? — оправда се с престорена загриженост той.

— Само ме пусни! — помоли се горещо Орфей. — Сам ще тръгна, пеша ще си ида!...

— Че ти не знаеш пътя! — примижа владетелят.

— Знам го! — подскочи Орфей. — Най-напред край морето, край морето, сетне нагоре — до голямата тиха река. Оттам по реката — и ето ти нашите планини...

Орфей се издаде. Отчаян, съсипан от дългите и напразни очаквания, че ще го пуснат да си иде, той наистина мислеше да излезе някой ден и без да се обади някому, да поеме нататък, където залязваше слънцето. И той започна да се заглежда нататък, в далечината, дето се извишаваше неговата родна планина. Орфей мислеше вече за това бягство, кроеше в ума си как да тръгне някоя нощ, за да вземе преднина, и мечтаеше за щастливия час, когато ще види своите родители, другарите си, съседите си, Дика... Дали си стои старата любима къща с малкия стръмен двор, с навеса и с кошарата за овцете? Дали владетелят беше им направил нова къща, както обеща? За това Орфей не беше питал, пък и никой не беше му казал нещо. И на него му се искаше да намери всичко непроменено, мило, познато, скъпо.

Ами ако го спрат насред пътя? Орфей трепваше плахо. И тутакси се съвземаше. Че защо ще го спират? Защо ще го връщат? Нали той може да се върне, когато си пожелае? Така каза, така обеща владетелят. Но ще устои ли на обещанието си?

И наистина още на следния ден владетелят изпрати своя най-верен прислужник при Орфей.

— Мар — каза му той, — ще го наблюдаваш много внимателно и за всичко ще ми съобщаваш. Струва ми се, че това малко диваче мисли да бяга.

Мар се премести в малкия дворец край морето, с душа угнетена и потисната. Но той не можеше и да предполага, че малкият музикант е толкова посърнал и отпаднал. На стария прислужник се доплака, когато видя съсипаното момче. Защо наистина го държаха в този дворец и в този град като птиче в клетка? Та то е като сукалче, откъснато от гръдта на родната си майка! Ще го затрият без време тези жестоки и охолни хора, които са свикнали само да им служат и да ги забавляват. Но от време на време старият Мар се сепваше като опарен — той се страхуваше дори да мисли така за своите господари. Ами ако

те се догадеха по някакъв начин! Ще го разкъсат на парчета, няма и следа да остане от него...

Освен Мар владетелят изпрати в двореца и няколко от най-верните си и най-ловките си съгледници. Тези хора постъпиха в малкия дворец като прислужници, но още в първия ден Орфей се отвърна от тях. И при следния концерт в двореца, когато остана насаме при владетеля, той го помоли да махне тези хора — стигат му старите прислужници и дори са много. Но владетелят заклати глава. Той каза, че това са добри момчета от личната му прислуга и че те са изпратени там да се грижат за най-големия музикант в света.

Орфей обикна стария Мар. Верният прислужник ходеше вечер в неговата стая и с часове му разказваше за живота си, за мъките и за нещастията си. Той разправяше, че имал син, снаха и внук, но те загинали при една буря в морето. Старецът гледаше с кахърни очи опечаленото планинче, клатеше глава, която приличаше на бяла къделя, и казваше, задавен от сълзи:

— Ако беше живо моето внуче, сега щеше да е колкото тебе... И като тебе беше добро и примерно...

— Какво като съм добър и примерен, старче? — впиваше в него пламенните си очи Орфей. — Държат ме тук като звяр в капан, ще загина, ще си ида тъй, без време...

— Ех, моето момче! — казваше тихо и плахо старецът. — Да питаха мене, аз веднага бих те пуснал да си вървиш на воля. Но какво съм аз?

— А какво ще направиш, старче, ако ме видиш, че си тръгна, без да попитам и без да се обадя някому? — изгледа го изпитателно Орфей.

— Не думай така, синко, не мисли такива лоши работи! — дръпна се старецът. — Помоли господаря, той е добър, той ще те разбере и сам ще те препрати... Далече е до вашата планина, мъчно ще стигнеш сам...

И наскоро след това, през една тъмна, беззвездна, но топла нощ Орфей се измъкна незабелязано от двореца, излезе на улицата, провря се безшумно през градската стена край морския бряг, където никой не пазеше и където имаше тесен прелез. Веднъж, като плаваше с един лодкар, той забеляза няколко деца, заиграни около тоя прелез. Лодкарят каза, че това е едничкото място, откъдето вечер може да се

излезе извън града, разбира се, ако човек е ловък и тънък като хлапаците, които си играеха там.

На разсъмване Орфей влезе в гъста горичка и седна на малка зелена полянка. В тази горичка той за пръв път пое дъх с пълни гърди. Той галеше зелените листа, като че ли те му бяха стари познайници, притискаше гладките клонки до бузите си и им се радваше от сърце. Наблюдаваше малките животинки, които си лазеха из тревата и клечоците, усмихваше им се и така сърдечно им говореше, като че ли го разбираха. Искаше му се да им посвири, но разбра, че може да се издаде така. И той скри свирката в джоба си.

Когато слънцето се издигна високо в небето, Орфей излапа набързо и с апетит храната, която си беше скътал, измъкна се от горичката и по една тясна пътечка тръгна напред и напосоки. Привечер стигна в едно бедно, загубено селище. Пред схлупените колиби играеха мръсни, чорлави деца. Като видяха такъв знатен младеж, облечен с такива нови и скъпи дрехи, те ахнаха от почуда. Те бяха виждали такива хора по големия път за столицата, но тези хора никога не ходеха пеша. Защо този момък не беше с голяма скъпа кола, запретната с едри, охранени коне? Как беше попаднал той в тяхното селище? От колибите надникнаха чорлави жени и го изгледаха любопитно. Няколко мъже го причакаха и го спряха. Те го попитаха кой е и откъде иде. Орфей каза, че е от далечен край, че е бил в столицата и че си отива.

— Знаеш ли да свириш? — попита един селянин с гъста, мръсна, сплъстена коса, усмихнат и загледан лукаво.

Орфей го изгледа учуден и поклати глава.

— Знам — рече той, без да разбере откъде беше хрумнал такъв въпрос на този селянин.

— Това е момчето, което търсят — плесна той с ръце и започна да вика и да маха с ръце към една къща в края на селището. Оттам изскочиха двама души и се загледаха. Орфей изведнъж ги позна и пребледня. Това бяха хора на владетеля. Той не беше ги виждал, но ги позна по дрехите. Когато дойдоха при групата, Орфей ги изгледа с такава дълбока омраза, че те се изчервиха от смущение.

— Какво търсите тука? — сопна се Орфей. — Кой ви изпрати?

— Изпрати ни господарят — заекна тихо и учтиво по-снажният от хората на владетеля. — Като разбра, че те няма, той ни изпрати да те

търсим... Ето, носим ти една дреха... да не протинеш...

— Идете си! — извика гневно Орфей. — Не ми е студено!... Не ми трябва вашата дреха.

— Ние ще вървим настрана и с нищо няма да ти пречим — отвърна безочливо снажният мъж.

Орфей разбра, че няма да се отърве от тези съгледвачи и се върна. Надеждата, че скоро ще види родното си селище, скъпата планина, Орлов камък, Дика и всичко, което беше мило на сърцето му, се превърна в още по-парлива мъка. Дълбоко и тежко отчаяние го повали. „Тук ще свърша! Тук ще умра!“ — пъшкаше той по цял ден и по цяла нощ, грохнал за сън, без апетит, безучастен към всичко, което ставаше около него. Прислужниците, които го обичаха, се споглеждаха тъжно. Те го жалеха от сърце, искаха да му помогнат, но нямаше как. Още веднъж се помъчи да се измъкне той, но този път стражата и съгледвачите бяха увеличени и нащрек, този път той едва успя да се отдалечи само на стотина крачки, и един от пазачите го настигна и го попита накъде е тръгнал.

— На разходка — отговори троснато Орфей.

— Аз ще те придружа — усмихна се хитро пазачът.

— Не ми трябваш! — изсъска Орфей, свърна в една странична уличка и се прибра пак в двореца си. Нямаше смисъл да се дърпа и да се кара с тези проклетници. Те ще вървят след него като сенки.

И от двореца вече не го викаха. Сигурно владетелят беше се разсърдил заради бягството му. Нека се сърди. Сега вече Орфей знае, че не е пръв придворен музикант, а е един обикновен пленник, един окаян затворник. И му се струваше, че ако е в обикновена тъмница, ще му бъде много по-леко. В този палат той вехне като фиданка в усое. Ще има ли спасение за него?

Не му се и свиреше вече. Понякога той вадеше малката дървена свирка, гледаше я и му идеше да я направи на късове. Ако не беше тази свирка, ако не умееше да свири, сега нямаше да е тук, сега щеше да бъде в своя роден край, щастлив, доволен и свободен като птица. Той проклинаше дарбата си и завиждаше на своите акрани, които дори не умееха да надуют такъв прост музикален инструмент от обикновено дърво.

Един ден при него дойде Лира. Тя се учуди, че е отслабнал така, попита го дали някой го е обидил с нещо, похвали му се, че били в

някакъв далечен град заедно с баща си, и пак тюхна, че е посърнал толкова много. От какво? Защо? Нима не му се харесва тук?

— Защо баща ти не ме пуска да си ида? — попита сухо и направо той.

— Не, той не те спира — подхвана сконфузено тя, — но пътят е дълъг и опасен, страхува се да те пусне така... Сега той търси добри пътешественици и е поръчал кола — слъга тя. — Но ти ще потърпиш малко, нали?

От този ден Лира започна да идва много често в малкия дворец. Тя носеше цели товари скъпи и прескъпи подаръци, поднасяше му плодове от далечни земи, оставяше му сладкиши, приготвени от нарочни майстори, доведени от четирите краища на безкрайните владетелски земи. Но Орфей не можеше да гледа подаръците, не можеше да понася Лира. Той се заключваше в своята стая, гледаше през прозореца към морето и мечтаеше за родния си край. Той си представяше, че е вече там и че при него са родителите му, роднините, Дика. И той дотолкова се увличаше в мечтите си, че започваше да разговаря със своите близки. Прислужниците подслушваха на вратата и се чудеха. Но из ден в ден, увлечен в мечтите и представите си, пренесен мислено в своя прекрасен роден край, Орфей започваше да свири пак, както свиреше в първите дни след пристигането си. И около малкия кей пак започнаха да се трупат рибарски лодки и платноходки. Орфей ги гледаше, проучваше едрите брадати мъже и момчетата, по чиито лица нямаше още мъх, и си мислеше къде ли живеят, от какво ли се препитават и дали си имат родители. Особено често се заглеждаше Орфей в едно малко мургаво рибарче, което идеше всеки ден и от сутрин до вечер ловеше риба все пред двореца. По едно време Орфей се усъмни дали то не е съгледвач на владетеля. Но като се взря повнимателно в добродушното му лице, обрулено и изпръхнало от ветровете, Орфей се укори за своите подозрения. Не, това момче беше един честен работник, един ловък и добър рибар. Щом Орфей засвиреше, то веднага приближаваше лодката си до самия кей, отпущаше веслата и въдиците и облакътено на ръба на лодката, с очи, устремени мечтателно и възторжено нагоре към двореца, слушаше до забрава.

Един горещ следобед, когато момчето пак беше спряло лодката си до самия кей и като че бе заспало така, Орфей изтича долу и се спря

пред него.

— Защо идеш всеки ден тука? — попита с престорена строгост той.

— Много хубаво свириш — отвърна просто рибарчето. — Такова хубаво свирене не съм чувал другаде. — То гледаше с тъмните си бляскави очи и в погледа му имаше толкова благодарност и възхищение, че Орфей се трогна.

— А имаш ли родители? — попита и се ококори от любопитство малкият музикант.

— Имам само една стара майка. Баща ми загина в морето, когато бях много малък.

— А къде живее майка ти?

Момчето разправи, че живеят отвъд, на другия бряг, в едно старо рибарско селище. Къщите им били схлупени, заровени в земята и покрити с пръст. Орфей гледаше с радост това мургаво, опалено от вятъра и слънцето лице, добродушно и приветливо. Той покани малкото рибарче на гости. Момчето веднага скочи от лодката, завърза я и изтича нагоре. То минаваше от стая в стая, гледаше с широко окръглени очи, понякога цъкаше и се чудеше, като клатеше глава. На едно място момчето се обърна и попита Орфея негово ли е всичко това и може ли и друг път да дойде. Орфей му каза, че може всеки ден да идва и без да го пита дори. Момчето зяпаше украшенията, пипаше предпазливо скъпите предмети и от време на време се оглеждаше плахо.

— Какво? Харесва ли ти? — изгледа го завистливо Орфей.

— Ах, колко хубаво е тук! — извика момчето. — Добре си живееш ти.

— Добре ли? — изгледа го омаян Орфей. — Ти не знаеш как ми е омръзнало всичко това!... Аз съм толкова нещастен...

— Нещастен ли? — учуди се рибарчето. — Какво още искаш ти, човече?

И тогава Орфей му разказа откъде е, какви са родителите му, как е дошъл тук и как от толкова време иска да се върне в родния си край, но владетелят не го пуца. Напълнил е двореца с прислужници, които го следят на всяка стъпка. На няколко пъти се е мъчил да бяга, но го връщали.

— По суша ли се мъчи да бягаш? — мигна рибарчето и изгледа доверително Орфея.

— А как иначе?

— С лодка! — пошепна с пламнали очи рибарчето и посочи с ръка назад, дето блестяха ясносините води на морето.

Сърцето на Орфей се разтупа. Наистина, колко лесно и бързо би се измъкнал от този затвор с една малка лодка. И той тутакси се пренесе навън, по морето, в малка рибарска платноходка, свободен, волен, загубен сред морската шир. Кому ще хрумне да го гони? Пък и да го гони, къде ще го настигне? А това момче му изглеждаше здраво и опитно. И най-важното — честно.

— Виж — рече замечтано Орфей, — за това не бях мислил. А колко лесно ще стане с една лодка.

Рибарчето се усмихна снизходително.

— Не, не толкова лесно — рече то. — Но по-лесно е по водата, отколкото по сушата, дето могат да те гонят с кон...

На прощаване момчето стисна ръката на Орфея:

— Аз се казвам Кир. Да дойда ли пак?

— Идвай всеки ден. Идвай, когато искаш. Утре ще те чакам. Нали, Кир?... Мене ме пазят от сушата. По море никой не ме пази.

Едва когато Кир влезе в лодката и грабна лопатите, Орфей се досети за нещо и се наведе към него:

— Ти сигурно, като дремеш по цял ден тук, не ловиш много риба, а?

— Стига ми и тая, която ловя — отговори твърдо, с достойнство Кир.

— Майка ти работи ли нещо?

— Нищо. Тя е стара и болнава.

— Почакай, забравих нещо! — извика Орфей и изтича пъргаво нагоре по стълбите. След малко той се върна с вързоп, в който имаше хляб, месо и плодове, хвърли го в лодката и подаде малка платнена кесийка. — Вземи това, то е за майка ти — додаде Орфей. — Само няколко жълтици — да ѝ се намират в нужда.

Всичко това беше донесено и хвърлено толкова бързо й с такава сърдечна чистота, че Кир не можа да продума нито думица. Само гледаше затрогнат. Й когато той дигна лопатите, за да ги удари в гладката, спокойна вода, Орфей пак се наклони към него.

— Горе има цели товари с храна и още много жълтици — обади Орфей не с тон на хвалба, а с чувство на другарско доверие. — Но защо ми са? Ако тръгнем нататък — и Орфей смигна хитро, — ще потрябват.

Кир кимна с глава, удари лопатите по водата и лодката бързо се отдалечи навътре.

На другия ден сутринта в малкия дворец пристигна Лира. Тя пристигна с голяма, скъпа кола, запретната с четири бели коне, гъвкави и стройни като лебеди. Дрехата ѝ беше толкова хубава и рядка, че Орфей хлъцна от учудване, като я видя. Тя разбра това и пръхна от радост. Значи, ненапрасно са отишли толкоз грижи! Тя се зарадва и поради това, че като никога Орфей беше весел и разговорлив. „Примирил се е вече и е решил да остане тук — помисли си Лира. — И защо ли му е да ходи в ония диви и пусти планини!“ ...

— Виж колко е хубаво навън! — посочи Лира. — Посвири ми нещо за чудната природа, за прекрасната пролет, нещо за младостта и за цветята.

За пръв път Орфей се съгласи на часа. Той извади малката дървена свирка, която постоянно носеше пъхната дълбоко в пазвата си, огледа я, както винаги, преди да засвири, духна, намести тънките си дълги пръсти и я сложи грижливо в ъгъла на устата си. Лира сви недоволно вежди.

— Нима тази свирка харесваш повече от свирката, която ти подарих? — изгледа го тя изпитателно.

— Тази свирка ми напомня за моя роден край — отговори искрено и просто Орфей.

Лира прижумя, остра болка прониза сърцето ѝ.

— Че какво толкоз хубаво има в този твой роден край, та все за него свириш и за него приказваш? — малко троснато, леко зачервена и разтреперана, попита тя.

— Ти не знаеш какъв е моят роден край! — рече мечтателно Орфей. — И колко добри са хората там.

Тя сви нервно устни, задавена от мъка и ревност. Тя искаше да каже още нещо, да го упрекне, да го разубеди, да го смъмре за глупавата му неблагодарност, но той наду свирката си с очи, пламнали от възторг, унесен в спомени. Той свири дълго и свири много весело, защото беше сигурен, че след тежките мъчителни дни в този отвратителен дворец пак ще се върне в родния си край. „Още малко! Еще малко!“ — говореше игриво и радостно свирката. И той си представяше не малка лодка, залутана в безкрайното синьо море, а орлови криле, с които се понася леко и бързо към чудните върхове, към гъстите борови гори, към Орлов камък, от върха на който най-добре се вижда схлупената сива къщурка. Ето, той каца там и хвърля бърз поглед надолу. Малко стадо от овце и кози се е пръснало и хрупа тревица и листа. И сред полянката стои натъжена пастирка с руси коси и с бели ръкави: „Дика! Дика! Дика!“ — повтаря ясно и възторжено свирката. Да, това е Дика. Тя вижда Орфея, плясва с ръце като птица, подскача и пее. Нейната песен кънти навсякъде. Тя казва на птичките и тревичките, че Орфей се е завърнал и че всички тук пак ще слушат с наслада и упоение прекрасните му песни... И ето, тя оставя стадото сред полянката, поема тясната камениста пътечка и тича с всички сили

към него, като отмества ловко сплетените тук-там вейки и се препъва навремени...

Най-сетне Орфей се опомни. Той разбра, че не е никакъв орел, че не е на Орлов камък и че още е тук, в този ненавистен град, в този омразен дворец. И той си помисли за Кир, за малката рибарска платноходка, в която бяха всичките му надежди. Лира го гледаше разстроена, отчаяна, захапала до кръв начервената си нежна устна. Като се посъвзе, тя се опита да заговори малкия музикант, но той пак се затвори в себе си, тъжен и унесен в нещо, загледан навън към морето.

11.

Орфей беше залепен за прозореца, от който най-добре се виждаше морето към срещния бряг, късаше нервно нокътя на показалеца си, плюеше често и шумно откъснатите остри като иглички парченца и трепваше като опарен при появата на всяка нова платноходка. Всичките му надежди бяха в това умно, жилаво и честно рибарче. Ако то не дойде, ако го остави, тъй и ще си умре тук Орфей.

Слънцето залезе, над морето падна тиха лунна вечер. Но Орфей, загрижен и разтревожен, не се откъсваше от прозореца. Късно след полунощ той се отчая и си легна. Но не можа да заспи. Все си мислеше за туй, дето Кир не се яви, и все се страхуваше, че плановете им за бягството може би са пропаднали. Какво ли не си помисли Орфей! Че са ги открили шпионите на владетеля, че са затворили бедния Кир и че болнавата му стара майка е останала сама в схлупената колиба без ничия помощ. Ще затрият доброто момче... Орфей ще остане да гасне в този дворец, защото съгледниците ще завардят и морето. И тогава — сбогом, роден край, сбогом, прекрасни планини, сбогом, близки и приятели, сбогом, Дика!

Рано на другия ден Кир спря лодката си до малкия кей, скочи чевръсто и изтича по стълбите нагоре. Орфей го прегърна. Той беше толкова развълнуван, така зарадван, че в първите моменти не можа да му продума.

Кир разправи, че вчера не дошъл, защото трябвало да помогне нещо на някакъв съсед. После той каза, че майка му получила подаръците и много му била благодарна. Тя искала да го види. „О, нека и в нашата къща да влезе един такъв знатен човек!“ — каза тя. Кир обясни през смях как ѝ разправял, че Орфей не е знатен човек, но тя не вярвала.

— Трябва да дойдеш — заключи Кир, — много ще се зарадва.

— А дали ще може? — И Орфей се огледа плахо и предпазливо.

— Защо да не може? Тук ти си като истински господар. И за понататъшната ни работа ще бъде по-добре, ако обадиш на всички прислужници, че отиваш на разходка и че ще се забавиш до вечерта.

Орфей махна радостно с ръка, като че беше открил тайната на своето спасение, и тутакси изтича в стаите на прислужниците.

— Свободни сте до вечерта — рече той с господарска небрежност. — Аз ще се разходя по морето. — И заповяда да сложат в лодката хляб, месо, плодове и вода. Той напълни джобовете си с жълтици, взе една скъпа материя, която Лира беше му подарила, и скочи весело в малката рибарска платноходка.

Чудно! Той отиваше при старата майка на Кир, а беше така развълнуван, като че ли отиваше при своята собствена майка. Морето беше огледално гладко, въздухът беше свеж и лек, всичко по бреговете и на островите беше потънало в зеленина. Орфей дишаше дълбоко, навеждаше се ниско над водата и плискаше с ръка. Каква радост, какъв живот! Той завиждаше на Кир, завиждаше му за туй, че всеки ден малкият рибар плаваше по това чудесно море, обикаляше, където му скимнеше, и всяка нощ се прибираще в родния дом при старата си майка.

Кир беше легнал по средата на лодката и опъваше веслата. Мускулите на голите му ръце се завързваха на възли, щом опънеше лопатите. И целият той се изпъваше, превърнат като че ли на колец. Орфей гледаше как тънкият му жилав врат се огъваше и му ставаше драго. С такъв юначага той ще се отърве от затвора на проклетия владетел.

Тук-таме срещаша или подминаваша платноходки и лодки на други рибари. Кир им махаше приятелски с ръка, закачаше ги, те отпущаша въдиците и мрежите и с безкрайно удивление го гледаха. Откъде беше взел този благороден младеж в мръсната си лодка? И къде го водеше? Такива благородници, добре облечени и изнежени, пътуваха само с големи и разкошни ладии, карани от много роби-гребци. Явно беше, че Кир се гордее с Орфея. Той бързаше към срещния бряг — искаше хем по-скоро да зарадва майка си с необикновения гост, хем да се докара и пред хората от своето рибарско селище.

Най-сетне стигнаха брега. Кир скочи, издърпа лодката, притисна я с две ръце, докато да скочи и Орфей, сетне я завърза за обикновен дървен кол и махна нагоре към стръмната пътечка:

— Хайде сега у дома.

Горе те нагазиха в попрегоряла поляна. Орфей погледна с благодарност светлия простор, наведе се, подпря се на ръце и се търкулна на тревата. Той залепи страната си на меката, тук-таме спържена от слънцето и поизтъпкана зеленина и с дълбока наслада пое дъх. Упои го познатият мирис на растителна преснота и на земя. Толкоз му беше мило и приятно, че му идеше да заплаче. Той се пренесе в своя роден край, сред чудната планина, и макар тревата да нямаше свежестта на планинските поляни, на Орфей не само че се

стори ненаситно сладка, но дори усети някакъв странен мирис на борова шума. Ах, да има да поеме една пълна глътка боров въздух! Тогава той ще забрави всичко и ще се пренесе всецяло в родния си край!

Кир постоя насмешливо загледан над него, но се сепна, тъй като помисли, че му е прилошало.

— Орфей — наведе се той галено, — какво ти е?

— Нищо — извърна се леко Орфей. — Стана ми и мило, и мъчно, като видях тази тревица.

— Е, остави, тук тревата е утъпкана и замърсена, ще идем зад селото, там има хубави ливади...

Орфей беше като замаян. Тук, в тази далечна земя, пред малкото рибарско селище със схлупени къщурки и с прости добродушни хора, той се чувствуваше като в своя роден край. И там хората са такива бедни и добри, и там къщурките са такива малки и схлупени. Орфей стана, дълбоко развълнуван и натъжен от това, че все пак той не е у дома си, в своите родни планини.

Навлязоха в селището. И изведнъж от къщурките наизскачаха жени, мъже и деца. Те гледаха изумени този красив, малко бледен благороден младеж, но с още по-голямо изумление те гледаха Кира. Как и откъде Кир се е сприятелил с такъв знатен момък? И къде отиват те? Белким на гости на старата Кирова майка?... Да, двамата момци завиха и влязоха в малкото Кирово дворче. Старата стоеше на прага — тя чакаше просълзена от радост и умиление. Но като видя Орфея, тя разтърка очите си, за да разбере, че това не е лъжа. Наистина тя очакваше да види някакъв богат момък, но такъв знатен гост, толкова разкошно и скъпо облечен тя не можеше и да си представи в своя беден дом. Тя стоеше като скована и не знаеше какво да продума. Орфей се приближи до нея, хвана сухата ѝ напукана ръка, прилепи се галено до нея и рече тихо и сърдечно:

— Ето, ние дойдохме, майко.

— Добре си дошъл, синко — отпусна се изведнъж тя и си пое свободно дъх. Простите и синовни думи на този толкова богато облечен момък я стоплиха. И тя вече не се смущаваше за това, че къщата ѝ беше схлупена и в голямата стая, в която миришеше на сушена риба, имаше само един голям дървен сандък за сиромашите им завивки. Все пак за днес тя беше приготвила няколко вкусни гозби.

Тя всъщност не знаеше дали тези гозби са вкусни, но Орфей яде с такава наслада и с такова доволство, че не знаеше как да ѝ благодари. И простата дъсчена софра, и малките трикраки столчета, издялани грубо от просто дърво, и сивите пръстени паници — всичко му беше мило, познато, свое, родно.

Като се наобядваха, Кир изведе Орфея към ливадите зад селището. Това бяха истински ливади в малка долчинка и тревата там беше запазена и прясна като тревата в родните планини. Но Орфей се задъха от радост, когато видя над ливадите малко стадо. Той издигна ръце, извика и се хвърли към овцете. Малкото стадо се подплаши и се разпръсна. Пастирчето гледаше страхливо този непознат благородник с очи, разширени като на луд, и не знаеше какво да прави. Отначало се учуди и Кир, но като разбра, че това е от неудържима радост, само се усмихна на себе си и тръгна бавно нагоре.

Орфей седна под една шипка и се замисли дълбоко. Това малко стадо, от което той не можа да хване нито една овца, за да я прегърне и да ѝ се порадва по-отблизо, му напомни до болка за милия, далечен роден край. Ще си иде ли някога там? Ще се отскубне ли от този страшен затвор? Ще се махне ли от тези лицемерни и жалки хора, които мислеха само как да се облекат по-разкошно и как да се наклеветят пред злия и мнителен владетел!...

— Кир — дигна очи Орфей, когато малкият рибар дойде и застана над него, — ще ми помогнеш ли да избягам?... Само ти можеш да ме избавиш от този затвор...

Кир седна до Орфея и хвана ръката му. И той му разкри плана си, върху който непрестанно мислел, откак станало дума за бягството. Кир каза, че с тези дрехи Орфей не трябва да пътува, защото с тях навсякъде ще обръща внимание и че съгледниците на владетеля, които той непременно ще разпрати, ще се научат накъде е тръгнал. После Орфей трябвало да излиза по-често от двореца и да се бави по-дълго време, за да свикнат с тези отсъствия. И когато свикнат, една нощ ще поемат надолу по теснините. Ще пътуват дълго все по тези теснини и след това ще излязат на открито море. Това според Кир било най-красивото море. То било бистро като сълза, синьо като пролетно небе и пълно с риба. И на всеки хвърлей имало острови. Тези острови били красиви, богати и ако да не била старата му майка, която не искала да напуска родната си къща, Кир щял да се пресели там. Той е ходил там

на няколко пъти. Навлизал и в сушата срещу течението на голяма и мътна река. Колко върби и какви тръстики растели край бреговете на тази река!

— Нашата река! — извика и скочи Орфей с очи трескаво запалени.

— Да, ти я знаеш — отвърна спокойно Кир. — Тази река минава през града, който е построен там, дето в нея се вливат други две реки. Аз съм ходил дотам. И до този град мога да те отведа с моята лодка. А оттам ще си идеш сам. Можеш ли?

— Мога! — отвърна без колебание Орфей.

Така сред тихото поле, край зелените ливади под шипката беше уговорено всичко около бягството на Орфея. Кир наистина беше обмислил най-подробно това бягство. „От момента, в който ще тръгнем, ти няма да се казваш вече Орфей, а Красил. А като си измениш малко и лицето, дори да те срещнат съгледниците, те няма да те познаят.“ Орфей слушаше с възторг тези чудни кроежи за бягството и вярата му в живота се възвръщаше. Те ще успеят, те ще се измъкнат, те ще избягат! Орфей ще види пак своя роден край, ще се качи на Орлов камък, ще засвири — с поглед, устремен надолу зад реката, към малката къщичка със сивия покрив от тежки каменни плочи... И тогава той ще изсвири най-хубавата си песен...

На връщане към бедната рибарска хижа Орфей пърхаше от радост. Пред дома на Кир беше се събрал сума народ. Жените бяха се сврели при старата и я разпитваха за необикновения гост. А тя отвръщаше от време на време по някоя дума и се усмихваше сдържано. Явно беше, че се гордее със сина си. Ето, искаше да каже тя, кой от всички рибарски селища има такова момче — да се познава с такива богати и знатни хора!...

Орфей поздравя насъбраните хора, погали едно дете по рошавата главичка. То подсмъркна и го погледна доволно и щастливо. Орфей заговори с някои юноши, закачи две девойки, които се превиха и се дръпнаха назад с кръшен смях, хвана за ръката един старец и попита на колко е години. Старецът каза нещо, но Орфей нищо не разбра от това. Старецът обясни, че когато голямата буря изпотопила всички кораби и лодки, тогава той бил ергенин. Но кога е била и каква е била тази голяма буря, Орфей не знаеше, нито беше чувал нещо за нея. Може би това е станало, когато и Орфеевият баща не е бил роден.

Защото старецът беше сбръчкан от годините и едва се крепеше на слабите си тънки крака, като се подпираше на здрав гладък бастун.

— Това е дядо Крим — каза Кир. — Той е най-старият мъж в нашите селища. На младини той е ходил в непознати земи, в които никой досега не е ходил...

Тъкмо това интересуваше Орфея. И той хвана стареца за ръката, изведе го към средата на дворчето и го дръпна да седне на зелената тревичка. Старецът се сви мъчително и отдъхна, уморен от дългото чакане на чудния гост. Той беше щастлив и постоянно се усмихваше. Разговорът с този знатен младеж според стареца беше награда за всичките му мъки и прежеждия през дългия живот. Орфей го заговори за широкото море отвъд теснините — ходил ли е натам, познава ли и тези места? Старецът се усмихна снизходително — какво са теснините и морето зад тях. Та той е минавал с месеци път нататък и познава още по-голямо и по-чудновато море. Орфей трепереше от любопитство. А познава ли старецът голямата река, която води при хубав град, построен на мястото, дето в нея се вливат две реки? Старецът махна с ръка — каква е тази река? Тя е като вада при оная велика река, която се влива в срещния край на морето и която е толкова голяма, че отначало не може да се познае река ли е или е море. Тя гъмжи от крокодили — страшни животни, които могат да глътнат човека като хапка. Ето, там е ходил старецът, нагоре по тази река е плавал с голям и тежък кораб. Там той е видял много черни хора, диви и жестоки, и тези хора са говорили на свой, непонятен език... Ето, в такива земи е пътувал старецът, такъв свят познава...

12.

Привечер задуха силен вятър, небето се накачули, заръмя. Вятърът се усилваше все повече и повече и когато се стъмни, над морето забушува истинска буря. Тук рядко се случваха такива бури. В такава време, разбира се, беше лудост да се пътува, и то с малка рибарска лодка, прилична на черупка.

— Ще спиш тук — рече зарадван Кир.

— Никога не сме имали такъв скъп гостенин — обади се и старата.

Орфей се безпокоеше. Той знаеше, че ще го търсят, ще се тревожат за него. Но Кир смигна хитро.

— Нека — каза той. — Те ще те сметнат за изгубен, а утре, като се оправи времето, ще се върнеш. Така ще направиш още няколко пъти и ще го направиш нарочно. Ако владетелят те повика и ти се скара, ти кажи, че не можеш да живееш като затворник, че трябва да излизаш, да се разхождаш и развличаш. И когато избягаш, отначало никой няма да се усъмни. Ние ще вземем преднина, та и с бързоходни кораби да ни гонят, няма да ни настигнат. Най-важното е да минем теснините.

Орфей слушаше и се усмихваше. Колко умен и предвидлив е този Кир! Колко благороден и добър е той. Без него Орфей щеше да си остане в този проклет град и да изсъхне като цвете без слънце в пустия дворец край брега на морето...

Цяла нощ бурята вилня. Тя блъскаше в дебелия гнил и затрупан с пръст и камъни тръстиков покрив на бедната рибарска хижа. Напъваше вратата и свиреше през пролуците. Откъм морето долиташе глухият шум на вълните, които се хвърляха яростно върху брега и се разбиваха безпомощни. Клоните на дърветата се огъваха и сякаш плачеха в страшната катранена нощ. Коминът свиреше като някаква голяма свирка и в тази страшна и еднообразна песен се преплитаха хиляди звуци и гласове. От време на време изпрацяваше някой клон от огънатите дървета. Сухи съчки и листа, бишнати със страшна сила, се удряха във вратата и като че ли напъваха да се вмъкнат в завета на стаята.

Към сутринта бурята поутихна, но не престана. Морето все още беше разбушувано и вълните все още се биеха в брега. Много лодки, които не бяха изтеглени на суша или нямаха добър заслон, бяха

спукани или съвсем разстрошени. По брега бяха изхвърлени мокри, отъркани пръти, плесенявали дъски, сурови пънове и дебели дървета.

Орфей и Кир бяха излезли да погледат разбушуваното море и да прегледат лодката. Тя беше скътана на добро място, но личеше, че през най-силната буря вълните са я поблъскали. Орфей гледаше пенестите гребени, които се мъчеха да се настигнат и надпреварят. На едно място навътре в морето имаше ниска канара, която като че нарочно беше откъсната от сушата и захвърлена сред водата, за да посреща най-високите вълни. Бяла пяна я обливаше до върха, изцеждаше се бавно и откриваше сивия ѝ корпус.

Орфей знаеше, че в двореца се безпокоят за него и го търсят, и той беше доволен от това. Но той и не можеше да предположи каква тревога беше във всички дворцови среди. Когато Орфей оглеждаше лодката на Кир, прислужниците съобщиха на владетеля, че Орфей излязъл на разходка в морето и че цяла нощ не се е върнал. Владетелят скочи, страшен гняв набърчи сухото му черно лице.

— Да се намери! Веднага да се намери! Незабавно! — викаше той и махаше с юмруци. — До един ще ви избеся, негодници! И ти, стар глупако — обърна се той към разтреперания Мар, — затова ли те изпратих там?

— Но, господарю... — заекна Мар. Той искаше да каже, че Орфей не е затворник, нито е роб и че те нямат право да го спират, но владетелят тъй изфуча, че старият прислужник засече думата си, млъкна и се сви страхливо.

Всички дворцови съгледници, много стражи, прислужници и роби се пръснаха из града, завардиха изходите, тръгнаха по пътищата, препуснаха с най-бързите коне да настигнат Орфей, ако наистина е избягал.

Всички дворцови среди говореха само за изчезването на Орфея. Едни уверяваха, че се е удавил в морето. Други се кълняха, че е използвал бурната нощ и е избягал. Имаше и такива, които допускаха, че първият дворцов музикант се е скрил в някой забутан тъгъл на двореца си и че за това знаел един верен негов прислужник. Лира тичаше като луда. Тя беше забравила и високото си положение, и гордостта си, ходеше ту до двореца на Орфея, за да види дали не се е завърнал, ту препускаше с най-леката кола до изходите на града, за да провери как върви издирването. Няколко смели и ловки моряци се

спуснаха с лодки да проверят дали не е изхвърлен на някой остров. Бурята още не беше стихнала, много вероятно беше да се удавят, но те знаеха, че ако открият някъде изгубения музикант, ще получат богати награди.

Владетелят се умори от гняв и злоба, прибра се в големия дворец и се тръшна в меката коприна на широкото легло. Той мърдаше нервно пръстите на ръцете си и усещаше как старата болест се връща с предишната си сила. Душеше го задуха, не му достигаше въздух, гърдите му бяха притиснати като с камъни. И само като си помислеше, че малкият музикант е избягал и че неговата вълшебна песен няма да му прозвучи вече и да го успокои, обхващаше го диво и неукротимо отчаяние. Наистина напоследък малкият планинец рядко идеше да му свири, но владетелят се успокояваше само като си помислеше, че Орфей му е подръка. Владетелят скачаше, сядаше на стола, разхождаше се из стаята и обезсилен, пак се тръшкаше на леглото.

— Пропаднах! — стенеше той. — Свърши се с мене! — Безсилен да се бори с пристъпите на коварната болест, която се възвръщаше, той разбираше какво значи да изгуби Орфея.

И в минутите на най-тежките припадъци на гняв и задуха един прислужник му обади, че учителят на дъщеря му иска да го види.

— Да се маха! Да се маха! — скочи като опарен владетелят. — Да върви в пръждомата, да иде да се удави с всичките си проклети науки! — Но като се досети, че този знаменит мъж, най-големият учен, философ и тълкувател в неговите земи, може би идеше да му каже нещо за Орфея, той заповяда да го пуснат. Стариият учител влезе плахо, несигурно, измъчен, с виновно изражение на лицето. Владетелят разбра, че не идеше с радостна вест, и клюмна от страх и слабост.

— Казвай! — промълви той само едва чуто, но повелително.

— За Лира, господарю...

— Какво за Лира? — извърна се облещен владетелят.

— Никого не приема...

— Жива ли е? — хвърли се към него владетелят и го раздруса за яката.

— Жива е, господарю — успокои го бързо учителят, — само че се е затворила в стаята си и никого не пуща.

— Доведохте ли другарките й, за да й се обадят и те?

— Доведохме ги, господарю, всички, до една. Но младата господарка не отвори нито на една от тях.

— Отвори ли поне вратата да я видите?

— Не, нито един път.

— И откога е така... затворена? — попита съвсем отпаднал и отчаян владетелят.

— Тя тича дълго време да го търси, сетне отишла при господарката, прегърнала я и извикала: „Удавил се е!“ После се затвори и вече никого не прие.

Владетелят изтича бързо по дългите коридори и се спря пред стаята на дъщеря си. Там пред вратата седеше разплакана и жена му. Като видя съпруга си, владетелката така дълбоко и тъжно въздъхна, че старият учител, който вървеше като сянка след господаря си, се просълзи. Владетелят залепи ухо на ключалката. После той извика дъщеря си, извика я тихичко, нежно, галено и пак залепи ухо. Чува се стъпки. Лира се приближи и попита със сърдит, но отпаднал глас кой я безпокои пак. Зарадван, че е жива и че чува стъпките ѝ, бащата я помоли тихо и топло да му отвори.

— Върна ли се Орфей — попита тя.

— Всеки момент го очакваме! — извика бащата. — Надяваме се до довечера да се върне.

— Има ли някакво известие от него?

— Двама рибари дойдоха и съобщиха, че са го видели на острова, дето е рибарската хижа. Завардил се е там от бурята. До довечера щял да си дойде. — Владетелят помълча малко. Чуваше се ясно засеченото и неспокойно дишане на Лира.

— Ах, дано само не му се случи нещо по пътя! — рече тя на себе си и се дръпна пак навътре в стаята.

— Лиричка! — извика галено бащата. — Отвори ми за мъничко да те видя.

Тя не отговори.

— Отвори ни, съсипахме се с майка ти! — настояваше бащата. — Ето, и тя е тук.

— Казах! — тупна тя нервно с малкото си краче. — Докато не дойде Орфей, никому няма да отворя.

Замислен и разтревожен за дъщеря си, владетелят мина пак в своята стая и започна да се разхожда неспокойно от край до край. Той

кривеше устни, приказваше си нещо на глас, мърдаше пръстите си, махаше нервно ръце. После поръча на всеки час да му съобщават дали няма някаква вест от малкия музикант. Главният управител на двореца нареди, щото на всеки час да идват запъхтени по двама души от прислужниците и с изглед на хора, които са бързали от далечен път, да съобщават какви да е новини за изгубения музикант. Тази игра обаче трябваше да бъде организирана много добре, защото ако владетелят се досетеше, че го залъгват по този начин, щеше да обеси най-малко десет души. Трябваше да му донасят само добри, макар и неопределени вести.

И когато главният управител не знаеше вече как да продължи тази игра, тъй като всички дворцови прислужници се изредиха да донасят новини за Орфея, пристигна тромавият Мар. Той тичаше с такъв устрем, че дори и стражите не можаха да го спрат. Никой никога не беше виждал този пълничък мъж да се носи с такава необикновена бързина. Пот като град се сипеше от зачервеното му лице. Той се втурна в стаята на владетеля, без да предупреди. Но когато влезе, той беше до такава степен изморен и задъхан, че не можа да продума нито думица и само притисна с две ръце сърцето си. Владетелят побеля като шума.

— Мар, какво ти е?

Владетелят помисли, че верният прислужник му носи някоя печална вест. Сигурно Орфей е загинал. Какво ще прави той без неговите нечувани песни? И какво ще стане с Лира? Но Мар се съвзе и посочи с ръка към малкия дворец край морето:

— Дойде!

— Кой? — скочи владетелят и хвана стария прислужник за лакътя. — Орфей?

— Орфей.

Владетелят се спусна към вратата, но се спря, хвана пак прислужника си за ръката и го стрелна:

— Ти видя ли го с очите си?

— С очите си, господарю.

Владетелят изтича при Лира.

— Дойде! — извика той и хвана дръжката на вратата.

— Ако ме излъжеш, ще се хвърля от покрива на двореца — отговори троснато Лира.

— Ето, Мар го видял с очите си.

Лири отвори и се разгледа в коридора.

— Къде е? — извърна се тя недоверчиво.

— В малкия дворец.

Момичето изскочи бързо и се хвърли в първата кола, която беше спряна пред входа. Тя поръча да карат колкото се може по-бързо към малкия дворец край морето. Тя искаше да види със своите очи, да се увери сама, да разбере, че младият музикант е здрав и читав.

Орфей беше се качил в голямата стая с изглед към морето и загледан към оня бряг, на който прекара незабравими часове и дето отново почувствува силата и сладостта на природата, той мечтаеше за близкото бъдеще, когато отново ще бъде в своя любим роден край. Ето го, той е пак в тези противни салони, сред тези натруфени стаи, в които не може да се въздъхне свободно и в които духът е притиснат като с камък.

Лири се втурна към него и посегна да го хване за ръцете, но Орфей се отдръпна и дори се потресе слабо. Той беше сериозен и студен, дори недоволен и сърдит. Лири се спря смутена и не знаеше какво да прави, след като забеляза как той се дръпна назад.

— Как се безпокояхме за тебе! — рече тя с участие.

— Защо се безпокоите — отвърна равнодушно Орфей, — няма рибите да ме изядат.

— И ти никому не си се обадил, когато си излязъл! — укори го приятелски Лири.

— Кому съм затрябвал, та да се обаждам! — сбърчи леко веждите си Орфей.

— Какво говориш, Орфей! — извика тя с укор. — Татко тъй много те обича. Той не може без тебе нито един миг...

— Той не може нито един миг и без колата си.

Тя го изгледа смаяна, непривикнала на такива бунтовни отговори. Той се е събирал с грубите рибари, прекарал е с тях някое време и е станал такъв дързък, невъзпитан и лош, помисли си тя. На него му трябва общество, той трябва да се превъзпита основно. И Лири се зарече да не го оставя вече, да идва по-често при него, да разговаря, да го поучава...

А Орфей я гледаше нацупен. „Барем тя да ме остави на мира! — мислеше си той. — Не мога да я търпя повече тази глупава и

разглезена тиранка!“...

13.

Владетелят повика Орфея. Малкият музикант, накупял от ненавист, влезе при своя мъчител. Той мразеше града, мразеше двореца, сред който живееше, мразеше Лира, мразеше всички алчни придворни лицемери, но най-много мразеше този сух, черен, зъл тиранин, който го взе с измама и го държи тук насила. Владетелят беше намръщен и студен.

— Без разрешението на Мар ти няма никъде да излизаш! — рече той сухо и заповеднически.

— Аз не съм роб на Мар! — отвърна решително Орфей.

Владетелят дигна очи и го изгледа продължително и строго, но Орфей издържа на този поглед.

— Аз трябва да знам къде ходиш! — още по-сухо допълни владетелят.

— Искам да си ида вече — подхвърли предизвикателно Орфей. — Ти обеща, когато пожелаеш, да се завърна в родния си край.

— Не когато ти пожелаеш, а когато аз разреша! — натърти сурово владетелят и удари с длан по облегалото на стола.

— Но ти обеща! — упорствуваше Орфей.

— Ти си един неблагоприятник! — кресна владетелят. — Ти бягаш от този прекрасен живот, бягаш от щастието си. Аз няма да оставя една такава небесна дарба да загине сред онези пусти планини.

— Аз наистина ще загина, но не в моите родни планини, а тук! — отвърна твърдо и смело Орфей.

Владетелят скръцна със зъби, удари един малък гонг и трима прислужници се втурнаха едновременно от три различни врати.

— Отведете го в малкия дворец край брега на морето и кажете на Мар, че без стража няма да го пуцат да излиза навън. Разбрано ли е?

Прислужниците кимнаха утвърдително с глава и заобиколиха пребледнелия Орфей, накупял от гняв и презрение. Свърши се. Отсега нататък той ще бъде като истински затворник. „Какъв подлец! — кипеше Орфей. — Какъв лицемер! — Той плю с отвращение. — А даде честна дума, че щом пожелаеш, ще се върна в родния си край.“

Тримата прислужници съобщиха на Мар строгата заповед на владетеля. Стариият прислужник, който беше се привързал към доброто момче, остана като попарен. „Какви бесове са го налетели пак! —

мърмореше си той. — Глей ти какво съм имал да патя на стари години!“ Мар беше съкрушен. По би приел да го набият до смърт, отколкото да го направят тъмничар на такова добро момче. Но заповедта си беше заповед — трябваше да се изпълнява.

Орфей разбираше тежкото и неудобно положение на стария прислужник и поради това с нищо не пристъпи заповедта на владетеля. Той се затвори в голямата стая, която гледаше към морето, и по цели дни и нощи не излизаше. Той гледаше гладката водна повърхност, следеше пътя на лодките и на платноходките и се взираше в мургавите обветрени и калени рибари. Къде беше Кир? Знаеше ли за заповедта на владетеля? Беше ли идвал тук? Дали не са го изгонили стражите? Какво ставаше с бедното рибарче? Къде се дяваше малкият спасител?

Дълго и напрегнато мисли Орфей върху своето тежко положение и върху изчезването на Кир. Струваше му се, че връзката със смелото рибарче пак ще му възвърне надеждите за спасението. Но как да го открие? Как да се срещне с него? И той реши да помоли Мар.

Старецът дойде в стаята на Орфея свит, горчиво усмихнат. „Аз не съм виновен — искаше да каже той, — ако откажа да те пазя, най-малко ще ме хвърлят в тъмница или ще ме пратят на весло в държавните кораби, където ще умра още през първия ден...“

— Мар — погледна го изпитателно Орфей, — на мене е забранено да излизам без стража. — Старецът кимна утвърдително с глава. — Но не ми е забранено да си направя една дълга разходка без стража, нали?

— Дълга разходка ли? — мигна озадачено старецът. — Виж, това не мога да реша сам — трябва да попитам господаря.

— Добре — махна с ръка Орфей, — да речем, че за това трябва да се пита. А трябва ли да се пита, ако някой ми дойде на гости?

— Кой например?

— Например едно малко момче... рибарче.

— Знам го! — кимна Мар. — Има заповед да го не пуцваме в двореца.

— Кой заповяда това? — кресна извън себе си Орфей.

— Младата господарка.

— Каак? — изгледа го Орфей с разширени от почуда очи. — Лира?

Мар потвърди мълчешката.

— И защо?

— Защото хората от простия народ ти влияели зле. Така каза младата господарка. И когато рибарчето дойде, аз му казах да не се мярка насам, защото ще го арестуваме.

Орфей падна съкрушен на мекото легло. Нещастията идеха едно след друго, пречките ставаха все по-непреодолими.

— Младата господарка каза, че щяла да ти доведе друга компания за забавление — додаде Мар, като искаше да успокои и да зарадва малко съкрушения музикант.

Орфей кипеше. Значи, тя, разглезената и глупава дъщеря на владетеля, беше изпъдила най-добрия му приятел, смелия момък, оня, който щеше да го спаси от този затвор! Орфей се задушаваше, въздух не му достигаше, страшна мъка по родния край измъчваше нежното му любвеобилно сърце. Той и по-напред не можеше да понася капризната мома, но след като научи от Мар за прогонването на Кир, до такава степен я намрази, че вече не можеше да я гледа.

И щом като тя дойде, след като Орфей научи за заповедта ѝ, той се заключи в стаята си. Тя натисна дръжката на ключалката, за да влезе като у дома си, но вратата беше заключена. Тя се учуди и погледна стария прислужник, който трепереше от страх.

— Мар — обърна се тя строго, — ти каза, че е тук.

— Да, тук е, господарке!

— А защо е заключено?

Мар дигна рамене. „Аз пазя да не излиза навън — искаше да каже той, — но не мога да му забраня да не се заключва в стаята си!“ Лира погледна през отвора на ключалката и потропа. Никой не се обади. Тя пребледня от нетърпение и гняв, дори тупна с малкото си краче по пода. Потропа още веднъж, този път по-силно и по-настойтелно, но и сега никой не се обади отвътре. Тя сви устни и погледна стария прислужник.

— Мар, тук ли е Орфей! Ти сигурен ли си? Да не е болен?

Мар каза, че току-що са приказвали двамата и че Орфей ненадейно се прибрал в стаята си и се е заключил. Лира се наведе и извика. Орфей пак не се обади. Тя заплаши, че ако не ѝ отвори, ще заповяда да изкъртят вратата. Тя вика, моли се, но Орфей мълчеше. Съкрушена, обидена, нервирана, тя си отиде. Но след един час отново дойде. Този път тя дойде пеша, издебна и влезе в стаята на Орфея.

Младият музикант беше седнал на балкона към морето и гледаше тъжно замечтан в далечината. Той се извърна равнодушно, погледна я и пак се вторачи насреща.

Тя се спря зад него, обидена от равнодушието му, но затрогната от дълбоката му скръб.

— Орфей — рече тя тихо, — защо правиш така? Нима се съмняваш в моето приятелство?

Тя почака да ѝ отговори, но той мълчеше.

— Каж ми какво искаш?

— Искам да си ида — отговори бързо и троснато Орфей.

— Нима ти е лошо тук? Какво ти липсва?

— Какво може да липсва на един затворник? — разпери леко ръце той, без да се обърне.

— Их, какъв си! — укори го тя с тих и кротък глас. — Татко се е ядосал, но то ще му мине... На тебе ти трябва среда...

— На мене ми трябва свобода! — прекъсна я той грубо.

И може би за да го запознае с тази среда, Лира го замоли да посвири пред нейни връстници, все синове и дъщери на знатни придворни люде. Тя му обещавахе най-скъпи подаръци, но той за нищо не се съгласяваше. Затворен в голямата стая, в която събра всички дреболии, които всекиминутно му трябваха, Орфей лежеше в леглото дълбоко замислен или седеше на прозореца и гледаше с тъга синьото море. Закусваше рядко, обядваше малко, вечеряше насила. Обикновено прислужниците дигаха софрата непокътната. Вечерите за него бяха най-тежки и мъчителни. Денят беше си отишъл напразно, от Кир нямаше никаква вест — с каква вяра и с каква надежда да посреща нощта? Така Орфей отслабна, скулите му се изостриха, очите му хлътнаха в сянката на широки тъмни кръгове. В тихите коридори не се чуваха нито стъпките му, нито песните му. Загльхна малката гласовита свирка, рибарите не се трупаха вече в морето пред двореца, за да го слушат.

Мар гледаше своя пленник и сърцето му се късаше от мъка. Като че в този скъп затвор гаснеше не някакво незнайно момче от далечните пусти планини, а неговият собствен внук. „Ще загине! Ще загине! — повтаряше си той тъжно. — И защо?“

Лира идеше всеки ден, но Орфей не ѝ се обаждаше. „Нека подивее още малко! — заканваше се тя в себе си. — Аз ще го вразумя

и превъзпитам!...“

Понякога Орфей се сърдеше и на Кир, макар и да знаеше какво значеше забрана от близките на владетеля. Но все пак защо Кир не се мярна поне веднъж с лодката си, защо не мина наблизко, за да му вдъхне малко кураж, за да го ободри... Имаше минути, когато Орфей се превиваше от болка само като си помислеше, че с малкия рибар се е случило нещо лошо. „Ами ако е умрял?“ — ужасяваше се Орфей. И той си представяше неговата стара, болна, толкова добра майка без нийде никого в света. Кир беше едничката утеха, едничката опора в живота ѝ. Без него тя ще умре от глад... Да знаеше, че е останала самичка, Орфей ще я прибере. С нея, струваше му се, той би могъл да живее по-радостно. Защото тя ще му напомня за неговата майка, която сигурно го чака да се върне...

И ето, през една топла, свежа сутрин, когато пак беше се облегнал на прозореца и гледаше с безразличие навън към морето, Орфей трепна и извика от радост. Да, това беше той, това беше Кир, все такъв опален от слънцето и ветровете, бодър, ловък и смел. Кир забеляза своя приятел и махна с ръка. Орфей му направи знак да се върти все тук — той ще нареди да се срещнат.

След малко един от прислужниците махаше на верния Кир. Той завъртя лодката до малкия кей. Поръчаха му да налови риба за техния господар и сам да му я занесе. Орфей хапеше долната си устна и гледаше като закован от прозореца на голямата стая. Той видя как прислужникът предаде нареждането му и как Кир кимна с глава, как завъртя лодката си и как се отдалечи. Орфей остана на прозореца, докато малкото рибарче да се завърне с връзка прясна риба. Орфей прегледа рибата и поръча на прислужника да я занесе на готвача. Още щом прислужникът излезе, той хвана ръцете на Кир и ги стисна до болка.

— Защо те нямаше толкова дълго време? — вторачи се той укорно в изгорялото му лице. — Какви ли лоши мисли не минаха през ума ми.

— Отведох майка си на един остров сред морето — смигна хитро Кир и посочи с ръка към залез, дето свършваха морските теснини и дето започваше прекрасното ясносиньо море, отдето щяха да минат при бягството. — Оставих я при свои познати — стари, добри хора. Ще ги видиш, като се отбием при тях. Аз съм готов вече — купих по-голяма и по-здрава лодка и взех още един гребец — чудесно момче, сираче, и то ще остане при нас на острова... А ти как си?

— Аз сега съм затворник — отвърна тъжно Орфей. — Целият дворец е обграден от стража — вардят ме да не изляза сам.

— А на мене ми забраниха да идвам... Един стар разбойник с патрави крака ме заплаши, че ще ме арестува, ако се мярна втори път насам.

— Той е добър човек, само че е много изпълнителен и напласен — рече Орфей. — С него аз съм добре. За мене сега най-важното е да си извоювам пак свободно излизане.

— Това ще стане — махна уверено и бодро с ръка Кир. — А сега да уговорим някои неща. Когато бъдеш готов за бягството, ще сложиш бяла кърпа на прозореца — ето, в този ъгъл. А за връзка ще ни служи

моят приятел. Имай му пълно доверие. Казва се Траян. Той ще се върти с лодката си пред двореца. Пък аз само ще минавам по-отдалече. Когато ти потрябва да се срещнеш с Траяна, ще си поръчаш риба. Разбрано ли е? — стисна му ръцете Кир, широко усмихнат. — Кураж и до скоро виждане.

Пак се възвърнаха силите на Орфея. Пак светнаха радостно дълбоките му кръгли очи. Стъпките му пак станаха твърди и сигурни. „Ще бъда свободен! Свободен! Свободен! — повтаряше той, като подскачаше в стаята си. — Ще видя нашата река, ще видя планините, ще видя Орлов камък!“ — Той мислеше за родителите си, за Дика, за стадото...

Привечер Лира дойде и попита загрижена за Орфея.

— Дете — отговори Мар. — Сега е радостен, просто не можеш да го познаеш...

Лира се усмихна победоносно.

— Ще свикне — завъртя тя глава. — Той е див като звяр — трябва малко да го дресиране...

14.

Ли́ра забеляза, че при нея Орфей все още беше студен и като че сърдит за нещо. Това я ядосваше, но същевременно я и интригуваше. Защо знаменитият музикант, който няма, а може би няма и да има достоен съперник и заместник, я гледа така враждебно? Мрази ли я, или се страхува от нея? И един ден, когато тя пак го молеше да дойде в тяхната среда и да им посвири малко, той така презрително се намръщи, че Ли́ра отскочи обидено назад.

— О, ти не знаеш какви младежи има! — извика тя въодушевено. — Те са толкова умни, културни!...

— За всички тези младежи аз не давам само нокътя на Кир! — отговори със студена презрителност Орфей.

— Кой е този Кир? — ококори се Ли́ра.

— Мой приятел... рибар...

— Момчето, което... — заекна Ли́ра. Тя искаше да каже — момчето, на което забраних да се мярка тук, но прехапа устни и замълча. Защото, щом Орфей го цени и уважава толкова много, неразумно ще бъде да издава, че тя сама го е пропъдила... И една внезапна мисъл я озари — може би Орфей ѝ се сърди тъкмо защото го е изпъдила отгук и му е забранила да идва в двореца.

Тя си отиде замислена и неспокойна. И реши — ще повика това рибарче, за да разбере що за момче е то. Тя разпрати своите прислужници да го търсят. Три дни и три нощи прислужниците кръстосваха морето с лодки и де кого срещаха и виждаха, питаха не се ли казва Кир. Най-сетне го намериха и го отведоха при дъщерята на владетеля. Малкият и умен рибар се изправи пред нея и я изгледа дръзко, а доколкото Ли́ра можа да схване — дори враждебно.

— За какво съм ти потрябвал? — попита троснато Кир, тъй като тя само го гледаше и не знаеше как да започне.

— Слушай, Кир — подхвана приятелски Ли́ра. — Ти си най-близкият приятел на първия придворен музикант... на Орфея — поясни тя.

— Ние сме добри другари — отговори бързо и нетърпеливо Кир.

— Като сте добри другари, ти сигурно знаеш защо Орфей е такъв... сърдит... Какво иска той?

— Исква да си иде! — отвърна направо и без колебание Кир.

— А ти какво мислиш? — продължи хитро Лира. — По-добре ли ще бъде да остави този голям, културен град, дето има такива условия за живот и за творчество, дето толкова много го уважават всички знатни люде, и да иде да се затрие в някаква дива и пуста планина между груби и прости планинци и пастири?

Лира си мислеше — ако убеди Кир в това, че за Орфея ще бъде по-добре и по-полезно да остане в столицата, то Кир като най-близък другар на Орфея ще го убеди от своя страна да не мисли вече за връщане в далечните диви планини. Но Кир я погледна накриво и се усмихна презрително.

— Най-добрите условия не са тук, а там, дето човек се чувства доволен и щастлив! — рече ясно и решително Кир. — Пуснете го да си иде, защото ако го държите затворен тук, той ще умре. Каква полза тогава от вашите добри условия?

— Защо да умре? — скочи Лира, тъй като помисли, че той иска да я плаши.

— Защо умира птичето в клетката?

Лира пламна, устните ѝ затрепераха от мъка и яд.

— Но той има такова прекрасно жилище! — рече тя с развълнуван глас. — Има толкова прислужници, получава такава хубава храна, каквато и в двореца не готвят.

— Та на птиците клетките не са ли хубави, та на тях не слагат ли прекрасна храна? — също така разпален и развълнуван отвърна Кир.

Лира се отпусна безпомощна на стола, наведе глава и се замисли. Тя беше и отчаяна, и ядосана, и измъчена, и нервирана. О, колко прости, тъпи и диви са хората! Как не могат да разберат кое е красиво и полезно и кое не е. И това дръзко рибарче — идеше ѝ да го разкъса на парчета. Как смееше то да ѝ отвърща така? Къде се намираше то? Знаеше ли то, че тя, дъщерята на най-силния и прославен владетел, може с една дума само да го смачка като буболечка?... Тя няма да го пуца при Орфея, защото, вижда се, то ще му влияе лошо. А Орфей? Нека се цупи той, нека се сърди, нека се затваря в стаята си. Ще мине време, той ще забрави всичко, ще се привърже към този живот и към благородните хора около двореца и ще я благославя, нея, Лира, задето му е мислила само доброто. А това, което сега прави Орфей, това са капризи на един младеж, който е надарен с невиждана дарба да свири

и да разбира звуците и тоновете и към когото всички са толкова внимателни, дори строгият ѝ баща...

— Слушай! — обърна се властно и студено Лира към смълчания и навъсен Кир. — Ти не си другар на Орфея, защото не му мислиш доброто.

— Онова, което за един е добро, за друг е лошо — отговори, без да трепне, Кир.

Лири скочи, пламнала внезапно, и тупна с крак.

— Върви си сега — процеди тя, — но да знаеш — ако някой ми каже, че си се мярнал около двореца на Орфея, ще заповядам да ти вържат един камък на врата ѝ да те хвърлят в морето.

Кир гледаше под вежди и мълчеше. Той знаеше, че това, което му казваше тя, не е нито шега, нито празна приказка. Какво значеше за нея животът на някакво бедно рибарче? И Кир беше доволен, че прехвърли майка си в далечния непознат остров...

Лири хапеше до кръв устната си и не знаеше какво да прави с малкия музикант. Тя не можеше да живее далеч от него. Но за какво беше се привързала толкова — дали към него, или към чудното му свирене — тя не знаеше. Но тя нямаше да го пусне за нищо на света, па ако ще би да го види как угасва като пиле в клетка. Нека умре, но да умре пред нейните очи, да е сигурна, да знае, че е умрял, а не, че е в някакви диви планини при някаква груба, проста, презряна пастирка.

Лири започна да се промъква в двореца на Орфея като същински крадец. Тя дебнеше, мъчеше се да го види скришом, за да разбере настроението му. И тя викаше неговите прислужници, подкупваше ги щедро и ги разпитваше надълго и нашироко за всичко, което я интересуваше. Кога става от сън, какво прави, как закусва, с какво се забавлява, с кого приказва, среща ли се с някой външен човек, свири ли... Най-често тя викаше Мар. Стариият верен прислужник ѝ казваше загрижено и тихо, че момчето обикновено не излизало, стояло си по цял ден в стаята и понякога свирело. Но то свирело толкова тъжно, че всички се разплаквали като на погребение на много близък човек. В песните му имало такава горчива мъка, толкова тежка скръб. И понякога като че викало някого, викало го продължително и нежно... А за яденето... Старецът не знаеше какво точно да каже. Хранел се лошо, нередовно... Само от време на време си поръчвал прясна риба от едно рибарче...

Лира се сепна.

— Какво рибарче? Кое рибарче?

— Не онова, не! — махна успокоително Мар. — Друго рибарче, по-малко... изглежда ми на глуповато...

Това рибарче един ден получи от Орфея един вързоп със златни монети. С тези пари Кир трябваше да купи нова, голяма, здрава лодка и всичко, каквото бе необходимо за бягството.

Но Орфей искаше да се види, да се срещне, да си поговори с умния Кир. Без неговите смели приказки, без бодрия му поглед, без сърдечната му усмивка той като че ли губеше надежда в своето избавление. И той си устрои една среща чрез Траян. Срещата стана през нощта в шубраците край брега. От страх да не угадят малкия рибар, челюстите на Орфея непрекъснато тракаха. Кир обаче беше спокоен. Той беше готов да се гмурне във водата и да изплува до лодката си, която дремеше навътре върху спокойните води, пазена от Траян.

— Купих лодка — похвали се Кир. — Такава лодка ти не си виждал — с нея ще идем накрай света.

— Аз не искам да отивам накрай света — пошегува се Орфей. — Аз искам да ида само до моя роден край...

На следния ден Орфей беше радостен и доволен, дори слезе до кея, седна на един камък и поплиска с ръка бистрата гъста вода. Мар веднага обади на Лира. И след час дъщерята на владетеля пристигна. Тя пак поднови молбата си да им посвири някоя вечер. Ще бъдат само млади хора и сред тях той ще се ободри и ще разбере колко хубаво е да се живее тук. Орфей замълча наведен, но изведнъж отметна глава назад.

— Един роб може да работи, да слугува — рече той, — но не искайте от един роб да ви свири...

— Защо да си роб? — учуди се наивно Лира. — Та ти си истински господар, ти можеш да владееш всичко, стига само да поискаш.

— Владетел, който не може да си направи сам една разходка в морето! — усмихна се язвително Орфей.

— Та ако е за разходка... за разходка... — заекна Лира — ти можеш... само че... само че... с нашите хора...

— Значи да пренесем затвора в някоя лодка — допълни горчиво Орфей. — Заключено е сърцето ми за песни...

— Е добре! — извика Лира и тупна с крак. — Разхождай се и сам, колкото си искаш, но още утре ще дойдеш да ни свириш.

— Със свободата ще дойдат и песните — рече Орфей, като се мъчеше да прикрие бликналата радост.

Доволна и радостна, усмихната хитро, Лира бързаше да се похвали на своите приятелки и приятели, че най-сетне вироглавото и диво момче влиза в правия път и че то още утре ще им свири в големия дворец.

А колкото за свободата на Орфея, на нея ѝ хрумна една чудна мисъл. Тя ще прати свои верни хора, моряци и стражи, които ще завардят теснините. И мерне ли се такова момче, облечено богато, ще го спират и ще го връщат. Дотам ще стигне свободата на малкия музикант. Инак той нека си се разхожда до насита сред морето, нека се среща с когото си ще... Така той ще бъде доволен, а и те няма да се страхуват, че може да избяга...

А Орфей наистина не знаеше какво да прави от радост...

15.

Орфей започна да става потаен и предвидлив. Той се преструваше на весел, от време на време свиреше игриво и бодро, закачаше се с прислужниците. Но пред Мар той не се и помъчи да хитрува. Той си призна, че страшно тъгува за родния си край и че ако не живее с надеждата да се върне там, ще умре. И Мар, дълбоко трогнат от тази искреност, влюбен в доброто момче като в свой собствен син, никому нищо не каза.

— Е, как е сега нашият пленник? — питаше го Лира, като наблюдаваше на последната дума.

И Мар, макар че знаеше истината, казваше онова, което всички прислужници и съгледвачи съобщаваха — че е весел и доволен и че след всяка разходка из морето става все по-весел и по-доволен. И Лира се усмихваше победоносно. „Аз ще го привържа тук — заканваше се тя — и ще го накарам да ходи след мене като вярно и послушно кученце...“

Една вечер Орфей се върна от разходка в морето, посвири на прислужниците, нахрани се добре и им каза да си гледат работата. И тъй като от известно време всички в двореца не се грижеха вече къде ходи и какво прави той — тъй беше им заповядано от Мар, — никой не забеляза, когато Орфей пренесе три вързопи до малка лодка, залепена като мида за кея, и ги хвърли на дъното. После той се извърна, погледна двореца, махна с ръка и скочи предпазливо в лодката. Траян бутна с веслото камъните на кея и когато лодката се отдели безшумно от брега, удари леко с веслата и се гмурна в гъстата тъмнина. След малко ги посрещна и Кир с голямата лодка. Той беше много сериозен и като че малко неспокоен. За пръв път Орфей виждаше такава сръчност и припряност във всяко негово движение. Все пак, когато Орфей мина в голямата лодка, той го хвана за ръката и го потупа весело по рамото. И по белите му зъби, които лъснаха за миг, Орфей си представи чудната му ободрителна усмивка.

— Преобличай се! — заповяда тихо, но властно Кир.

Орфей смъкна своите скъпи дрехи, прибра в един страничен ъгъл двете свирки и дреболиите, които се намираха в джебове му, и се облече в сиви, оръфани рибарски дрехи, избелели по ръбовете от слънцето.

— А това какво ще го правим? — и Орфей посочи тежката коприна, която беше скупчена в дъното на лодката.

— Сега ще видиш — отвърна Кир все така пъргав и сръчен. И като измъкна отнякъде една торба, той взе дрехите на Орфея, зави с тях голям валчест камък, напъха кълбото в торбата, завърза я здраво и след като я дигна на изпечената си длан, за да изпита тежестта ѝ, блъсна я с ожесточение в морето. Тежкият вързоп цопна шумно и след това за един миг настъпи дълбока тревожна тишина. Знатният Орфей, Орфей от двореца на брега на морето, изчезна. В лодката беше само един нов рибар, по-нежен и по-слаб от другите двама рибари, но все пак рибар.

— Свърши се! — каза Кир и пипна веслата. — И ти не си вече Орфей, а Красил. Запомни го добре и цяла нощ го повтаряй на ума си. Разбра ли?

Орфей кимна с глава. После Кир се извърна към малката лодка, в която като страж, послушен и верен, ловък и безстрашен, стоеше и малкият Траян.

— Чувай и ти! — натърти Кир. — Това не е вече Орфей, а Красил. Той е мой братовчед, бил е болен и за пръв път от два месеца излиза на плаване. Разбра ли?

Траян също кимна мълчаливо с глава.

— Минавай напред с твоята лодка! — заповяда Кир. — Ще опъваш здраво. Защото ако не вземем преднина и ако ни угадят, ще ни пипнат, докато да стигнем до теснините.

И двете лодки се понесоха безшумно в спокойната и тъмна вечер. Само веслата цопаха равномерно, и като че ли си приказваха нещо. От време на време блясваха светлинки от брега, трепваха плахи отражения в тъмната водна повърхност и всичко пак потъваше в мрак. Орфей трепереше като трескав. До момента на тръгването на него все му се струваше, че бягството ще стане леко и дори приятно, като обикновена разходка. Но когато скъпите му дрехи цамбурнаха и потънаха в морето, когато видя строгото лице и дори уплахата на Кир, когато чу заповедите и напътствията му, той се стресна. И сега той стоеше на кърмата изтръпнал и втрънен. Топлото, удобно легло се мяркаше в съзнанието му, изкушаваше го и той с мъка прогонваше тази примамлива представа. Утре ще разберат, че го няма. Не, ще го чакат да се върне и през деня. Ще мине и нощта и едва тогава ще съобщят на

владетеля и на дъщеря му. Тогава съгледниците и прислужниците ще хукнат по пътища и по кръстопътища, придворните лодкари и моряци ще запорят надлъж и нашир морето, ще обърнат всички островчета, ще обиколят всички кътчета и на двата бряга. И тогава? По-нататък Орфей не знаеше какво ще става. Кир го води, Кир знае и Кир ще знае, докато го остави в града при трите реки. А оттам Орфей сам ще поеме пътя за родния си край. Но колко време ще пътуват? И откъде ще минат? И дали дворецките моряци и лодкари няма да ги настигнат? Дали няма да го посрещнат някъде, да се усъмнят и да ги спрат?

Невъобразим страх скова Орфея, когато призори те срещнаха голям кораб с много весла, дърпани с неимоверни усилия от голи, брадясали, изтощени, оковани във вериги роби. „Ето свършено е с нас!“ — помисли си Орфей. Но Кир беше дигнал вече платната и спокойно гребеше с веслата, за да избърза колкото се може повече. И като че нарочно той се изправи и поздрави хората, които стърчаха при кърмата на големия кораб.

— Ако стигнем до теснините, докато да ни угадят, спасени сме — казваше често Кир.

И Орфей постоянно впиваше поглед напред. Къде са тези теснини? Какви са? На него му се струваше, че това е нещо като бързей на река — като минат тези теснини, и ще се изгубят от погледите на света. И наистина, най-сетне те стигнаха до тези теснини, но те съвсем не били такива, каквито си ги представяше Орфей. Но тук стана нещо съвсем непредвидено. Когато навлязоха навътре между стръмни канари като в дълбок и мрачен залив, при тях изскочиха изневиделица две големи лодки. В лодките освен моряците имаше и по двама въоръжени пазачи. Те ги разпитаха кои са и откъде са и търпеливо изслушаха обясненията им. Кир се досети, че работата не е добра, и поради това съвсем сериозно и свързано започна да обяснява, че са рибари от едно съседно селище и че отиват за мрежи в другото селище. Той, естествено, познаваше много добре тези селища и никой не можеше да го хване в някаква измислица. Действително в селището, което каза, че отиват, нарочни майстори плетяха и правеха най-прочутите мрежи.

— Господарят отдавна е там, той е поръчал и купил мрежите, обадил се е по свой човек и ние сега отиваме само да ги вземем. Затова сме с две лодки — спокойно и убедително завърши Кир и посочи малката лодка, която се люлееше на двајсетина разкрача пред тях.

— И ти рибар ли си, бе? — изгледа подозрително и насмешливо Орфея един от въоръжените пазачи.

— Той беше болен — отговори бързо Кир. — Залежа се отдавна... сега за пръв път излиза на по-далечно плаване...

— Вървете си по работата — каза един от стражата. Той изглежда командуваше тук.

Кир махна с ръка и удари веслата. Но когато скривиха в първия завой, бледен, развълнуван, озадачен, той се извърна към Орфей.

— Какво беше това? — чудеше се Кир. — Това не ми харесва — трябва да бягаме.

Дълго време, изтощени, уморени, дори гладни и жадни, беглеците гребяха, за да избягат колкото се можеше по-далеч от мястото на проверката. Но когато се поуспокоиха, Кир заповяда да свият в един малък залив, скриха там малката лодка и като прибраха Траян при себе си, поеха нататък. С два чифта весла се гребеше по-леко и се пътуваше по-бързо.

Но Кир все още не беше спокоен. Той опъваше мишци и постоянно подвикваше на Траян да гребе по-силно. Потънал в пот, зачервен, той поглеждаше неспокойно назад. Орфей го наблюдаваше внимателно и не можеше да разбере добре защо бърза толкова и защо се тревожи.

— Е, стига де — обади се най-сетне Орфей, — отпуснете се малко, отпочинете си.

— Никаква почивка! — наблегна още по-силно веслата Кир. — Докато не излезем на открито море, никой няма да се отпуска.

На няколко пъти Орфей посягаше да смени някого, но Кир поклащаше отрицателно глава.

— Нямаме време за губене — махаше досадно с глава той. — Тук трябва опитни гребци.

Най-сетне, като разбра, че няма да има никаква почивка и че никой няма да му отстъпи мястото си, Орфей се отпусна на кърмата и уморен и грохнал за сън, се зазяпа в околните стръмни брегове, за да се разсее. Няма ли да има край тази проклета теснина? Кога ще стигнат до мечтаното открито море?... Ако знаеше, че ще бъде толкова рисковано за Кир и тъй тежко и уморително, Орфей не би тръгнал. Той би си останал там, докато угасне далеч от своя роден край. От време на време срещаха лодки, срещаха и малки кораби с по десетина гребци и тогава сърцето на Орфей трепваше страхливо. Не бяха ли това съгледвачи на владетеля? Кир дигаше за поздрав ръка и отминаваше. И

все поглеждаше назад. Те настигнаха няколко лодки и ги изпревариха. Напред! Напред! Там, в синьото открито море, е спасението. Още малко! По-бързо да дигат веслата, по-дълбоко да гребат, с по-голям устрем да се движат далече от проклетата столица. Понякога Траян отпущаше веслата за миг, но строгият поглед на Кир връщаше силите му. Има време за сън, за почивка, ще спрат на спокойно, безопасно място, там ще си похапнат до насита. А сега — напред и само напред!...

Орфей забеляза как очите на Кир започваха да блестят радостно. Малкият рибар гледаше вече уверено и твърдо. Той все по-рядко и по-рядко се обръщаше назад. Ето повече чайки и гларуси се мяркаха вече, по-бодро и по-приятелски звучаха техните резки крясъци. Но Кир още не отпущаше веслата, още не отслабваше ударите в чистата гъста вода. Малки капчици се откъсваха от бликналата къдрава пяна и освежаваха пламналите им лица. Най-сетне Кир отпусна веслата и се обърна грохнал към Орфей:

— Подай!

Орфей му подаде малката стомна с топлата вода. Малкият рибар пи, въздъхна облекчено, сетне пак пи, облиза се сладко и подаде стомната на Траян. Малкият също пи, отмалял до смърт, съсипан от умора и безсъние.

На Орфей вече се струваше, че сънува. Какви бяха тези диви и пусти брегове, нямаше ли край този тесен, крив, задушен проток? Къде отиваха и дали щяха някога да стигнат в откритото море, за което говореше Кир?... Тук във водата Орфей беше объркан и безпомощен, но веднъж кракът му да стъпи на суша — тогава и сърна не може да го надпревари.

— Свърши! — извика Кир, изправи се, олюлян като пиан, и махна приветливо с десница. — Оттук започва откритото море. Още малко, и ако щат, нека ме търсят с хилядо кораба!...

Но той седна пак и с още по-големи сили натисна веслата. И макар че навлязоха в откритото море, те все така упорито и непрестанно дърпаха веслата. Те плаваха още дълго време — толкова дълго, че Орфей започна да се чуди в какво именно се състои безопасността на това открито море!...

Късно през нощта завиха зад един остров, тикнаха лодката по средата на малка пясъчна ивица и слязоха на брега. Траян падна,

захлупи глава върху свития лакът на лявата си ръка и тутакси заспа...

Слънцето се бе издигнало високо над тихото спокойно море, когато тримата беглеци станаха. Орфей гледаше като замаян, стреснат и объркан. Дългото пътуване, преживените тревоги, тежката умора, продължителното бдение — всичко това още му изглеждаше като дълбок, тревожен сън. Той се огледа. Да, това е чужд, непознат край. Къде са? Тук въздухът беше свеж и чист, миришеше на море и бор, чуваше се песен на птички. И като тихо и приятно ехо от този нов, непознат край долиташе нежният плисък на водата в съседните скали. Кир, сложил длан над вежди, гледаше в далечината. Сетне той подсвири, весел и доволен, дигна нагоре ръце, вдъхна дълбоко и с наслада сладкия въздух и се преметна на ситния пясък. Само Траян, приповдигнат на лакът, не искаше да стане още. Кир мина зад него и го хвана за косата.

— Хайде на лов! — заповяда той другарски.

— Какъв лов? — смръщи се и извърна мургавата си глава Траян.

— Ядат ми се миди и раци. Докато вие да ги наловите с Орфея, аз ще мина отвъд, за да донеса огън. Там живеят три рибарски семейства — тук по-миналата есен ни свари буря, та им гостувахме цяла седмица.

И докато Орфей да попита какви са тези рибарски семейства в този пуст и затънтен остров, Кир, по-пъргав и от коза, се катереше вече по срещните канари. „Добър главатар си имаме — помисли си радостно Орфей. — Всичко предвижда, всичко знае, от нищо не се бои...“ Траян стана мързеливо, излъщи се, като изръмжа от доволство след дългия крепък сън, и пъргаво смъкна и захвърли измачканите си дрехи на пясъка. Той махна на Орфея и със ситни стъпки изтича към канарите, дето водата кротичко се плискаше. Той се хвана за един остър ръб на камъка, отпусна левия си крак, огледа внимателно мястото, наклони се и като изкряка като чайка, цамбурна във водата. И докато Орфей наблюдаваше с любопитство кипналата вода, Траян изскочи току под скалата, тръсна мократа си глава и хвърли настрана от Орфея няколко едри миди. Той се гурка така още няколко пъти и все хвърляше по няколко миди. Сетне извади и раци, които Орфей предпазливо притисна с ошмулкано дъбово клонче. Траян плуваше леко с подадена над водата мокра, усмихната глава и наблюдаваше

любопитно как Орфей се справя несръчно с непокорните кривокраки животни. Най-сетне Траян направи широк кръг, като цапаше шумно с крака, и излезе на брега бодър и развеселен. Солената вода се стичаше на струйки по гладката му мургава кожа. Той разчупи една мида, откъсна жилавата лигава сърцевина и я глътна апетитно.

— Много са сладки — подаде той и на Орфея. — Яж!

Но Орфей се потресе и се извърна настрана.

— Наздраве — изгледа го дяволито Траян и като глътна вкусната сурова мида, прибра лова и се запъти към разхвърляния стан. Те се изкачиха нагоре към горичката, за да съберат дърва, и в това време отсреща, все такъв лек и пъргав, изскочи Кир, размаха в десницата си голяма борова главня.

Наловиха и риба, пекоха миди и раци, ядоха, сетне прегледаха лодката, полегнаха и подхванаха разговори за пътуването. Орфей смяташе, че всичко вече е минало, че те още сега, още довечера, още утре ще поемат нагоре към голямата мътна река.

— Не е опасно вече — рече Орфей.

— Сега е най-опасно — отсече Кир. И той обясни защо именно сега е най-опасното. Владетелят е пуснал стотици моряци, придворни рибари, конници и прислужници да го търсят и по вода, и по суша. Те, естествено, ще го търсят по пътищата към неговия роден край. Те сега оглеждат всички пътници, претърсват ги, проверяват ги, задържат ги, докато разберат кои са и откъде са. Ако тръгнат веднага нагоре, няма нищо чудно да ги хванат в града при трите реки. Там сигурно ще дигнат всичко на крак. Управителят, за да се докара пред владетеля, ще спира всички младежи и ще им гледа дори и зъбите.

Орфей пребледня. Ами сега? Какво ще се прави? Тук ли ще остане той, на половината път, след като толкова се радва, че опасността е минала и че наскоро ще си бъде у дома? Кир го погледна под вежди, сви устни и додаде:

— Трийсетина дни ще трябва да прекараме на острова при мама. И когато съгледвачите се уморят да търсят и да претърсват, когато се забрави за бягството ти, тогава ще поемем нагоре. Ще има време да превариш късните дъждове. Ще пътуваш по сухо...

Все пак Орфей клюмна и се натъжи дълбоко. Но скоро привикна и с тази мисъл. Пък щом трябва да почака — ще почака. По-добре ли ще бъде да избърза и да го хванат по пътя! Тогава вече няма да се

отърве от затвора на страшния владетел. Следобед, отморени, сити и ободрени, те потеглиха за другия остров. Пристигнаха към полунощ. Майката на Кир беше заела стара колиба в подножието на кичесто планинско възвишение. В съседна колиба живееше със семейството си някакъв далечен неин роднина, отдавна преселен на този остров. Отвъд зад кичестия хълм имаше малко рибарско селище. В тясната долчинка и по обработените склонове имаше хубави лозя. Едничката беда на рибарите, които живееха извън селището, в красивите затулени долчинки край брега, беше това, че нямаха вода за пиене и трябваше да пренасят на ръце и с магарета от отвъдния баир. Макар че до този забутан и незнаен остров всред морето нямаше да дойде нито един от съгледниците и прислужниците на владетеля, все пак Кир каза никой да не говори за Орфея и за бягството от столицата. Не трябва да знае дори далечният роднина, който живееше със семейството си в съседната колиба. Това семейство беше многобройно и шумно. Десет деца — пет момчета и пет момичета, — здрави и опалени, тутакси дойдоха при тримата бегълци и започнаха да ги разпитват за туй-онуй. Кир насочваше разговорите по лъжливи посоки и не съобщаваше нищо положително нито за своята работа, нито за работата на своите другари. А когато те започнеха да настояват за нещо, което той не искаше да им каже, Траян подхвърляше ловко някоя шега и вниманието на всички се отплесваше на другаде. Едно от момчетата — Миркрил — твърде се харесваше на Орфея. То беше на тяхната възраст, здраво и набито, умно и красиво, с тъмни очи, живи и проникателни и винаги напоени с някаква бляскава влага. То беше невидан бегач, ловък и опитен лодкар, изумителен плувец и прекрасен рибар. Орфей се сприятели с него, а и то се привърза към Орфея. Двамата често излизаха навътре в морето и ловяха риба. С търпение и с умение то учеше Орфея да върти здраво и ловко веслата, да хвърля, както се следваше, въдиците и да слага стръв според рибата, която трябва да се лови. И през първите десетина дни Орфей се изпече, загрубя, почерня и заприлича на същински рибар. Едновременно с това той се учеше да плува и макар по-трудничко, напредваше и в тази насока. Миркрил се радваше на Орфеевите успехи, както добрият учител се радва на примерния ученик.

Но колкото леко и неусетно минаваха дните, дважд по-леко и по-неусетно хвърчаха вечерите и нощите. Вечер, събрани край високата

смоква между двете колиби, децата се струпваха около старицата и със зяпнали уста слушаха нейните хубави спомени. Тя разказваше за младостта си, за родния си край, за своите родители, за това, как като момиче е ходела на риболов с баща си, защото братчетата ѝ били малки и не можели още да му помагат. На младини тя плувала като риба и тъй умело въртяла веслата, че се надпреварвала с най-опитните лодкари. Така, при приближаването на една буря, тя, мома вече, се сблъскала в бързината с друга една лодка, която тъй се спукала, че едва я дотърпали до брега. Лодкарят, един хубав млад момък, страшно се разсърдил и се разсърдил главно поради това, че го ударила една нищо и никаква девойка. Но после се успокоил, похвалил я дори и макар че живеели много надалече, започнали често-често да си удрят лодките, без, разбира се, да е имало буря и без да ги чупят. Този млад и хубав момък бил бащата на Кир. Старата разказваше за своята женитба, за тежкия труд и за малките радости, които са изживели. После тя им разказа за страшни бури, за разбити кораби, за удавници, от които и до ден днешен не е стигнало ни вест, ни кост. Децата слушаха внимателно, унесени в далечното минало и замечтани за бъдещето. Морето беше заспало под мекия ласкав поглед на пълната месечина. То дишаше спокойно и неговата могъща, неизмерима снага се преливаше леко в смълчания бряг. Само от време на време, като съдържани въздишки, долитаха плисъците в близките скали. Откъм морето долетя песен. Това беше песен на трудолюбив младеж и в неговия тънък и писклив глас звучаха много надежди и много радост. Душата му преливаше от доволство. Но песента секна ненадейно, както ненадейно беше прозвучала, и над морето пак настъпи дълбоката и упоителна тишина на незабравимата вечер.

Орфей бръкна в пазвата си и напипа малката дървена свирка. Душата му кипеше от възторг и вдъхновение. Той искаше да изсвири нещо за това спокойно безбрежно море, за тези прости, добродушни хора, за техния тежък труд, за честността им, за любовта им към свободата. Но Кир, който не го изпускаше от погледа си, разбра и го сбута внимателно по хълбока. Орфей въздъхна дълбоко и изтегна схванатите си крака. После, преди да си легнат, той го отведе към пясъчната ивица на малкото заливче и го сгълча.

— Та ще чуе ли някой от ония? — завъртя небрежно глава Орфей, като посочи нататък, дето предполагаше, че се намира

столицата на жестокия владетел.

— Ти свириш толкова хубаво, че веднага ще се разчуе, а някоя лодка ще отнесе мълвата чак в столицата! — натърти Кир.

— Едва ли някой ще мине оттук! — усмихна се Орфей.

— Случаят помага и на доброто, и на лошото! — отговори мъдро и напътствено Кир. — На добрия случай помагай, а от лошия се пази като от огън.

Чуден беше този Кир! Той беше смел и жизнерадостен като младеж и мъдър като старец. Орфей започна да си приповтаря наум неговите мъдри напътствия. Да, наистина човек трябва да се пази от лошия случай. Да се пази, разбира се, разумно, без да става страхливец. Но да предвижда всичко, да действа разсъдливо и смело, да се бори и упорито и самоотвержено против тиранията на владетелите и техните алчни придворни, управители, сановници и поддръжници.

— И главното — додаде, след като помълча замислен известно време, Кир, — да търпиш — нито да избързваш, нито да закъсняваш. Обмисляй и върши всичко навреме — в това е сигурният успех.

„Да — повтори в ума си Орфей, — нито да избързваш, нито да закъсняваш.“

Двамата другари стояха дълго загледани в морската шир, посипана от златожълтия пращец на луната, и уговаряха пътуването до града на трите реки, откъдето Орфей щеше да поеме за своя роден край. Едно още не беше решил Кир — дали да тръгнат само двамата с Орфея, или да вземат и Траян. Орфей настояваше да вземат и своя помалък приятел и се чудеше защо Кир мисли за такива прости неща. Но Кир възрази. В една малка лодка да пътуват трима души по такава река — това може да усъмни някои от съгледниците, ако ги забележат. А двама души — нищо.

И след като си легна, Орфей още дълго не можа да заспи и все си мислеше за приказките на старата, за напътствията на Кир и за пътуването по голямата река. На сутринта излязоха на риболов. Но този ден те отидоха много надалече от острова и спаха на срещния бряг в запустяла рибарска хижа. Тази хижа беше покрита с прогнила шума и през широките пролуки се виждаха малки звездни късчета от чистото небе. Цяла нощ в краката на младите уморени рибари се препъваха едри, дръзки плъхове, но момчетата не им обръщаха

внимание. Орфей беше доволен и от дългото риболовно пътуване, и от прекрасните гледки, и от тази нощ, прекарана в запустялата рибарска хижа. Така времето течеше незабелязано, трудът увличаше, беше приятно да се живее сред простите и добродушни рибари. В такава близка, родна среда Орфей можеше да прекара цял живот. И поради това той не броеше дните, които оставаха до тръгването, не разпитваше час по час Кир, дори не мислеше с такава неутолима жад за родните си планини, както мислеше по-рано. Той само се радваше, че като се върне в родния си край, ще има за какво да разказва на своите родители, на близките си, на акраните. И на нея, на Дика.

Най-хубавото беше туй, че през това време на скитане и риболов Орфей почерня, лицето му хвана здрав слънчев загар, дланите му слинясаха. Устните му изпръхнаха, косите му се разчорлиха, мъхът на горната устна му даваше по-мъжествен вид. Така преоблечен, изменен изцяло, мъчно можеха да го разпознаят и най-опитните преследвачи от стражата в малкия дворец край морето. Те ще търсят по пътища и кръстопътища нежния, бледния, слабия, наконтения Орфей.

За бягството и за скорошното отпътуване знаеше и майката на Кир. Старата жена трепереше и за живота на сина си, но тя трепереше и за свободата на Орфея. И тя тъкмеше едно-друго за пътуването. Избра хубави маслини, нареди в дървен съд солена риба, отдели на друга страна пушени рибени филета, донесе отнякъде голяма стомна за прясна вода, изпра и поизкърпи ризи и завивки, напълни им цяла торба със сушени смокини и стафиди.

— Стига, майко, няма да пътуваме накрай света — упрекуваше я галено Кир за непрестанните ѝ грижи.

— Нека, синко — оправдаваше се тя. — Многого може и да се хвърли, но малкото няма откъде да се допълни.

Така в приготовленията и шетня минаха последните седем-осем денонощия. Най-сетне денят на тръгването беше определен. Можеше да се отложи само в случай на силна буря. Но времето беше сухо и топло, Кир познаваше от опит, че по това време рядко, много рядко се явяват дори по-силни ветрове над морето. Инак духаше добър попътен ветреца — ако е живот и здраве, този ветреца ще ги отнесе до реката, без дори да похванат веслата.

И на уречения ден по зори тримата другари натовариха лодката и се простиха с умислената, просълзена старица. Тя им пожела добър път, прегърна Орфея, целуна го по загорялата буза, поръча му да поздрави родителите си и всички свои близки хора и дълго гледа в здрача на ранното утро към посоката, дето изчезна лодката с тримата другари...

17.

Ето и голямата мътна река с тихите спокойни води, с преплетените крайбрежни камшни и ракитаци, които гъмжат от диви патици и от диви юрдечки. Сред гъстите треви се разплитат сивите възли на лениви, студени змии, пъргави водни костенурки се провират ловко, рибата може да се гребе с шепи. Ей ги познатите тъмни и хладни върбалаци, които дремят в знойната мараня, уплетени с хмел, диви лози и повет. Соленият въздух на чистото море се сменя с дъх на гъста зеленина, на блато и на гнил шавар. Над лодката прелитат мухи, виждат се сиви, прозрачни, подвижни кълбета комари. До слуха, сред равните плясъци на лопатите, долита непримирима крамола на врабци, затулени в притихналите клонаци. От време на време се мяркат гарги и косове, дочуват се равномерните удари на съсредоточени кълвачи. Наоколо не се вижда жива душа не се чува човешки глас, няма никаква следа от някакво селище.

Тук, колкото бавно и незабележимо да се влачи мътната вода, все пак плаването срещу течението е по-трудно и лодкарите нито за миг не могат да оставят лопатите. Орфей стои на кърмата и гледа неспокойно наоколо. Наближава опасният праг — градът на трите реки. Струва му се, там съгледниците на владетеля са завардили всяко ъгълче, всяка стъпка, защото знаят, защото са сигурни, че той ще мине оттам, и чакат да го спипат и да го върнат в проклетия град сред лицемерните и жестоки охолници. Той гледаше как жилавите гърбове на гребците се огъваха и как те, час по час, след като бяха яли солени маслини и риба, вземаха стомната с прясната вода и пиеха ненаситно и жадно. Потните им рамене, посипани тук-там с ивици от солен пращец, лъщяха на яркото слънце. Но прясната вода беше на привършване. Те не взеха всички стомни, защото смятаха, че все някъде край реката ще намерят някакъв извор. Или в краен случай щяха да пият от самата река. Но как ще пият от тази мътна топла вода?

Те изпиха до капчица водата от стомните и острата мъчителна жажда започна да ги гори, когато и тримата едновременно забелязаха малка скеля на левия бряг, при която на обикновен брястов колец беше завързана стара лодка. Ето тук ще има някакво селище. Тук най-сетне ще видят живи хора, тук ще намерят извор, тук ще си починат, ще си похапнат, пък може и да пренощуват, защото слънцето вече започваше

да преваля зад далечните върбалаци. Отмалели от умора, тримата другари се олюляваха, когато скочиха на сушата. Траян завърза лодката за една стара върбова жила настрани от скеличката и изтича горе, дете през тясна полянка нататък към полето водеше тревясал път. В далечината под продълговат нисък хълм се виждаше някакво селище. Някъде по средата над селището се виеше дим и се губеше на тънка струйка в сивата мараня на горещия следобед. Недалече се виждаха няколко пожънати ниви с високи жълтопепеляви стърнища. Тримата пътници се оглеждаха любопитно и не знаеха накъде да тръгнат и къде да търсят извор. Орфей, който познаваше добре планината, и тук съобрази веднага. Той знаеше, че щом наблизо има селище, и дори ниви, то ще има и някакъв извор. А към извора ще има пътечка.

— Да идем в селото — предложи Траян.

— Нямаме работа в селото — отсече рязко Кир. — На нас ни трябва само вода и ако не намерим тъдява извор, ще изкопаем край брега и ще почакаме, докато се избистри. Водата няма да е студена, но ще е чиста.

— Тогава да потърсим извор — съгласи се сконфузен Траян. — Вие с Орфей тръгнете натам, пък аз ще ида насам.

— Ти ще идеш да вардиш лодката! — заповяда Кир.

— От кого ще я вардя? От жабите ли? — сопна се предпазливо Траян.

— Глупчо! — извърна се със свити вежди Кир. — Щом на два хвърлея има село, то сигурно ще има и хора. Скоро при лодката! — И той посочи към малката скеля.

Траян наведе очи и се върна засрамен, а Орфей и Кир поеха нагоре край гъстите върбалаци, като се оглеждаха и ослушваха внимателно. Те откриха някаква пътечка, но тази пътечка скоро се изгуби сред тревата. На едно място видяха пресен говежди тор, по-нататък в драките забелязаха кичурче вълна.

— Стой! — дръпна се Орфей. — Тук са пасли овце.

— Откъде знаеш? — извърна се недоверчиво Кир.

— Ето, това е вълна! — И Орфей откъсна кичурчето със сръчността на стар познавач.

Те тръгнаха нататък напрегнати, сгушени, сигурни, че са попаднали в дирите на жадувания извор. И ето там, дете реката правеше един доста остър завой в малката долчинка, те дочуха нещо

прилично на човешки говор. Със сърца, разтуптени до спукване, те пристъпваха внимателно, втренчени напред. Да, това наистина беше човешки говор. Те дори разпознаха някои думи. Орфей изтича настрана и се загледа учуден и изненадан. Сред песъкливата долчинка, която, както личеше, е била образувана от някогашен разлив на реката, в сянката на два грамадни кавака-близнаци, пладнуваха скрити от силното слънце овце. Това бяха няколко стада, отделени едно от друго. По-навътре в сянката на върбалаците се мяркаха и няколко човешки глави.

— Ето ги! — извика глухо Орфей и махна с ръка, целият превърнат на слух и зрение. — Ей ги овцете под каваците, а ей ги там и овчарите до върбалака! — И той посочи с пръст, втренчен и развълнуван като Кир. Дълго стояха така двамата другари, загледани внимателно в овчарите. Тези овчари бяха осем души, все момчетии. Само един беше по-възрастен, мустакат и брадат, но той лежеше на лакът и поради това не можеха да го разгледат добре. Но явно беше, че той им е главатарят. По едно време той се сопна на един младеж със сламена коса и дори завъртя с тояга, за да го удари. Момчето отскочи и се изсмия високо и кръшно. И когато мустакатият мъж се приповдигна с тоягата, то избяга към овцете, откачи от кавака сива връхна дреха и му я занесе.

— Да идем при тях — реши изведнъж Кир.

— Ами ако ни направят нещо лошо?

— Нищо няма да ни направят. — И Кир излезе иззад храстите и тръгна към стадото. За да не помислят, че двамата пътници попадат съвсем случайно, Кир изсвири с уста и със смелост, която смрази Орфея, се насочи право към овчарите. Непознатите хора се извърнаха учудени, сетне се изправиха и се загледаха плахо в двамата непознати гости. Сами ли бяха те, или в храстите и върбалаците се криеха и други чужди хора? Те взеха тоягите си и ги стиснаха здраво, готови за каквото и да било нападение. Кир вървеше все така спокойно и самоуверено, като подсвиркваше приятелски. Орфей потичваше да го настигне, но краката му бяха се подкосили от страх.

Когато стигнаха на десетина крачки от овчарите, брадатият мъж се изпъчи и извика с глас, в който имаше повече страх, отколкото смелост.

— Кой сте вие и за какво идете?

— Ние сме мирни хора и търсим вода за пиене — отвърна Кир.

— Има ли други хора с вас и къде са те? — викаше все така високо, с разтреперан глас брадатият овчар.

— Само ние сме — рече Кир и подаде ръката си на брадатия овчар.

Дружината заобиколи двамата непознати гости. Всички ги оглеждаха любопитно и страхливо. За добро или за лошо идеха те? Дали наистина търсеха само вода за пиене, или идваха за грабежи? Тук, като пътуваха срещу течението на реката, понякога слизаха разбойници от непознати морски краища, нападаха стадата, отвличаха овце и агнета, понякога съсичаха волове и крави, ако им паднеха, и ги замъкваха в лодките си. Наистина такива нападения не се случваха всеки ден, нито дори всяка година, но битките с тези дръзки крадци понякога биваха упорити и кървави и за героите от селището се приказваха приказки и се пееха песни. Обикновено нападателите слизаха тихомълком и добре въоръжени, се нахвърляха върху стадата с изненада. А, ето сега идваха двама души, и идеха като приятели — с предупреждение. Дали това не беше измама? Дали не искаха да ги заблудят, за да ги ударят със скритите си сили?

За да им покаже, че са мирни гости и сърдечни приятели, Кир видя в листата на гъстия бърз голяма износена кратуна, посегна, взе я и пи дълго и с наслада. Сетне я подаде на слияния Орфей, избърса с ръкава устата си и седна.

— Бре, задушно! — рече той и поклати глава. — Уморихме се.

— А откъде идете? — попита поуспокоено брадатият овчар.

— Отдалече. Па ни се свърши водата, а без вода в тия горещини накъде?... — Кир помълча. — Седнете де! — покани той овчарите повелително. Но те само се спогледаха и не се помръднаха. — Има ли някъде наблизо извор? — подхвана пак разговора той.

— Ето, тук наблизо е! — обади се русо момче със сини добродушни очи.

— Ние имаме и съдове, ще ги напълним и ще поемаме пак.

Дружината мълчеше — никой нищо не продума. „Лошо — мислеше си Кир. — Мълчат, не седат — лошо.“

— А как — ловите ли риба? — дигна Кир поглед към едрия рошав главатар на момчетата.

— От време на време — отговори сухо главатарят.

— Седнете де! — махна повелително Кир. — Вие май се уплашихте? — И той се усмихна широко, приятелски.

— Па знаем ли какви сте и откъде сте? — проломоти едрият главатар.

— Каквито и да сме — ето, вие сте толкоз много, а ние сме само двама. Какво можем да ви направим?

— А... — заекна главатарят. — Нямате ли... тъдява някъде... още хора, а?

— Ние сме всичко трима души — рече Кир. — Ето ни двамата при вас, а третият пази лодката.

— Я да видим и другия — кимна с глава брадатият мъж, който изведнъж стана дързък и смел.

— Да не е клопка? — подметна едно от овчарчетата.

Главатарят не се уплаши. „Пък кой знай!“ — помисли си той. И като извика настрана русото овчарче, поръча му нещо, посочи му с пръст и се върна. Кир следеше всичко това под око. Той разбра, че не им вярват и че се страхуват от ненадейно нападение и грабеж. „Нека се уверят“, рече си Кир. Орфей само гледаше и слушаше изплашен и забъркан. Все му се струваше, че тези момчетии ще им напакостват нещо, пък може и да ги пречукат. Нито ще види някой, нито ще научи. Тъй и ще си го чакат там в родната планина, тъй и ще поглежда към пътя за равнината русокосата Дика... А може и да ги вържат и да ги затворят. Може съгледвачите на владетеля да ги надушат и да ги спипат... Орфей изтръпна, мравки полазиха по тялото му: Само там не иска да се върне той, само оня омразен дворец не иска да вижда!... Противни му са всички ония лицемерни и дребнави придворни, ненавижда ги той повече и от самата смърт. Сега, след като се отскубна от лапите им, сега, когато беше на свобода, той разбра в какъв гнил и мръсен свят е прекарвал толкова време!... По-добре да го удавят, да го убият, жив да го изгорят, но да го не връщат там...

Като гледаха Орфея така объркан и изплашен, овчарите се окопитиха и разбраха, че ако са дошли като нападатели, те няма да изпратят такъв свит и слабоватичък момък. Пък и целият той им вдъхваше някакво необяснимо доверие. Не може човек с такива благи, кротки очи да мисли зло.

По едно време русото овчарче изтича откъм пътеката и размаха тоягата си:

— Избяга! Скоро! — викаше то.

Овчарите наскачаха и хукнаха към него. Кир изпревари всички, лек, ловък и пъргав като топка.

— Кой избяга? — спря се задъхан той.

— Момчето. Избяга с двете лодки.

— Как с двете лодки? — стрелна го Кир. И преди другите да се усетят, той се спусна през зашумената пътечка към брега. Наистина по средата на широката мързелива река се люлееха две лодки — лодката на Кир и прогнилата черупка, която намериха завързана на един брястов кол до брега. Траян дърпаше леко с лопатите, колкото течението да го не измести надолу, и чакаше да разбере какво ще стане с другарите му.

— Защо си избягал? — извика сърдито Кир.

— Че откъде да знам кой е този — дигна рамене Траян.

Но преди Траян да обърне лодката и да се приближи към скелята, пристигнаха и другите овчарчета. Последен тичаше Орфей. Брадатият мъж, уверен, че момчетата наистина са само три, хвана Кира за ръката и го раздърпа сърдито.

— Защо сте откраднали нашата лодка, а? — сопна се той.

— За вашата лодка аз не давам една върбова треска — отвърна спокойно Кир и смигна презрително. — Но нашият другар е постъпил умно — ако вие сте лоши хора, няма с какво да го преследвате, като ви вземе лодката.

— А, щом е така, ние с вас двамата иначе ще се разправим! — стисна го още по-здраво брадатият мъж за ръката. Кир се извърна и го изгледа изпитателно отдолу нагоре, като че ли преценяваше като каква ще да е силата му.

— Пусни ме! — рече твърдо Кир и се дръпна ловко.

Обиден, види се, че така лесно го изтърва, брадатият мъж посегна да го хване отново, но Кир пак се изплъзна от ръцете му. Овчарчетата и Орфей гледаха смутени и слисани. Високият брадат мъж подгони Кира, но не можа да го хване, макар че Кир се въртеше наоколо.

— Дръжте го! — изкомандува най-сетне брадатият мъж. Едно от овчарчетата посегна да го хване, но само съдра ризата му. Друго препречи пътя му, но Кир го гътна и отскочи като топка на другата страна.

— Дръж се, Кир! — извика Траян и се изправи, за да се хвърли във водата. Но Кир му махна повелително да си седи в лодката.

Орфей прехапа устната си, очите му пламнаха гневно, той направи лек скок и хвана за ръката едрият мъж.

— Какво искаш от нас, човече? Какво сме ти направили?

— Дръжете и него! — извика мъжът. — Ще ги науча аз тия разбойници! Ще ни платят сега за всичко.

В това време петима от овчарите се метнаха върху Кира. Той се огъна, пътна двама на земята, един удари по брадата, изплъзна се пак и се хвърли от брега във водата. Овчарите потърсиха камъни, за да го замерят, но Кир не се виждаше никакъв. Много навътре, дето никой не очакваше, че ще се покаже, Кир надигна мургавата си глава, пое си набързо дъх и пак се скри под водата. Учудени от тази ловкост, овчарите останаха с тояги и камъни в ръцете, без да се опитат дори да го замерят. Когато втори път се показа над водата, Кир вече беше близо до лодките. Той се извърна, та погледна към брега, сетне с няколко мощни и пъргави удара на краката отиде при Траян, покачи се на лодката, изцеди бавно и внимателно косата си и погледна към брега. Едрият мъж беше хванал Орфея и го дърпаше.

— Доведи лодките по-близо до брега, на петдесетина крачки под скеличката — поръча Кир. — Ех, ако да не беше Орфей, тъй щях да цапардосам тоя брадат дангалак, че да ме запомни, но... ще пребият Орфея. Яд ме е, че ти не беше на брега вместо него.

— Аз нали ти казвах! — извика накипял от гняв и досада Траян.

— Нищо — махна с ръка Кир. — Аз да отивам, че може да го пребият.

И преди Траян да разбере къде ще отива, Кир се хвърли във водата и бързо зацапа към брега. Овчарите оставиха Орфей и се вгледаха учудени в него. Защо това момче се връща пак назад? Дали не взе някое страшно и опасно оръжие? Дали не даде някакъв знак на своята скрита дружина?... Овчарите гледаха как бързо и безстрашно плуваше към тях, спогледаха се, издърпаха Орфея нагоре и сами се оттеглиха към тясната пътечка. Кир излезе на брега, отърси се, приглади пак плътно косата си и тръгна спокойно и смело нагоре. Овчарите гледаха ококорени и не знаеха какво да правят. Това безстрашие ги порази. Не е чиста тази работа, мислеха си те, това чужденче крие някаква тайнствена сила... Те гледаха каменните му

мишци, опечени на слънцето и лъснали от водата, гледаха и не можеха да се начудят. От всички най-смутен беше брадатият мъж и поради това, когато Кир стигна до тях и посегна, та издърпа Орфей, никой не дръзна да го възпре.

— Да не беше моят другар — и Кир го посочи с поглед, — щях да ви науча как се закачат мирни пътници, но... хайде да забравим лошото...

— А защо не казвате кои сте и защо сте слезли тук? — обади се примирително брадатият мъж.

— Нали ви казахме — пътници сме, слязохме да потърсим прясна вода — отвърна троснато Кир.

— А закъде пътувате? — попита недоверчиво русото момче.

— Пътуваме си по работата — отговори неопределено Кир. — Пък щом толкова искате да знаете накъде пътуваме, ще ви кажа — натърти той, като се напрягаше да измисли нещо по-правдоподобно. — Пътуваме при брата на ей онова момче в лодката, той с дружината си от една година се е заселил нейде нагоре и лови риба в реката.

— Има, има рибари нагоре! — извика най-младото овчарче. — Татко разправяше, той ходил при тях. Сеели и жито.

— Ха, ето, те са! — потвърди бързо Кир.

— Че тъй кажете, та да се разберем! — обади се примирително и малко сконфузено едрият мъж. — Знаете, понякога ни нападат разни разбойници и ни отвличат стадата...

— Ба, има и лоши хора — съгласи се тутакси Кир.

Най-малкото овчарче вече гледеше усмихнато и приятелски Орфея. Орфей също го изгледа приветливо.

— Ти имаш свирка! — учуди се радостно Орфей. — А знаеш ли да свириш?

— Като него втори свирец в селището нямаме — похвалиха го в един глас неколцина от овчарите.

— Значи имате и други свирци?

— Имаме, имаме! — потвърдиха те.

— А я посвири да те чуем и ние! — тупна го ласкаво по рамото Орфей.

— Сега не ми се свири — сви устни овчарчето.

— А кога свириш? — не го оставяше Орфей.

— Кога се захлади.

— И аз тогава свиря — смигна Орфей.

Овчарчето се ококори.

— И ти ли свириш? — И то измъкна свирката от пазвата си. — На, посвири да чуем.

— Най-напред ще посвириш ти, че сетне аз — настоя Орфей.

Увлечени в тази другарска разправия, овчарите също се намесиха, сбутаха малкия си другар и го накараха да свири. Те искаха да се похвалят пред непознатите чужденци, а също така да видят дали този момък умее да свири, или само тъй се шегува...

Малкото овчарче духна засрамено в свирката, сетне намести сериозно и важно устничките си и засвири. Наистина то не свиреше лошо, само тук-таме бъркаше в извивките, някъде не можеше да улучи ония височини, които искаше да вземе, но все пак за обикновените слушатели това беше задоволително майсторство. И овчарите го гледаха с възторг, те се гордееха с него. Малкият музикант изсвири една песничка, изсвири още една, третата не беше упражнил добре и я изсвири с доста грешки, а при четвъртата засече, свали засрамено свирката и я отпусна надолу в малката си, опалена от слънцето ръчичка.

— Ха сега да видим тебе! — усмихна се недоверчиво русото овчарче и кимна с глава към Орфея.

Орфей посегна, та взе свирката, огледа я, като че ли търсеше някаква скрита повреда, духна, поглади с дланта на дясната си ръка отворите, пак духна, след това я намести внимателно в ъглеца на устата си и пръстите му заиграха в невидим и вълшебен ритъм. Мека, лека, топла мелодия се плъзна върху спокойната мътна вода, вплете се в натезжалите зелени вейки на гъстите върбалаци и отпуснатите крайбрежни дървета, напълни учудените диви души на овчарите, покори ги, стопи ги и ги преобрази. Някакъв невидим и незнаен глас, мил и убедителен, им разказваше за един далечен хубав свят, дето хората работят доволни и весели, работят задружно и мирно и дето всеки трудолюбив и свободен човек е драг и очакван гост. Там има също такива гойни стада като тъдявашните, но те носят на шиите си прекрасни звънци, чиито песни се сливат с песните на хората... Изведнъж Орфей скърши приказката за далечната хубава страна на свободните добри хора и подхвана кръшна, игрива песен. Мускулите трепнаха неволно, лицата цъфнаха в широки, благи усмивки, очите

— Дръж, хубава свирка имаш — посегна Орфей към малкия овчар. — Учи се, залягай и ще научиш още по-хубаво да свириш.

Овчарите като че ли се събудиха от дълбок и красив сън. Брататият главатар, разлюлян като от треска, пристъпи към Орфея и се наведе.

— Прощавай — рече той много тихо, — ние... аз бях много лош с вас... с тебе...

А едно черно момче с ниско чело и с широка уста, види се, затрогнато за пръв път през живота си, се спусна към Орфея, стисна му сърдечно ръката и го погледна умолително.

— Остани при нас! — рече то само.

— Ако ми падне път на връщане, ще се отбия — усмихна му се другарски Орфей. О, ако те знаеха колко беше измъчен той и с какво нетърпение бързаше да иде в своя роден край, дето го чакаха родителите му, а може би и тя, Дика!... Мъчно му беше на Орфея, че трябваше да лъже тези затрогнати овчари, но нямаше какво да се прави — съгледниците на владетеля можеха случайно да попаднат тук и да научат, че е минал един прочут свирец...

— Ще се върнем... Пак ще се върнем — поклати утвърдително глава Кир. — А сега да вземем вода и да продължим, че нас път ни чака.

— Вода! — извика повелително брататият мъж. — Скоро донесете стомните!

Кир и Орфей извикаха Траяна. Малкият рибар постоя малко, за да разбере дали не им кроят някаква примка, но когато Кир махна нашироко с десницата, той дигна веслата и ги удари силно в мътната вода.

Колкото и да бързаха, тримата пътници трябваше да останат още малко в сянката на широките каваци, за да си похапнат от трапезата на овчарите. Най-сетне яденето свърши, пълните стомни бяха пренесени на брега до лодката, тримата пътници се качиха и Кир дигна лопатите.

— Вземете и нашата лодка! — предложи им любезно, от все, сърце едрият мъж.

— Стига ни една — махна другарски Кир.

— Довиждане! Да се отбиете на връщане. Ще ви чакаме в селото! — извикаха овчарите и дигнаха високо гегите.

— Непременно да се отбиете... Довиждане...

18.

Кир и Траян отново опънаха мишци и лодката запори водата нагоре срещу течението. Не можеха да си отдъхнат нито за миг, защото колкото и да течеше бавно, все пак, ако оставеха лопатите, щяха да поемат надолу. Друго беше в морето — там човек можеше да се отпусне, да си почине, да се разгледа. Там и когато се бърза нанякъде, гребането е спорно.

Орфей си мислеше за случката с овчарите. Всичко мина благополучно. Но овчарите са овчари — с тях, колкото и да са диви, човек все ще може да се разбере. Лошо ще е, ако попаднат в ръцете на съгледниците, които владетелят е пуснал из цялата страна. Тогава спасение няма да има.

Страхът от тези проклети съгледници залягаше все по-дълбоко и по-дълбоко в сърцето на Орфея. Струваше му се, че ако мине успешно града на трите реки, нататък всичко ще тръгне благополучно. Там, в този град го чакат те, за да го хванат и върнат в омразната столица при противните и надути благородници. Тогаз вече няма да има отървяване.

И само като си помислеше, че може да попадне в ръцете им и да се загуби до края на живота си, далеч от своя чуден роден край, Орфей се отпущаше, подкосен от дълбоко и непреодолимо отчаяние. Не! Той ще се бие с последни сили, ще ги дере с нокти, той ще загине в люта и неравна битка, но няма да им се даде да го върнат, няма да падне в ръцете им жив.

И колкото приближаваха града на трите реки, толкова повече Орфей мислеше за своето опасно бягство. Той не гледаше вече зелените брегове, не се любуваше на тежките, гъсто листнати върбови клони, които с върховете си докосваха мътната вода и се отражаваха в сянката на завоите. Само от време на време махаше с ръка, защото над главата му прелитаха комари, макар че още не беше се мръкнало.

При един гол бряг, дето имаше явни следи от брод, Кир изведе лодката и я завърза за един корен. Направиха кратко съвещание. Решиха да попътуват още малко, докато да се мръкне, да завържат лодката някъде на по-затулено място и като се завият по-добре и презглава, за да не ги хапят комарите, да пренощуват. На другия ден ще карат по-бавно, та към привечер да стигнат до града. Ще оставят

лодката в някой гъст шавар, ще се вмъкнат в града по тъмно и на другия ден призори ще излязат оттатък. Там ще се разделят — Орфей ще поеме пътя за своя роден край, а Кир и Траян ще се върнат. Това бяха плановете на Кир. Траян и Орфей слушаха и само кимаха с глави. И в същото време Орфей си мислеше — кога на Кир му оставаше толкова време да мисли за всичко? Ето, по цял ден опъва лопатите, а никога не е охнал, никога не е казал, че е уморен, и винаги е мислил за всичко, и всичко е предвиждал, и всичко знае, и всичко става по неговия план, така както трябва да стане. Чудно момче, прекрасен другар, умен мъж!

Мръкна. Върху лодката налитаха вече цели облаци комари. За да могат да изберат по-хубаво място за нощуване, тримата пътници хвърлиха по една дреха върху главите си. И все пак комарите проникваха и през малките отвори, впиваха се в лицата, хапеха досадно и немилостиво.

На един затулен завой, дето водата завърташе и дето нямаше комай никакво течение, Кир свърна лодката и я удари в брега. За да си бъдат съвсем спокойни и за да не я завързват за брега, те хвърлиха малката котвичка. И като похапнаха, като се напиха с прясната вода, която взеха от овчарския извор, тримата пътници се свиха в дъното на лодката, покриха се добре и заспаха дълбоко и сладко, грохнали от уморителното пътуване. Те спяха като деца в голяма люлка, обгърнати от дълбоката тишина на този далечен й пуст край. Само от време на време нещо изшумоляваше тихо в гъстия върбалак и понякога се дочуваше рязък плясък на някоя по-едра риба, която подскачаше над водата.

Събудиха се разтърсени от хладината на утрото. Орфей смяташе, че още щом се събуди, и ще тръгнат, но Кир не бързаше. Първом той измъкна въдицата си и налови риба. Сетне, като слезе на брега, дето изнесе едно дърво от лодката, той насипа някакъв прах върху дървото и след доста дълго, но енергично търкане го запали. Скоро на мъничка полянка под върбите лумна буен огън. Там опекоха прясната риба, наядоха се до насита, опекоха риба и за из пътя и поеха пак нагоре.

И колкото повече приближаваха града на трите реки, толкова Орфей ставаше по-неспокоен. Струваше му се, че макар да е облечен с прости рибарски дрехи и да е задебелен и загорял от дългото пътуване и от слънцето, съгледниците ще го познаят и ще го хванат още щом

слезе. Но дали ще го познаят? Какво ли мисли Кир? И Орфей се провикваше от време на време, за да се обърне Кир, та по израза на лицето му да разбере дали и той не се тревожи така. Но Кир беше спокоен и съсредоточен в работата си. Това успокояваше за известно време и Орфея. Но замислеше ли се, Орфей си представяше как ще влязат в града и как веднага ще го познаят, как ще се хвърлят да го заловят и как той ще се бие до последни сили, до смърт.

За пръв път, откак пътуваха нагоре, те срещнаха сал, натоварен с някакви стоки. Двама души с дълги пръти управляваха сала. Поздравиха се по морски обичай.

— Откъде и накъде? — попита по-възрастният мъж от сала.

— От морето! — извика неопределено Кир. — Отиваме на гости.

Пожелаха си взаимно добро и леко пътуване и скоро се изгубиха зад един завой.

Привечер приближиха града. Тук-там по двата бряга се мяркаха малки селища. Срещнаха още един сал. По-нататък срещнаха и лодка. Пак се поздравиха и пак се разминаха бързо и неусетно. Но тези салове и тази лодка, а също така и по-честите селища показваха, че градът е наблизо.

— Ще ме познаят ли? — попита по едно време Орфей и очите му горяха тревожно и плахо.

— Кой да те познае? — изгледа го учуден Кир.

— Съгледниците на владетеля.

Кир сви устни и заклати отрицателно глава.

— Е, а ти как мислиш — все така неспокойно гледаше Орфей, — дали няма съгледници?

— Може и да има, и сигурно има, но ние няма да им се дадем. Кому ще текне, че след толкова време Орфей ще мине през този град като обикновен рибар? — Кир се засмя тихо и сърдечно. — Я се погледни във водата какъв си станал! Ето, и брада си пуснал, и мустачки имаш вече, и косите ти са усукани като водорасли...

Орфей се поуспокои малко, но на него все му се струваше, че съгледниците знаят как пътува и че колкото и да се е изменил, пак ще го познаят и ще го задържат...

Наближиха града. На едно място тримата другари слязоха на брега, изкачиха се на близкото хълмче и оттам разгледаха всичко и се

уговориха къде точно да спрат, как да прикрият лодката и откъде да се вмъкнат в крайнините на града.

Те чакаха, докато да се стъмни съвсем, след като избраха скривалището за лодката си. Всичко се нареди добре. Бутнаха лодката в един шаваров гъстак, от който лесно се излизаше на брега. После сложиха сигурен белег и тръгнаха за града.

Никой не би ги спрял да ги пита кои са и откъде са, никой не би се усъмнил в тях, но при все това сърцето на Орфея биеше до пръсване. Тук е опасният праг. Тук съгледниците са го завардили. Но те ще търсят добре облечен младеж, а той, Орфей, е същински рибар. Кой ще се досети, че това е той, първият музикант на богатия и силен владетел?

В една от крайните къщурки, схлупена и бедна, Кир се отби. Пред измазания с глина сайвант играеха цял рояк деца. Кир попита дали в къщи е майка им, или баща им. И ето, иззад къщурката излезе попреминала жена с набръчкано лице. Тя приближи към Кира, вторачена и учудена, сложи ръката си над веждата, както се слага, когато пече силно слънце, и попита кой е и какво търси у тях.

— Разпъди децата, па тогава ще ти кажа — изгледа Кир рошавите главички, които го бяха начавалили.

Жената го погледна недоверчиво и дори малко враждебно, както му се стори, но все пак къшна на дечурлигата и те се пръснаха настрана.

— Слушай, стринке — каза с престорена искреност Кир, — трябва да ида на гости на чича си, който е богат човек, а с тия дрехи ще ме изпъди. — И Кир опъна избелелите си закърпени гащи. — Моля те, намери ми още сега едни по-свестни панталони и една каква да е здрава риза, ще ти дам пари — хем ще платиш дрехите, хем ще останат и за тебе.

— Че колко пари ще ми дадеш? — изгледа го недоверчиво жената.

— Всичките си пари — натърти Кир и бръкна в джоба си. — Ето тук имаш половин жълтица, а като ми донесеш дрехите, ще ти дам още половин жълтица.

Очите на жената светнаха. Тя посегна, та взе златната пара, опипа я, стисна я със зъби и стоя така няколко мига дълбоко замислена.

Не искаше да изтърве парите — за нея те бяха цяло богатство. Жената се чудеше какво да измисли. Наистина в къщи имаше едни поздравни панталони и една проста риза, които мъжът ѝ пазеше като очите си и които обличаше при по-тържествени случаи, но дали ще ги хареса за толкова пари? И все пак тя реши да опита.

— Имам тук и панталони и риза, но ще ми дадеш ли цялата жълтица за тях? — изгледа го тя с очи, пламнали от надежда и очакване.

— Да ги видя — кимна нетърпеливо Кир.

Жената запали на огнището боринова главня и измъкна от една малка проста дървена ракла панталоните и ризата.

— На мъжа ми са — рече тя, — но ако ги харесаш, вземи ги.

Кир ги разпери като опитен дрехар, опипа ги навсякъде, разгледа ги да не са нещо скъсани, премери ги напосоки на себе си, сгъна ги и пъкна жълтицата в разтрепераната ръка на бедната жена.

— Знаеш — рече той, като излизаше навън, — чичо ми е много богат човек и ще ми даде, колкото пари искам, ала ако му се мярна с моите мръсни скъсани дрехи, няма в къщи си да ме пусне. Хайде, остани си със здраве.

Жената бе занемяла от щастливата изненада, та дори не можа и да му пожелае добър път и лека нощ. Кир изтича при Орфея и тикна в ръцете му панталона и ризата.

— Обличай ги! — рече той заповеднически и кимна към един затулен ъгъл в тъмната и глуха покрайнина. — Хвърли тези рибарски дрипи, те си свършиха работата. Отсега нататък ей тия дрехи ще ти отварят пътя към твоя роден край.

— Но защо? — пое смаян дрехите Орфей.

— Ето за това, че ако тук някой от съгледниците те види с дрехи, каквито носят нашите моряци и рибари, ще се усъмни и може да те задържи. А като се облечеш с дрехи, каквито носят тядявашните хора, кой ще се досети, че това е беглецът Орфей?

После Кир продължи своите наставления:

— И няма вече да ходим заедно. Ще се следваме, без да се губим един от друг, но тъй, че това никой да не разбере. Ако някой съгледник ни спре и ни задържи, за да ни разпита по-изтънко, бягай и не поглеждай назад. Щом ти не си хванат, ние ще се отървем как да е. Но пипнат ли тебе заедно с нас, тогава и ние ще хлътнем. — Кир помълча,

погледна Орфея, тупна го леко, гальовно по рамото и кимна окуражително: — умната, и всичко ще се нареди.

Хвърлиха старите рибарски дрехи на Орфея в една локва. Кир не искаше хората да ги намерят оставени на улицата, защото, щяха да се раздрънкат.

Тримата другари пренощуваха отгатък града, в една купа сено. На сутринта Кир отиде в града, обходи го, купи малко храна на Орфея за из пътя и се върна. Тук трябваше да се разделят. Кир даде последните наставления на своя любим приятел. Той му поръча да си върви из пътя с престорено нехайство, да се прави на прост, да казва, че отива при татко си, който е излязъл с дружина на риболов нагоре, по реката, да не се издава, че носи жълтици, да поминува, както може, и за малко храна да не дава много пари. Хората ще се усъмнят и или ще го предадат, или ще го пречукат, за да го оберат. А когато наближи своя роден край, да поеме напреко през планината, да стигне в селището си нощем и скрит наблизко до къщата на баща си, да проучи добре дали някой не го е завардил там. Да забележи накъде излиза баща му и да му се обади скритом отдругаде.

Орфей само кимаше послушно, мигаше и не знаеше с какво да се отблагодари на своя умен, смел, верен и предвидлив другар. Слънцето беше се издигнало вече, а те все още не можеха да се откъснат един от друг. Но наоколо се замяркаха хора, та поради това тримата другари слязоха в една гъстозелена долчинка, далече от каквито и да било хорски очи. Там те казаха своите последни поръчения.

— Спомняй си за мене — рече просълзен Кир. — Вечер, когато засвириш във вашата хубава планина, която така много искам да видя, посвири малко, много мъничко, и за своя приятел от далечното море.

А Траян прегърна Орфея и просълзен от дълбоко вълнение, рече:

— На, кажи само, и аз ще дойда да те изпратя чак до къщата ви, без да вляза дори в нея!...

Когато се прощаваха вече, Кир стисна здраво Орфея за китката на ръката, стисна го до болка със своите железни пръсти.

— И никъде по пътя да не свириш! — шавна той с показалеца на десницата си. — За нищо на света. Това може да те издаде и да те погуби. И да скриеш свирките така, че никой да не може да ги види и да ги намери. Защото някой преоблечен съгледвач по пътя може и по свирките да отгатне кой си.

Това бе последната поръка на Кир. Най-сетне Орфей метна малката пъстра бохчичка на рамото си и се измъкна из гъстия шубрак. Той свърна бързо към пътя, пое го, без да се обърне, и скоро се изгуби надолу сред дърветата и високата трева. Беше му леко и приятно, защото усещаше вече дъха на своята скъпа родина. Но същевременно той беше развълнуван, защото се страхуваше, че ей тук, на прага на неговото завръщане, съгледниците на жестокия и противен владетел могат да го спрат и да го върнат...

Отсега нататък Орфей трябваше сам да се грижи за всичко. Нямаше го вече умния, предвидлив и ловък Кир, нямаше и предания, верен и смел Траян. Орфей крачеше бързо по неравния тесен път и се оглеждаше от време на време. Все му се струваше, че и при най-незначителната пречка той ще се обърка и ще пропадне. Но кой пък ще седне да го закача? И защо ще го закача? Та само едно ли момче е минавало по този път?...

Така, плах и несигурен, Орфей измина няколко крачки. И се поуспокои. Мяркаха се далечни планини, мерджелееха се зелени баири, потопени в маранята на горещото предпладне. Ето, все по реката, все по тази хубава долина, все отдясно на безкрайната планинска верига той ще стигне до своя роден край. Дали неговите родители го чакат? Те са го забравили и прежалили вече. Те са помислили, че му се е харесало в далечния, красив и непознат град при богатите и знатни хора и че няма вече да се върне при тях. А Дика? И тя ли го е забравила? И тя ли не го чака вече?... Като си помисли за малката руса пастирка с ясните сини очи, топла тръпка мина през гърдите на Орфея и пресече краката му... Домъчня му за толкова изгубени дни, за дните, пропилены в неволи и борби с ония студени, жестоки и лицемерни богаташи... Орфей си спомни как го извеждаха в блестящите широки зали, за да им свири, как му се усмихваха престорено само защото му се усмихваше владетелят, жена му и дъщеря му, и как го одумваша зад гърба му. Как дълбоко и страшно ги презира той! Да можеше, би ги помел с един замах в морето. И му се струваше, че целият град би си отдъхнал, че всичко там би се преобразило!...

Орфей беше се унесъл в спомени и не сети как стигна до двайсетина колиби край пътя. Няколко голи дечица си играеха настрана в пясъка на сухо речно коритце. Едно лениво псе се измъкна от някакви храсти до последната колиба, изгледа го равнодушно и сви зад купчина камъни. Това село беше глухо и пусто, като че ли едничките му обитатели бяха голите деца. Орфей пак се загледа в далечните планини, но нечий груб глас го стресна. От нисък заслон, направен до колибата от колове и вейки и покрит с изсъхнал вече шавар, се измъкна едър мъж с малка бойна секира на кръста.

— Кой си ти? — досадно и малко троснато му завъртя с глава непознатият мъж.

— Пътник — отговори преbledнял и замаян от страх и смущение Орфей.

— Откъде идеш и закъде отиваш? — дойде до него мъжът, като го измерваше строго. Този човек като че ли се сърдеше на Орфея, задето го е принудил да се дигне от сянката на ниския заслон.

— Отивам при татка — излъга напосоки Орфей, уверен, че ей сега ще го спрат и ще го вържат и че всичките му мъки и надежди да стигне благополучно до родния си край са отишли на вятъра.

— А де е татко ти?

— С дружина е... лови риба нагоре.

— Нагоре! — разсърди се още повече непознатият мъж. — Къде точно? Знаеш ли?

— По реката са — посъвзе се от първото смущение Орфей, — вуйчо снощи си дойде и каза да ида аз да го заместя.

Откъм заслона се показа още една сънлива глава. Това беше възстар мъж, оплешивял вече, нацупен и като че също тъй недоволен от това, дето Орфей го е принудил да се покаже навън.

— Доведи го тук! — извика плешивият.

„Свърши се с мене!“ — отпусна се Орфей. Но си спомни за Кир, който никога не отпаднаше духом и винаги се изплъзваше в каквото и тежко положение да беше изпаднал.

— Виж, бе! — посочи строго плешивият. — Прилича на оня неблагодарник, дето го вардим. — И той се вторачи в Орфея. — Я му виж боя, виж му косата — точно, както ни го описаха.

Но неговият другар прихна и се преви надве.

— Ти си луд, бе! — извика той все още превит от смях. — Онзи, дето го вардим, е бил облечен като самия владетел... А я виж тоя какъв е почернял като рибар...

— Ти не гледай това — възрази плешивият и смигна недоверчиво. — Той може да е почернял, като е бягал... Ръцете му виж ти, по тях ще го познаеш какъв е и откъде е...

— Защо пък по ръцете? — сви рамене едрият пазач.

— Защото оня е бил свирец, нищо не е работил и ръцете му са меки като памук.

— Аха! — досети се едрият пазач и хвана дясната длан на Орфея. — Работник човек, бе — обърна се той към другаря си със самочувствието на добър познавач. — Я какви слинове има ръката му. И е изподраскана — виж.

Орфей си отдъхна.

— Знаеш ли да свириш? — извика плешивият.

— Не знам — смутолеви Орфей.

— Къде ще ти знае да свири! — махна с ръка едрият пазач. — Не виждаш ли го какъв е глупав и смотан... Да си върви по пътя и това е...

— Чакай! — подаде се навън плешивият. — Да иде по-напред да ми донесе прясна вода от извора, че сетне.

Едрият пазач измъкна две стомни и напъти Орфея надолу към китка брястове, дето бликал бистър и студен извор. Орфей грабна радостно стомните и забърза, защото и сам беше ожъднял. Но на връщане с пълните стомани в ръце и по лекото нанагорнище той има време да се поразмисли и да пресметне голямата опасност, която едва-едва беше се поразминала. Ако бяха малко по-досетливи, те щяха да го задържат, да го обискират, да го проучат добре... Но пък малко ли младежи са минали оттук, рече си Орфей. Първите, които са им попаднали в ръцете, сигурно са били разтакавани. Но сега им е омръзнало, пък и този живот тук им е харесал — лежат по цял ден като котараци и за нищо не се грижат...

Орфей занесе стомните до навеса, остави ги и се дръпна един разкрач назад. Едрият пазач го погледна строго и му махна:

— Хай върви си де! Какво чакаш още?

— Да ми дадете нещичко да похапна, а? — загледа го с престорена наивност Орфей. — Не знам колко време ще пътувам и кога ще намеря татка...

Плешивият съгледник се напи с прясна вода от стомната, дигна глава, та го измери многозначително и сви устни.

— Бой не щеш ли, а? Нехранимайко! Скоро да се пръждосваш от очите ми!

Орфей го погледна обидено и отстъпи страхливо назад. Но едрият съгледник стана и му подаде парче хляб.

— Не го закачай — рече той. — На връщане ще ни донесе печена риба...

Орфей взе хляба и си тръгна. Когато се отдалечи и се скри зад високи, гъсти шипки, през които минаваше изровеният път, той се опря, пое си дълбоко дъх и като човек, който дълго време е прекарал в затвор, разпери ръце, с очи, разширени от радост и щастие. Спасен е! Мина страшният праг! Всички предвиждания на Кир се сбъднаха, всички мерки, които той взе, за да заблудят съгледниците, хванаха място. Оттук нататък Орфей ще си върви спокойно — до родната планина. А оттам по незнайните кози пътеки ще се провере към бащиния си дом, дето сигурно го чакат други, по-умни, по-пъргави и по-съобразителни съгледници. Но той няма да се даде и на тях.

Орфей заситни бързо по изровения път, забравил за трудностите и неволите, които го чакаха при това дълго пътешествие. Той не мислеше нито за нощуването, нито за храната. „Няма да се спра никъде — мислеше си той, — ще вървя денем и нощем...“

Но привечер, когато голямото червено слънце се скриваше зад далечните сини планини, Орфей, грохнал от горещината, от напреженията на толкова дни и нощи, размекнат от безмилостните слънчеви лъчи, които през целия ден го шихаха в лицето, отвикнал да ходи във владетелския дворец, се отби да си почине в една суха долчинка, изровена от дъждовните порои, легна, загърна се с дрехата си и неусетно заспа.

Орфей спа дълбоко и здраво. От време на време потъваше в леки сънища, но те бързо се разнасяха. Най-сетне той сънува, че е още в двореца на владетеля, че Лира му се е разсърдила, защото го е набедила в кражба на някакво скъпоценно украшение, и че той, обиден до дъното на душата си, със сърце, накупяло от яд и презрение, я наругава жестоко и без да мисли какво ще стане след това. Лира избягва разплакана и след малко се явяват двама пазачи. Единият от тях е Мар, старият и верен прислужник на жестокия владетел. Мар

също гледа Орфея накриво. И Орфей още повече се ядосва. Значи, Мар милее повече за разглезената и глупава дъщеря на владетеля, значи, досегашните умилквания на този дъртак са били лицемерни!... Отведоха Орфея в подземията на двореца. И уж го водеха в подземията, а го спущаха от Орлов камък. Да, наистина това беше Орлов камък. Напъхаха го в една дупка, в дълбокото и влажно дъно на която имаше клечки и перушина от старо орлово гнездо. Орфей остана сам в тази дупка. Полека-лека студът започна да го щипе по рамената и да лази по гърба му. Влагата проникваше в коленете му. Беше мъчително и досадно, защото дрехата му беше къса и тясна, и ако се загърнеше от една страна, от друга се откриваше „Чакай! — рече си той. — Може би долу има хора — ще им се обадя да ме свалят!“ Той се наведе предпазливо, потръпна от страшната височина, дръпна се назад, за да не се подхлъзне по мокрия камък, и се събуди. Той се огледа замаян и не разбра къде е. Небето беше дълбоко и тъмно, от край до край посипано с безброй звезди, като че някой беше разсипал някаква жарава. Едни от въгленчетата бяха по-едри и по-светли, други едва-едва мигаха. Орфей се извърна на лакът, разгледа се учуден, с широко отворени очи и чак когато силна студена тръпка го разтърси от главата до петите, той скочи чевръсто и се огледа наоколо малко замаян след сладкия и дълбок сън. Да. Той се отби да си почине на по-затулено място, а е заспал, без да разбере. Старият овчарски усет се събуди у него — по хладината, по небето, по тази безкрайна, тежка тишина той разбра, че нощта отдавна е превалила и че докато да вземе един-два прехода, ще се разсъмне. Да се излежава повече в това глухо място и да зъзне нямаше смисъл. И Орфей пое нагоре по пътя. Той цапаше предпазливо, за да не си изкълчи някой крак в тъмнината, но пък и бързаше, за да се постопли малко.

След крепкия сън той беше огладнял. А в пазвата му беше загърнато само коматчето, което съгледниците на владетеля му дадоха вчера. И още нещичко му беше останало от храната, която Кир му тикна в ръцете, но Орфей така беше изгладнял, че излапа всичко на един дъх.

Когато слънцето беше се издигнало вече и гореше голия му врат, той влезе в малко селище. Орфей си спомни, че преди, когато пътуваше с владетеля за столицата, спираха тук, пиха вода от голям извор под селището, дори намериха мляко, което свариха и изпиха.

Орфей срещна две момчета, които бяха нарамили тояги и отиваха нанякъде. Той ги спря и ги попита могат ли да му дадат нещо за похапване. Младежите го погледнаха пренебрежително, отвърнаха сухо, че нямат нищо, и понечиха да продължат по-нататък. Но Орфей бръкна в джоба си и им показа една дребна монета.

— Ето — каза той, — имам само тази пара и ако ми дадете нещо за ядене, ще ви го платя.

С тази пара можеше да се купи цяла овца и поради това младежите се ококориха. Те измъкнаха от торбите си хляб и два печени гълъба, които, личеше, наскоро бяха изкарани от огъня, и му ги дадоха. Орфей ги взе, кимна им благодарствено и продължи. Още щом излезе от селището, той се скри зад храстите край пътя, разчупи хляба и започна да къса апетитно вкусното гълъбово месо. Той изяде двата печени гълъба. Сетне зави останалата храна, привърза я грижливо на кръста си и продължи. Сега, след като се наспа добре и след като се нахрани още по-добре, Орфей крачеше леко и се радваше на хубавото поле, на зеленините, на къдравите бърда и далечните сини планински вериги. Миришеше му вече на родна пръст, облъхваше го свежестта на любимата планина. Още ден-два, още три-четири денонощия най-много, и той ще си иде у дома.

Чака ли го някой там? Дали баща му и майка му са още живи? Дика спомня ли си за него, или отдавна го е забравила?... „Ех, — рече си тъжно той, — тя не дойде да ме изпрати, та сега след толкова време ще ме помни!...“ Така мислеше Орфей, но някакъв мил, сърдечен, приятелски глас като че ли му се обаждаше от дълбочините на сърцето му, че тя го помни, защото не е възможно да се забравят ония прекрасни дни, прекарани със стадата в дола под Орлов камък... Невъзможно е да се забравят толкова песни, които ѝ е изпял той, унесен в спомени за миналото и в надежди за бъдещето... Ами овцете? Ами козите? Кой ги пасе сега? И дали са същите, каквито ги остави? Ще го познаят ли, ще го подушат ли с влажните си муцунки?

Ще се спуснат ли, за да им даде трохи или кичур свежа трева, набрана сред някоя драка?... А Орлов камък — дали си е все така величествен и хубав, стръмен и страшен откъм дола и полегат и залесен откъм тяхното селище? И дали от най-високата му канара се вижда все така ясно и примамливо малката къщичка, с покрив от сиви плочи?...

Орфей вървеше все край голямата тиха река, потънала в зеленина и влага. На места той пресичаше малки, топли вадички, които се вливаха в тихата река, на места се спираше за малко под някоя тежка сянка, за да си поеме дъх, или се отбиваше край някой тъмен кичур зеленина, дето намираше изворче, пиеше и продължаваше да върви към залез слънце, изтръпнал от радостната мисъл за скорошна среща с родителите си и с нея — с Дика. Тези места му бяха познати — те така дълбоко се бяха врязали в паметта му още когато преди години мина оттук на път за столицата. Тогава той не знаеше, че ще се връща пеша, изгорял от слънцето, окъсан, преследван от съгледниците на жестокия владетел. Той си мислеше, че ще иде в тази прочута столица, която всички хвалеха, че ще види свят и като му омръзне, ще се върне в родния си край с кола и почести...

Ето я родната планина. Орфей върви, без да гледа къде стъпя, вторачен, захласнат, опиянен. Тук полето е равно като паралия. И в дъното като в бряг се издига тя — ненагледната красавица-планина. Сърцето на Орфея бие усилено, лек приятен гъдел минава на вълни, на вълни през гърдите му, той усеща криле на раменете си и лети, лети... Още един ден и една нощ път и — край на страданията! Ще бъде в роден кът, при родители и близки. Привечер, когато слънцето се наклони над високите планински гребени, Орфей ще стигне до града, който е разположен на двата бряга на тяхната река, точно там, дето тя напуска планината и навлиза в чудната равнина. Този град е врата на тясната планинска клисура, през която тече реката и по която се вие едничкият път за дълбоките и неизбродни дълбини на родната планина. Но там сигурно чакат съгледниците на владетеля. Ако той влезе в града, те ще го хванат. И тогава не ще може да ги залъже, за да го пуснат, както го пуснаха мързеливите пазачи до града на трите реки. Тук вече и дрехите му се отличават от дрехите на планинците. Но Орфей няма да им се даде, тук той знае всички пътечки, по които рядко дори през годината минава жив човек... Ето по тези пътеки ще кривне той, за да се добере до родния дом, до любимите места, при своите познати и близки...

Слънцето падаше зад далечните синкави очертания на откъснатата планина, загубена някъде в безкрая, когато Орфей наближи града, разположен на тяхната река. Той се спря за миг сред буйните лози, които бяха уплели всичко, вгледа се към ясните очертания на близката родна планина, опипа с поглед пътечките, що се виеха нагоре, и тръгна решително натам. Ще слезе под града, ще мине наляво от голямото и хубаво, пръснато по урвата селище и ще удари направо...

Дълго и мъчително се лута Орфей, докато да излезе на билото. И когато се изкачи, той изтри потта от челото си, обърна се и погледна равнината, притисната от мрака на тихата звездна вечер, спокойна и безкрайна като море. И ето, когато вече беше в недрата на своята родина и дишаше свежия въздух, напоен с билки и смола, приликата на равнината с морето го отнесе назад, в малкия остров, при бедните рибари, при Кир и Траян, верните и благородни другари. Орфей няма да ги забрави в песните си, а образите им ще останат до смъртта му в

неговото сърце. Ако той е тук сега, ако е пред прага на бащиния си дом, то това се дължи само на Кир. Без него, без опитността и предвидливостта му Орфей щеше да падне в ръцете на съгледвачите още по пътя. Но и сега трябва да бъде внимателен и съобразителен. „Случаят помага и на доброто, и на лошото! — спомни си той мъдрите думи на Кир. — На добрия случай помагай, а от лошия се пази като от огън!...“ Далече в мрачината лумна пламък, изви се и се понесе нагоре, но скоро затихна и съвсем се изгуби. Някъде наблизко изписука пиле, от селището долитна откъслечен говор, от време на време близките върхари прошумоляваха леко по едва доловимия ветреца, който минаваше като ласка над притихналата гора. Орфей постоа още някое време така, с поглед дълбоко замечтан и впит в равнината, представи си мислено дългия, уморителен път, който беше изминал от града на трите реки дотук, извърна се рязко и се спусна с лек ход навътре в планината.

На един склон той видя трима въглищари, които се въртяха около своите огнища. Но Орфей не им се обади, макар че беше гладен до припадане. Не. Никой не трябва да узнае, че той се е върнал. Ще се обади само на баща си и на майка си, ще се обади и на Дика, но предпазливо, внимателно, защото тъкмо около бащиния му дом може да има здрава засада от опитни пазачи.

Черните мършави лица на въглищарите, озарени встрани от отблясъците на огнищата, изглеждаха като лица на някакви страшни, неземни същества. Орфей знаеше, че всъщност те са много благи и добри хора и те биха му дали последните си зальци, за да се подкрепи и да се напие до насита с вода от стомните им, но те ще се усъмнят в него и, виж, още утре мълвата ще полази по цялата планина за момчето с чуждестранните дрехи...

Орфей се спусна леко по един сипей, сетне се изкачи на остър връх, разгледа се, да види накъде трябва да се насочи, за да не забърка посоката из доловете и сипеите, и с тъга се вторачи към реката, дето криволичеше широк и удобен път. По този път би стигнал докъм полунощ, само за два-три прехода. Но — не! Направо през планината — само така ще се изплъзне от лапите на съгледниците... И Орфей тръгна пак, спъван в тъмнината, шибан от пръчките и вейките на храстите и дърветата. Цървулите му отдавна бяха се скъсали. По крачолите му висяха парцали. Краката му се набиха, ръцете и лицето

му бяха изподраскани и разранени вече, но той не се отчайваше, не се спираше нито за миг. Напред! Напред! Орфей няма да се даде в ръцете на лицемерните, безмилостни и капризни обитатели на владетелския дворец, няма да попадне в ръцете на оная подла сган...

Късно след полунощ той спря в изоставена, запустяла овчарска колиба. Влезе вътре, напипа разквивен нар от изсъхнали, щръкнали вейки, отпусна се и полегна. Миришеше на изсъхнал овчи тор и тази стара, позната миризма като че ли го възроди. Той поемаше дълбоко дъх и чувствуваше как нови сили нахлуваха в гърдите му. И така, отпуснат на неудобния нар, но затоплен под тази изоставена стряха, той се замечта и без да усети, заспа.

Събуди се късно. Слънцето беше изгряло над срещните височини. Гъстите сенки бяха пометени от разхълмените била и висяха като облаци над дълбокото речно корито. Но слънцето бавно и упорито надничаше отгоре, за да ги прогони и от най-усойните места. Орфей разбра на кое място се намира и видя колко много беше се скитал залутан в тъмнината. Все пак родният дом беше вече близо — и през най-стръмните сипеи да тръгне, пак до вечерта ще стигне.

Той пое пак и сега освен дето виждаше всички удобни пътечки, но и местата му ставаха все по-познати. Към обед той зърна острите зъби на Орлов камък и сърцето му се преметна от вълнение. Краката му отмаляха, очите му пламнаха с необикновена сила. Толкоз близко! Ето, като се качи там, ще види малката къща със сивия покрив от големи гладки плочи, ще види зашуменото дворче над къщата, ще види може би и нея, безгрижна и весела, разшътана, със запретнати бели ръкави...

И Орфей тръгна право към Орлов камък. Оттам ще разгледа всичко, оттам ще се спусне към родния си дом, за да заварди пътеката, по която най-често минаваше баща му. Но дали е там? Дали е жив? Не са ли го измъчвали?... Неизвестността плашеше Орфея. Ако знаеше как са родителите му, той би бил много по-спокоен. Лошата истина е била винаги по-лека от мъчителната неизвестност. Орфей искаше да научи веднага как са родителите му, но това може би ще го тикне в лапите на съгледниците. Силата на човека се вижда именно при такива изпитания. Да трепереш от нетърпение, за да научиш съдбата на родителите си, и пак всяка твоя стъпка да бъде пресметната и измерена!

Ето чудния дол, дето прекара най-хубавите си дни с Дика. На горния край на дола той намери две хлапета по на шест-седем години. Те пасяха двайсетина кози. Козите бяха плъзнали по шубраците и канарите, а децата бяха разкопали вадичка на малкото изворче и бяха сложили перка, която за тяхна безкрайна радост се въртеше неимоверно бързо и дори пръскаше малки капчици настрана. Децата току-що бяха нагласили тази играчка и до такава степен бяха се залисали в нея, че не се обърнаха дори да погледнат кой спря зад тях. Орфей клекна, развълнуван до дъното на душата си, почернял, паднал от умора и глад. Първом той залъга децата и те му отчупиха по малко хляб от торбичките си. Сетне той ги запита откъде са, на колко години са, кои са родителите им и къде живеят.

Полека-лека, без дори да се усетят, децата разказаха много работи, но Орфей чу с примряло сърце само ония, които толкоз много и от толкова дълго време го интересуваха. Най-напред той научи най-важното — у Орфееви се настанили няколко чужденци, които били изпратени от далечен град. Отначало тези чужденци казвали, че са изпратени от момчето на чича Прима да му погостуват малко, пари и овце му дали, но сетне сами се издали, че чакали същото това момче, за да го върнат в далечния град, защото избягало. И не само че вече нищо друго не дали на чича им Прима, но му взели и готовото и сега човекът живеел като пленник в своя дом.

Орфей скръцна със зъби и стисна юмруци, но нямаше какво да прави — трябваше да трае и да работи внимателно. Той ще измъкне родителите си от лапите на тези разбойници, нека само да почакаат... Сетне той започна да разпитва децата и за Дика, но за нея нищо не можаха да му кажат. Той не попита направо и може би тъкмо поради това децата не се досетиха. Той питаше със забикалки — за малката къщичка със сивия покрив, за хората, които живеят близо до Орфееви, за малките пастирчета, но децата не свърнаха разговора натам, не улучиха. А Орфей не искаше да ги запита направо, защото довечера те ще разкажат всичко на родителите си и някой може да се усъмни за него. А докато не се срещне с баща си и не уговори с него как да се отърве от разбойниците на владетеля, никой нищо не трябваше да знае и да дочува за него. Орфей каза на децата, че е дошъл от отвъдните колиби и че дири един пръч. Не са ли виждали тъдява един пръч?

Децата кимнаха отрицателно и както си зяпаха в играчката, едното се извърна ненадейно, изгледа го внимателно и попита:

— А защо са ти такива дрехите?

— Какви? — смути се Орфей и за да изглади смущението си, изсмя се с престорено нехайство. — Окъсани ли са?

— И окъсани — отвърна момчето, — и... не са като нашите.

— Кой каквото има, такова носи — рече Орфей. — Вашите хора, кога дойдат в нашите колиби, децата също така ги питат — защо носят такива дрехи. — Орфей замълча и додаде: — Дрехите са различни.

По едно време, когато нямаше вече какво да учи от хлапетата, той се приповдигна подобно на възрастен мъж и като въздъхна дълбоко, рече:

— Да си вървя, то се видя, че моя пръч вълците са го изяли... Само дете си загубих деня да го търся.

Той тръгна нагоре между орехите, лещака и дренака, които бяха се изпрептели с други дървета и треволяци, и щом се скри, удари наляво, за да може отдалече и изокколо да се качи на Орлов камък. Но сега Орфей подкрепи силите си с малко хляб и поради това ходът му беше по-спорен... Слънцето залязваше, когато той се качи на канарата, отдето вечер свиреше песни на Дика. Той посегна към пазвата си, дете бяха скрити и двете свирки, но се отдръпна като ужилен. Само един звук да се чуе от свирката му, и всичко надлъж и на шир из планината ще научи, че се е завърнал. Съгледвачите ще се спуснат да го търсят... Не, рано е още. Ще засвири той, ще излее и мъката, и любовта си, и надеждите си, и омразите си, но когато се нареди, когато се организира, когато потъне в най-гъстите гори, дете и пиле да станеш, пак не би могъл да го намериш...

Ей я малката къщичка със сивия покрив! Ей го и дворчето зад къщичката! Но там никой не се мярка, като че ли обитателите са се изселили. Орфей мига, той не вярва на очите си. Не сънува ли? Наистина ли седи върху любимата канара на Орлов камък? Наистина ли гледа оная къщичка, която толкова време не излезе от ума и от сънищата му?...

Когато се смрачи леко, Орфей се спусна внимателно от канарата и тръгна надолу по познатата пътечка. Колко, пъти са свалияли стадата по тази пътечка, как са играли и как са се закачали с Дика!... Сега

пътечката му изглеждаше по-тревясала, като че ли, откак те двамата с Дика се разделиха, друг вече не е идвал насам...

Орфей се спря дълбоко замислен и натъжен. Ето го, вече е в своя роден край, при своя бащин дом и не може да влезе при родителите си, не може да ги види свободно, да им се нарадва на воля и до насита!... Докога този тиран-владетел и неговите съгледвачи ще го преследват? И защо искат насила да вземат песните му, защо искат да заключат душата му в златна клетка, защо искат да пленят сърцето му?

Досега, на път през далечни краища, Орфей нощуваше, където го сварата свареше, доволен, че нощта е топла и че младостта му е крилата. Но сега, когато е при топлия скут на родната си майка, която сигурно е изплакала очите си по него, сега да спи като куче по планинските пътеки, тежко и убийствено е това!...

Орфей пристъпяше бавно по пътечката, целият сгърчен от непоносима, неизразима болка. Дори със свирката той не би могъл да излее горчивината на душата си... Все пак той помисли за пренощуване. Трябва да избере хубаво, удобно, прикрито място, за да не го намерят, като спи, да не го върнат като заклана овца...

И той пак си спомни напътствените думи на Кир: „На добрия случай помагай, а от лошия се пази като от огън“. Орфей се разтърси, тежкото му настроение изчезна, силите му за работа и търпение се възвърнаха... Той тръгна към отсрещния бряг, дето в най-затънтеното място знаеше един удобен кът за пренощуване...

На утрото Орфей се сгуши настрана от пътеката, която водеше нагоре и по която баща му минаваше, за да иде кое за дърва, кое да набиколи двете парченца земя, които бяха разкопали и които сееха с ръж или с нещо друго за зимнина. С изненада и дори с разочарование той видя, че дворчето им е разширено към изгрев слънце и че там има струпана някаква широка, ниска и безформена сграда. Може би това е голямата къща, която владетелят обеща да направи, за да отведе Орфея в столицата си. А безбройните стада, които уж щеше да му купи? Те къде са? Не се чуват звънци, не се виждат пастири, няма го познатия шум на голямото стадо.

Дълго време Орфей стоя край пътеката, превърнат в слух, наежен от внимание. Чуваше се глух тропот около къщата, от време на време някой влизаше и излизаше от стаята, но от този шум Орфей не можеше да разбере нищо определено. И поради това той се измъкна предпазливо от шубраките край пътеката, отиде настрана и се качи на едно високо дърво, от което се виждаше и къщата, и малкото дворче, и двата брода на реката. На единия брод той вижда познатите тополки. Те са още по-стройни, по-красиви и по-високи. Игривите им сенки се отразяват в бистрия дълбок вир, в който някога Орфей се къпеше. Нагоре се мяркат белите брези, отпуснали своите нежни клони над водата. Колкото се отива по-нагоре, толкоз реката става по-малка, потясна, но по-буйна, по-палава и по-бъбрива.

През малката пролука между клоните и листата Орфей наблюдаваше какво става в родния му дом. Той видя двама непознати мъже, въоръжени със секири също като пазачите в столицата, — и разбра, че това са от ония, които го чакат, за да го заловят, като се върне. Те си шушукаха нещо, сетне слязоха по пътеката към реката. След това на двора излезе майка му. Орфей се задъха от вълнение, стори му се, че сърцето му спря да бие за миг, дори усети, че свят му се зави. Тя беше отпаднала, приведена, убита от мисъл и скърби по него. „Майко!“ — пошепна с дълбоко и сладко умиление той и посегна с ръка към нея, сякаш искаше да я достигне, да я погали и да я утеши. Идеше му да извика с всички сили, че си е вече тук, че тя не трябва да тъжи и да го оплаква. Но трябваше да се мълчи още, да се трае и да се чака търпеливо. Да чакаш, когато трябва, за да успееш в едно добро

дело, да чакаш твърдо и търпеливо, за да победиш тираните, ония, които измъчват и ограбват хората, ето това е потребно на истинския борец!

Орфей видя и баща си. Той се върна отнякъде. Види се, излязъл е много рано. Той си е все такъв сив и уморен, какъвто го помни Орфей. На Орфей се стори, като че сега баща му е малко по-приведен. Той влезе в схлупената кошара, помая се и излезе.

— Ще ходиш ли? — попита го старата.

— Ще ходя — отвърна той.

Къде щеше да ходи? Орфей се разтрепера от вълнение, беше готов да скочи като рис и с няколко разкрача да пресече пътя на баща си, да му се обади, да го прегърне и да го успокои. И той се приведе с очи, вторачени в малката къщурка, за да разбере към коя посока ще поеме баща му. И ето, старият се обърна пак към жена си, каза ѝ нещо тихичко и нарамил малка торбичка, пое по насрещната пътека. Орфей скочи в храстите и с ловкостта на котка се запровира към пътеката. Той хукна по тази пътека, увлечен и забравен, несъобразителен и непредпазлив. Сега, ако излезеше някой насреща му, Орфей не би се спрял. Той пое напреко, по малката пътечка. Добре я помнеше тази зашумена диря от редките човешки стъпки, които минаваха по нея. И той наистина пресече пътя на баща си. Старият вървеше спокойно, но замислен в нещо, унесен, заплеснат в своите проекти и надежди. Той не обърна внимание на опаленото от слънцето момче, що излезе насреща му, не му направиха дори впечатление изпокъсаните му дрехи.

— Татко! — пошепна Орфей и политна от вълнение.

Бащата се спря, зина, отпусна ръце и торбичката се изхлузи и тупна глухо в меката шума.

— Сине! — задави се той от внезапно бликналите сълзи и разпери ръце.

Баща и син се прегърнаха. Те стояха така като завързани — само от време на време сухите рамене на стария потреперваха нервно. Той плачеше от радост, плачеше от любов и милост. После, когато се успокоиха, те се отдръпнаха навътре в гората, седнаха и се заразпитваха за всичко, което тежеше на душите им. Орфей разказа набързо за опита да избяга, за залавянето му, за заговора с Кир, за дъщерята на владетеля, за съгледниците, за бягството и дългите и интересни приключения от далечната шумна столица до хубавата, спокойна планина.

Бащата на свой ред разказа как след заминаването на Орфея дошли няколко души, изпратени от владетеля, уж да му направят голяма и хубава къща. Събрали те работници, носили камъни, секли дърва, копали и градили, но, види се, повечето от парите са задигнали и си отишли, та сетне той, Примо, сам трябвало да понатъкми ей това, което се виждало сега настрана от старата му къщурка. Довели му и стотина мършави овце. Но всичко било за беда — овцете измрели от някаква незнйна болест, та край тях изпукали и овцете на всички планинци. И оттогава народът много западнал, осиромашал, изгладнял. Ей на, старият тръгнал да отиде при зет си, за да му поиска десетина овце, та като ги омеша със своите няколко мършатини, да има за какво да ги гони из планината.

— А откак се дотътраха и тези кучета, съвсем се объркахме. Лежат по цял ден и само чакат да им занесем да плюскат. — Бащата млъкна и стисна пестници. — Отначало ги посрещнахме добре и ги хранехме, защото ни излъгаха, че си ни пратил много здраве и че наскоро си щял да си дойдеш. А пък сетне, като разбрахме защо са се дотътрали, те, мръсниците, взеха да ни заплашват. — Старият млъкна, загледан ласкаво в едрия, обгорял и възмъжал свой син. — А ти — подхвана пак той — как се досети, та не хлътна направо в къщи?... Ой, ой, ой! — И той закри лицето си с ръка. — Щяха пред очите ни да те спипат като заек и да те върнат назад, без дори да те видим, както трябва.

Орфей се усмихна и примижа хитро.

— Ние обмислихме всичко — рече важно той. — Кир предвидя всяка стъпка. Аз знаех, че те ще ме чакат у дома...

Бащата се сепна и дръпна торбата към скута си.

— А ти какво си ял по пътя? — хвана той Орфея за рамото. — Ето, наяж се!... Тю, как да се не сетя!... Съвсем ми изфиряса умът!...

Орфей уж отблъсна торбата, но когато видя храната, така се нахвърли и с такава охота започна да гълта хапките, че старият още поясно разбра своята недосетливост. И още докато Орфей ядеше, решиха старият да се престори, че уж е навехнал крака си, да се върне в къщи и да обади на майката радостната вест. Да приготвят дрехи на Орфея, да му изнесат скришно завивки и една стомна вода и — най-важното — да се не издадат по някакъв начин пред пазачите. На съседни, близки и роднини — нито думичка.

Старият наистина се върна куцешком в къщи, и то с такъв болезнен израз на лицето, че жена му, като го видя, изтръпна и си помисли — усойница го ухапала. Той се тръшна до огнището и протегна крака си. Но когато тя се наведе да разгледа болното място и да го поразтрие, той я хвана за главата и пошушна внушително:

— Нищо не ме боли, здрав съм като кочан, но се върнах да ти кажа най-радостната вест, която досега си чувала.

Старата го изглежда като гръмната. Какво, побъркал ли се е този старец? Не, той не мязаше на луд. Той само беше сложил показалец на устните си и я гледаше строго, предупредително.

— Само нито думица! — пошушна пак той, като се приповдигна към нея. — Това е най-важното.

— Но какво е станало? — дигна тя рамене.

— Орфей си дойде.

Майката преглътна мъчително слюнката си и остана като закована на мястото си. Няма ли да го хванат кучетата, които са клекнали в къщата им? Къде е той? Пази ли се? Видели ли са го някои хора от тъдявашните колиби?... Само едно око ако го е зърнало, ще се разчуе навсякъде, ще стигне и до ушите на пазачите и тогава — кой ще си има мира от тях?...

— Къде е? — попита тя, бледа като попарен лист.

— Умната — отвърна шепнешком старият. — Той е дошъл преоблечен, прехвърлил планината през нощта, тук никой не го е видял — само при две деца се е отбил, но те не са се досетили, а и той добре ги е заблудил — казал им, че е от долните колиби и че пръч му се изгубил, та тръгнал да го търси... Децата няма да кажат, децата не са се сетили, но друг да не види! — заклати сериозно глава старият.

Майката гледаше като стресната, поразена от тази радостна вест. Орфей си дойде, когато вече беше се отчаяла, че ще го види. Всички мислеха, че при бягството си от столицата той е загинал някъде по пътя. А и сега още животът му не е сигурен — трябва да внимават, защото... Само като си помисли, че нейното любимо дете може да пропадне сега, когато е тук, пред прага ѝ, тя се потресе ужасена...

Но майката скоро се съвзе. Тя приготви дрехи, завивки, храна, пренесе ги майсторски и незабелязано в храсталците зад оборчето, а оттам ги прехвърли още по-навътре, дето никой не би ги зърнал дори и случайно. Сетне старият ѝ разказа къде се крие Орфей и как ще го намери. Той ѝ описа точно откъде ще мине и как ще върви, на кое място ще каже условния знак и какво трябва да прави по-нататък. Наговориха се тя да набере някакви листа, уж че са за навехнатия му крак.

Отмаляла, с подкосени крака, старата тръгна нагоре през шубраците. Тя се провираше бързо и безшумно като пъдпъдъчка, цялата превърната на слух, отмаляла от вълнение, с подкосени крака. И при все това някаква невидима сила я тласкаше напред и тя лазеше ловко, задъхана, разтревожена и щастлива. С безпогрешния усет на животно тя стигна на точно указаното място и даде уговорения знак. И чу отговора. Тя се хвърли като сляпа напред и падна премаляла в ръцете му. Тя усети как две здрави, мъжки ръце я прихванаха и как сладкият, познат, любим глас погали ухото ѝ:

— Мамо!

— Сине — рече тя тихичко, като се посъвзе, — пази се, много се пази, а аз... мога и да умра вече...

— Няма да умреш, майко! — усмихна се Орфей и в гласа и усмивката му имаше вяра и сигурност в утрешния ден. Кир го научи да вярва в силите си, никога да се не отпуща, да е предвидлив и внимателен, но без да бъде страхлив, да обмисля всяка своя стъпка, без да бъде колеблив, да работи по план. Орфей беше уверен в силите си и в силите на ония, които като него се бореха за прехраната си и за свободата си.

— Сине — погледна го плахо майката, — за тебе са дошли лоши хора, ако те хванат...

— Няма да им се дам, майко.

— Какви страхове съм преживяла за тебе, сине — проплака тихичко тя, — какви мъки! По-напред — мисли и грижи, а сетне — тревоги. Дика, милата, по цели дни стои на скалата отсреща и гледа кога ще се зададеш, та да ти каже, че те чакат лоши хора...

Орфей пребледня от вълнение и щастие, тялото му се отпусна, ръцете му се разтрепераха. Майката го изгледа учудена и уплашена. Тя искаше да го попита какво му е, но той се съвзе, тръсна глава и се усмихна меко, ласкаво, сърдечно. Значи, тя е мислила за него, тя — Дика! Тя е живяла с тревогата на неговите родители и е бдяла по цял ден, за да го предпази от беда! А имаше моменти, когато Орфей мислеше, че тя отдавна го е забравила. Ако той знаеше, че тя мисли за него и се грижи за живота и свободата му, той би бил още по-издръжлив и по-смел...

— Майко! — вторачи се Орфей в сухото ѝ лице и очите му се разгоряха. — А мога ли да видя и нея?

И те се наговориха къде, кога и как да стане срещата. Старата отиде към Дикини, уж за да вземе един съд за пазачите, и на излизане направи знак на хубавото момиче.

Привечер Дика се отби у Примови и незабелязана от никого, следена само от зоркото око на старата, се промъкна зад оборчето. Тя пропълзя под храстите, изгубила и последните си сили, даде тихичко, едва чуто условния знак и пристъпи между попрегорелите и увиснали от плодове лески. И ето, зад едно дърво се показа той, когото тя с такива трепети чакаше от толкова време. Те се хванаха за ръцете, оглеждаха се в бистрите си дълбоки зеници и не можеха да си продумат нито една думичка...

Бащата и майката на Орфея се успокоиха, защото техният син най-сетне стигна жив и здрав в своя роден край. Но тежката и страшна загриженост да не попадне в ръцете на пазачите ги потискаше и гнетеше денонощно. И ето сега той живееше на открито като някакъв звяр, но след време ще хванат студове, ще завалят студени дъждове, ще завейат снежни фъртуни. Ами тогава къде ще иде, тогава какво ще прави той? И срещите с него ще се затруднят, защото през студените дни пазачите постоянно ще се въртят в къщи и из двора...

Тежки грижовни мисли потискаха старите родители! Понякога бащата, след като занесеше скришом храна и вода, запитваше сина си какво ще правят по-нататък. Орфей го гледаше бодро и смело.

— Ще почакам още малко, па ако не се пръждосат оттук, ще се открия...

— Да се откриеш? — ужаси се старият. — Та ти полудял ли си? Че защо бяха толкова прекеждия при твоето бягство? Да беше си стоял барем там...

— Не, аз няма да им се дам — поясни Орфей. — Аз само ще им се открия.

Бащата клюмна. Щом им се открие, те ще го хванат. И тогава — горко на тях, неговите родители! Защо ще им е вече този живот?

Вечер, свити в някой ъгъл на бедната си стаичка, старите дълго си шушукаха със сърца, стегнати от лоши предчувствия. Те не знаеха и като че ли не искаха да знаят как Орфей ще излезе срещу тези страшни въоръжени хора, но те знаеха, че тези хора бяха изпратени от един силен, богат, неумолим и жесток владетел. Ако Орфей му се опре, то владетелят ще го погуби. Не е ли по-добре да се предаде и да се покае за бягството и грешката си? По-добре да го знаят, че е жив, макар и толкова далече, отколкото да е тук при тях, но зарит в земята!... И всяка вечер те се гласяха да му говорят на следния ден, да го убедят, че ще е по-харно да се предаде. Но когато отиваха при него и го виждаха толкова бодър и уверен в себе си, в своята победа, в своята правда, те забравяха за решенията си и се връщаха, за да мислят и да кроят отново...

При тях често-често се промъкваше и Дика. Тя направи малка пътечка от бащиния си двор до Примовото оборче и тази пътечка още

никой не я знаеше. Та то и не беше пътечка — то беше само една едва забележима диря по тревата между дърветата и храстите. Оттам през ден, през два дни тя се промъкваше при Орфея, за да му занесе нещо вкусничко, което сама и скришом от всички беше му сготвила. Тъй като веднъж Орфей ѝ разказа как купил печени гълъби и колко вкусни му се видели, Дика помоли братчето си, какво прави да прави, но да ѝ донесе гълъб. И веднъж, привечер, пъргава като сърна, умна и съобразителна, тя изскочи пред Орфея и му подаде печения гълъб.

— Не знам дали ония гълъби са били много вкусни, но знам, че бях много гладен — погледна я закачливо Орфей, щастлив и доволен. — А сега? — и той посочи леговището си. — Сит съм като кълвач в стара гора и лежа като владетел.

Дните минаваха. Над планината започнаха да повяват хладни ветрове. Листата на дърветата жълтееха, тук-там из гората избиха червеникави петна. Наближаваше времето, когато всички хора трябваше да се готвят за зимнина. Житото беше прибрано, орехите и лешниците бяха обрани, ябълките бяха скътани в мъх, или пък бяха изсушени и натъпкани в торбите, сеното и вейките бяха струпани в малките дворища или наблизко из гората.

Родителите на Орфея чупеха пръсти и не знаеха какво ще правят през тежките зимни месеци. „Ако не го хванат ония кучета, ще умре от студ“, клатеше тъжно и безнадеждно глава старият.

— Да избягаме, бре сине! — молеше го майка му. — Ще идем вдън горите, та и слънцето няма да ни намери.

— От злото, майко, никъде не можеш да избягаш! — отвърщаше все така усмихнат и смел Орфей. — Да избягам и да се скрия, това значи никога да не засвирия, защото, щом засвирия, по песента ще ме намерят.

— Пък няма да свириш, синко — проплака умолително майката.

Орфей се усмихна горчиво.

— Че какъв ще бъде този живот — глух, без радост и песни, под постоянния страх да те не открият съгледниците на богатите и жестоки тираните? — заклати решително глава Орфей. — Не, аз не искам да живея така.

И един ден Орфей каза на родителите си и на Дика, че е чакал достатъчно дълго да си идат владетелските съгледници и пазачи и че вече ще излезе да броди из планината и да поминува на воля и както си

знае, в борба с всички, които ограбват бедните трудолюбиви хора и които преследват радостта и свободата. Майката и бащата занемяха от страх и от отчаяние. Само Дика не се уплаши. Тя знаеше, че Орфей е прав, че е силен и че ще победи.

И още същата вечер, когато слънцето потъваше сред огнени кълба зад далечните борови гори, от Орлов камък, оттам, дето някога Орфей пасеше малкото си стадо, се понесе чудна, бодра, упоителна сладка песен. Върховете, горите, долините, дърветата, тревите — всичко като че ли се приповдигна изненадано и засмяно. Отдавна, много отдавна такива песни не бяха слушани в сглъхналата планина.

Орфей разказваше със свирката си на бедните трудови планинци за своите мъки в дворците на най-богатия владетел, за лицемерието и подлостта на ограбниците около този владетел, за бягството си и за глупавите и лениви съгледници, които са го завардили, за да го пленят и отново да го върнат в оня гнил и омразен свят. Орфей зовеше на протест и борба и неговият зов отекваше в сърцата на бедните планинци.

Пазачите и съгледниците, които бяха изпратени да го завардят и заловят, се гледаха като гръмнати. Да, свиреше той! Нека почака — те ще обиколят цялата планина, ще пребродят всяко кътче, но ще го заловят и ще го отведат в столицата. Такава е заповедта на техния владетел. И те се насочиха запъхтени към Орлов камък. Но когато стигнаха горе, канарите отекваха само величествената бунтовна песен, която се разнасяше от срещните върхове.

Пазачите и съгледниците се върнаха в селището, подкосени от гняв и безсилие. Те свикаха планинците и от името на най-богатия и най-силния владетел им заповядаха да завардят цялата планина и да пленят непокорния свирец. Хората изслушаха мълчаливо строгото нареждане и наведени и нацупени, се разпръснаха на различни посоки.

А песните на Орфея се носеха над стръмните канари, над безкрайните борови гори, над зелените хълмове, над шубраки и меки, благоуханни тревии... Всичко заглъхваше, спотаяваше се, стадата замръзваха, звуците на техните хлопатари като че ли се отронваха и се забиваха в земята, хората слушаха с наслада и възторг, птичките се свиваха в клоните, дори зверовете се гушеха, покорени от някаква незнйна и невидима сила.

— Това е нашият Орфей! — казваха простите планинци.

Те му помагаха навсякъде, те го хранеха, те го закриляха въпреки заповедите и заканите на пазачите и съгледниците. Те се вдъхновяваха от чудните му неземни песни и се гордееха с него.

Съгледниците изпратиха своя началник в столицата при владетеля, за да му обади, че са открили беглеца, но че им трябват подкрепления, за да го заловят. И подкрепленията дойдоха. Това бяха здрави и пъргави мъже на буйни и силни коне. Те завардиха всички пътища, всички долове, те се явяваха там, дето никой не ги очакваше. Но безкрайна, бездънна и неизбродна беше планината-закрилница. Майчински бяха пазвите ѝ, топли бяха нейните скути за ония, които пееха, живееха и се бореха за свободата на отрудените хора. Не заглъхваха вече в нейните дебри и чукари песните против владетеля-тиранин и неговите придворни и помагачи. Тревите в долините подхващаха тези песни, а върхарите по чукарите ги препращаха нашир и надлъж. И звуците се носеха навсякъде, волни, силни и възродителни, гъсти като смола и сладки като мед. И заедно с бунта и протеста, които оставяха дълбоко в душите и сърцата на хората, те запалваха в очите и нещо радостно и светло.

От далечната столица прииждаха все повече и повече конници и стражи. Те се пръскаха по колибите на планинците, изпъждаха ги от стаите им, заграбваха храната им. А времето застудяваше, завиха вихри, започна да прехвърква сняг. Идеше зимата, гладна и страшна. Гората отдавна беше оголяла, само бориките тъмнееха в безкрайната и дива планина. Нощем около кошарите виеха безстрашни глутници, обезумели от глад и стръв. Едрите планински кучета лаеха по цяла нощ.

Но по-страшни от вълчите глутници бяха преследвачите на Орфея, които владетелят, побеснял от гняв, непрекъснато изпращаше. Те влизаха в кошарите, измъкваха най-тлъстите овце, колежа ги, печеха ги или ги варяха, а вълната и кожата прибираха за себе си. Бедните планинци, накупели, но безсилни, ровеха влажната земя, вадеха корени, лазеха под леските, опипваха внимателно загнилата шума и прибираха опадалите лешници.

А от Орфея нямаше ни вест, ни кост. Забягна той някъде, скри се, не се чуваше, не се виждаше.

— Няма го Примовото момче, не е вече в нашата планина — молежа се измъчените планинци. — Идете си.

Но главатарите на преследвачите се усмихваха лукаво.

— Та той не ни и трябва — казваха те, — на нас тук ни е много добре. Та ние сме същински владетели в тази планина.

— Но ние няма къде да живеем, няма какво да ядем — гледаха ги умолително планинците.

— Тази зима ще издържите как да е — отговаряха нахално преследвачите. — Пък като се затопли, ще се стегнете да натрупате храна и за нас, и за вас, а и нови колиби да си направите.

Прехапаха устни бедните планинци. Я ги виж ти, тези готовановци! Значи те не смятат да се махнат оттук! Лошо.

Планинците си изровиха земянки, струпаха си обори, направиха набързо, с каквото имаха и както можеха, нови колиби и се натикаха вътре, за да не измрат от студовете. А след зимата, когато слънцето наново щеше да греине и гората да се раззелени, тогава трябваше да работят пряко силите си, за да хранят и тези вълци.

Планинците прескачаха в бърлогите си, разпитваха се за положението, оплакваха хала си, обмисляха какво трябва да се прави,

когато гората се раззеленее пак. Ще трябва да се опрат, и да се опрат здравата! Инак няма да се отърват от тези готовановци.

И ето, дочакаха края на зимата, измъкнаха се от влажните земянки и тъмните колиби, пръснаха се в гъстите гори. И песните на Орфея наново екнаха. Но сега това бяха съвсем нови песни. Те зовяха за жестока и непримирима борба, за борба на живот и смърт с тираните-ограбвачи. Спуснаха се конници и стражи да търсят бунтовния, непокорен свирец, но той беше неуловим.

Ала трудно беше вече и да го търсят. Пътеките през планината бяха затрупани с камъни и дървета, колибите, в които нощуваха преследвачите, пламваха нощем, конете на владетелските конници изчезваха от оборите, върху стражите при стръмните завои падаха камъни... Стадата изчезваха от поляните и потъваха някъде вдън горите... Хората се изпокриха, за преследвачите на Орфея нямаше вече ни сигурност по пътищата и в колибите, нито хляб, нито месо...

А песните на Орфея ечаха в планината, носеха се над горите, пълнеха доловете, отекваха в клисурите... Върхове и канари предаваха техния бунтовен, борчески призив и планинците, осмелени и сплотени, събаряха дървета по пътя на стражите, чупеха краката на конете им, нападаха ги и денем, и нощем по лагерите.

Тежка, упорита и юначна беше тази борба с тиранията на владетеля и на неговите алчни и лицемерни придворни, управители и главатари. Начело на цяла една войска дойде сам първият съветник и сановник на владетеля. Пламна люта и непримирима битка. Планинците, организирани от Орфея, вдъхновявани от неговите чудни, неповторими песни, се дигнаха до един. Непристъпните канари и дълбоките непроходими гори бяха техните крепости, нощите бяха техните щитове, брадвите и гегите — оръжието им. Трупове на стражи, на конници и главатари застилаха пътеките при завоите и канарите. На едно място и сам първият съветник и сановник щеше да падне убит. Уплаши се за живота си той и изпрати вест до владетеля, че е невъзможно повече да се остане в този див и некултурен край. И късно, когато кората на орехите започна да се лющи, дойде заповед до първия съветник да се върне в столицата с всички преследвачи.

Прашните стражи, уморените конници, изплашените главатари започнаха да се спущат към Големия извор. Там трябваше да се съберат всички преследвачи. Трудно и опасно беше това завръщане.

Досетиха се планинците и с още по-голяма сила започнаха да налитат върху разтурените лагери. По кривите пътеки на най-стръмните и опасни места имаше струпани по десетина вековни буки. От сивите канари на тесните завой се сипеха камъни. Преследвачите пристъпваха предпазливо, като се оглеждаха плахо и безпомощно. Никой не знаеше откъде ще му дойде бедата. Планинците бяха ловки, смели, неуловими. Какви ли не клопки бяха измислили те! И преследвачите се чудеха как тези мирни и покорни хора, които така безропотно ги хранеха толкова време, се превърнаха на такива опасни врагове.

При Големия извор се струпаха всички преследвачи от всички краища на планината. Те чакаха с нетърпение заповед за тръгване. Първият съветник бързаше най-много, защото му се струваше, че ако остане още една нощ, планинците ще го пребият. Но трябваше да тръгнат вкупом. Така беше по-безопасно и за него. Напред щеше да пусне стражи, за да опитат пътя. След тях щяха да минат конници на малки групички. И най-сетне щеше да потегли главното ядро, сред което щеше да пътува и сам предводителят. Но как да се завърнат в столицата? И как ще ги посрещне владетелят? Той сигурно ще заповяда да ги натоварят на един голям кораб и да ги хвърлят някъде в морето, или ще ги прати да гребат.

Първият съветник, разтреперан и бледен, мислеше за това посрещане. Как ще го погледне владетелят? Никой никога не е сънувал дори такъв позор — войската на най-силния човек в света, разбита от някакви си диви планинци! Не, владетелят няма да прости това. Той сигурно беснееше вече от този безславен поход, от това невиджано поражение. И на всичко отгоре — без Орфея. Как ще живее той без песните му? По-рано се утешаваше, че преследвачите ще го намерят в планината, ще го заприщят и ще му го върнат. Но сега, когато няма да има вече надежда, че ще чуе пак вълшебните звуци на младия планинец, той ще ослепее от злоба и ще гази де кого срещне...

Но време за бавене нямаше. Първият съветник заповяда с глух глас и омърлушените преследвачи, прашни и окъсани, поеха пътя към равнината. И този път им изглеждаше стръмен, безкраен и страшен...

Планинците излязоха от гъстите гори, смъкнаха се от непристъпните канари и върхове, влязоха в своите съсипани домове и започнаха да се готвят за зимата. А над планината продължаваха да се носят песните на Орфея. Но сега те бяха песни за труд, за извоюваната

свобода и за общото щастие и благоденствие на всички хора. Сладките звуци галеха душите, възпламеняваха сърцата и укрепваха мишците за уреждането на по-добър и по-щастлив живот...

Облегнат на един стар корубест дънер до своята малка къщурка, дядо Тасо слушаше новите песни на Орфея и цял погълнат от чудните звуци, шепнеше възторжено:

— Чух го пак. И сега спокойно мога да умра. Защото, докато свят светува, песните му ще се носят под слънцето и хората ще приказват за него...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.